

FELVIDÉKI MAGYAROK

JELEN – LÉT

Minority Safe Pack minió főtt

2018/II.

Elektronikus folyóirat

Készítette a Szövetség a Közös Célokért a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával

Gyilkos tavasz

Nyári fesztiválok

Valami történt
a Duna-medencében

Egy párt döntés margójára

98 esztendeje, hogy „késsel a torkunkon”
aláírták velünk a gyalázatos trianoni békediktátumot

Mátyás király, a közép-európai uralkodó

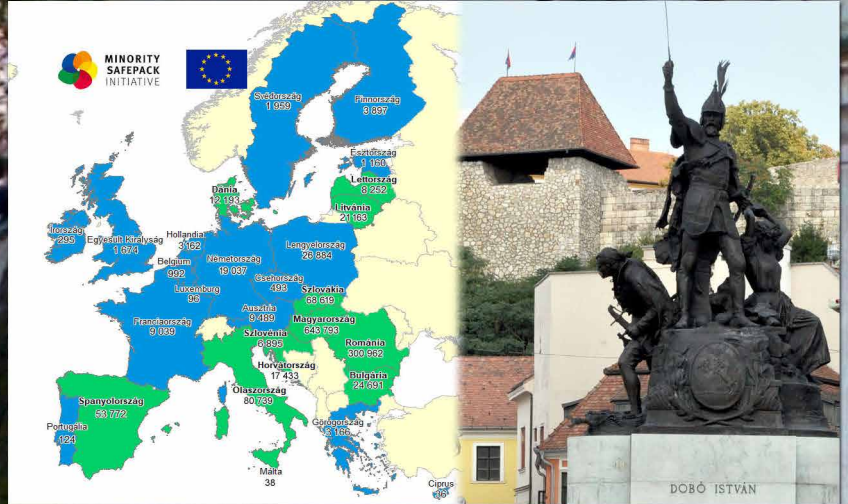
DacMánia – Európa

A Felvidéken 3 451 gyermeket
iskoláztak be 2018-ban

Társdíjjal bővült a Helytállásért-díj

Milyen demográfiai változásokat
várhatunk az ezredforduló után

FELVIDÉKI MAGYAROK

JELEN – LÉT

2018/II.

Elektronikus folyóirat

Készítette a Szövetség a Közös Célokért a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával

Különszám

Pogány Erzsébet

TISZTELT OLVASÓINK,

rendhagyó módon egyszerre két számmal jelenünk meg. Egyik a „klasszikus újság”, melyet egy különszám követ, Pogány Erzsébetre emlékezve – aki a Felvidéki Magyarok felelős kiadója is volt.

Pusztító volt az év második negyede (vagy ahogy Csáky Pál megfogalmazta: Gyilkos tavasz), a Kegyelet-rovatba Pogány Erzsébet mellett Bauer Győző, Jókai Tibort, Keszegh Pál, Paulisz Boldizsár is bekerült.

Szerencsére derűsebb napokat is megéltünk, örömmel számolunk be az új felvidéki kitüntetésekről, díjazásokról.

Kiemelt téma a Minority SafePack kezdeményezés, amelyhez a Felvidéken a Magyar Közösség Pártja mint koordinátor mellett nagyon sok civil szervezet csatlakozott – és természetesen aláírások tízezreivel bizonyította közösségünk, hogy kiáll a kisebbségi jogok mellett. A témáról összefoglalóval, elemzésekkel jelentkezünk.

A 2010. évi XLV. törvénnyel életre hívott nemzeti összetartozás napja, mint minden évben, úgy idén is kiemelten áll érdeklődésünk fókuszában. Az ilyenkor Felvidék-szerre tartott rendezvényekről – és főleg az általuk közvetített üzenetekről, hűen a 2010-ben a jogalkotó által meghirdetett szellemiséghez – ezúttal is beszámolunk.

2018-ban Mátyás király-emlékévet is tartunk, amit a Felvidéken is örömmel fogadtunk, hiszen számos településen máig hűen őrzik az Igazságos örökségét. Az emlékévi rendezvényekről szóló beszámolók mellett felvidéki sajátosságokról is szólunk.

A magyarországi országgyűlési választások margójára Duray Miklós „Valami történt a Duna-medencében” írását elevenítjük fel. A szlovák belpolitikát érintve a jövő évi államfőválasztás egyik „előjátékára” is reagálunk.

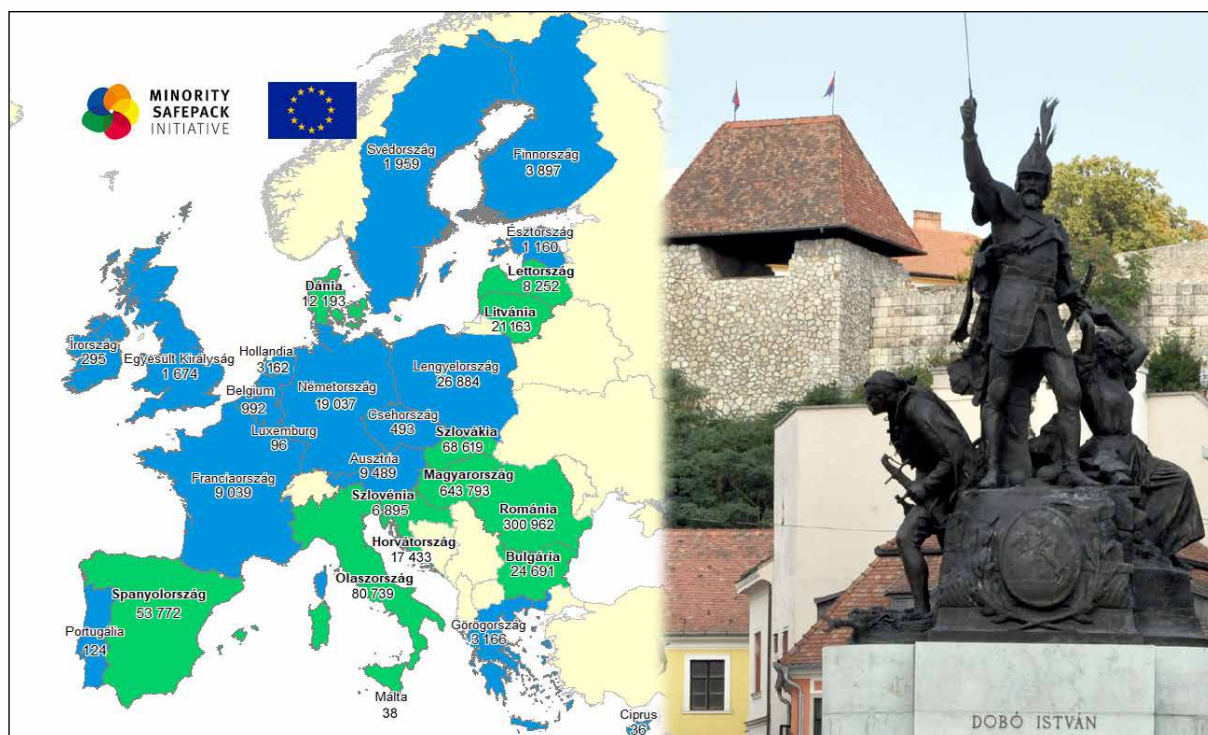
Az oktatásrovatunkból ezúttal sem maradnak ki Albert Sándor gondolatai. A családok helyzetével kapcsolatban pedig Tóth Attila „Milyen demográfiai változásokat várhatunk az ezredforduló után” tanulmányát adjuk közre.

Természetesen a nyári időszakra jellemző könnyedebb hangvétellű anyagok is bekeverültek a lapba, mint például a dunaszerdahelyi DAC, vagy a napokban induló Martosi Szabadegyetemre, illetve a Gombaszögi Nyári Táborra való invitálás.

Kiadványunkat a Nemzeti Kulturális Alap támogatja.

A meleg nyári hónapokra, a kikapcsolódáshoz is kívánunk tartalmas olvasnivalót biztosítani – publicistáink legjobb írásait gyűjtve csokorba.

A szerkesztők

A Minority SafePack előzetes eredménye, és Dobó István egri szobra

Minority SafePack: 1 millió fölött!

„Nézz ránk, Európa, állj mellénk a harcban, érted is küzdünk, ha védjük a magyar hazát!” – joggal juthatnak eszünkbe Dobó István várkapitány szavai az Egri csillagok című rockoperából, ha a napokban zárult Minority SafePack aláírásgyűjtés eredményeire tekintünk.

Az őshonos kisebbségek európai jogvédelméért indított európai polgári kezdeményezés előzetes adatai szerint **1 320 053** aláírás gyűlt össze (ez még nem a tagállamoktól visszaigazolt szám). A sikerhez az egymillió aláírás teljesítésén kívül arra is szükség volt, hogy legalább 7 országban elérjék a rájuk vonatkozó küszöbértéket.

Mint ismeretes, az Európai Nemzetiségek Föderatív Uniója (FUEN) által indított aláírásgyűjtésen ezt a feltételt 11 EU-tagország teljesítette, mégpedig Magyarország (643 793), Románia (300 962), Olaszország (80 739), Szlovákia (68 619), Spanyolország (53 772), Bulgária (24 691), Litvánia (21 163), Horvátország (17 433), Dánia (12 193), Lettország (8 252), valamint Szlovénia (6 895). A további 17 uniós országban a következő mennyiségű aláírásokat gyűjtötték: Lengyelország (26 884), Németország (19 037), Ausztria (9 489), Franciaország (9 039), Görögország (3 166), Finnország (3 897), Hollandia (3 162), Svédország (1 959), Egyesült Királyság (1 674), Észtország (1 160), Belgium (992), Csehország (493), Írország (295), Portugália (124), Luxemburg (96), Málta (38), Ciprus (36).

Köszönet a Minority SafePack kezdeményezés hivatalos, FUEEN által megjelentetett oldalán

Az adott tagállamra vonatkozó küszöbértéket teljesítő 11 országban összesen 1 238 512 aláírás gyűlt össze, azaz az összes aláírás 93,8 százaléka, míg a további 17 országban 81 541, azaz az összes aláírás 6,2%. Miután az Európai Unióban több tízmilliós nagyságrendű (a kampányban 50 millióról volt szó) az őshonos kisebbségekhez tartozók száma, egyértelmű, hogy a Minority SafePack eredménye nem az adott országban kisebbségben élők számától függött, hanem azok megszólításától, illetve szervezetségüktől.

A számokban természetesen lehetnek még módosulások, hiszen azok azt követően válnak véglegessé, amikor az egyes tagországok illetékes szervei visszaigazolják az összegyűjtött aláírások számát. Az interneten 771 089 aláírás gyűlt össze, tehát 228 911-gyel kevesebb, mint egymillió. Mivel Magyarországon több mint 300 ezer nyomtatványokon gyűjtött aláírás van (online 258 168 volt) még, valószínűleg a magyarországi hivatalos visszaigazolás is elég lesz a legalább egymillió hivatalos aláíráshoz.

Miután az Európai Parlament februárban elfogadta a Csáky Pál európai parlamenti képviselő (MKP) nevével is fémjelzett határozatot az őshonos kisebbségek védelméről, most esély mutatkozik egy újabb sikerre.

Egyértelmű a magyar siker

Csak a magyarok mondhatják el, hogy nélkülük nem lett volna sikeres a Minority SafePack kezdeményezés. Az Európai Unió három legtöbb magyart számláló országában, Magyarországon, Romániában és Szlovákiában 1 013 374 aláírás gyűlt össze, az összes támogatás 76,6%-a, – de azt is mondhatjuk, hogy csak a magyarországi, erdélyi és felvidéki aláírások hozták a szükséges mennyiséget. Természetesen ezekből az országokból is voltak nem magyar polgároktól kapott aláírások, ugyanakkor további uniós országokban is voltak magyar támogatók

(gondoljunk például a horvátországi, szlovéniai, ausztriai, németországi vagy csehországi magyarokra).

A siker szempontjából teljesen mindegy, hogy 800 ezer vagy egymillió volt az összes magyar szavazat, egyértelmű, hogy ez esetben a magyarok viszik be a hátukon az őshonos kisebbségek jogvédelmét az Európai Unióba. Persze, tudatosítjuk azt is, hogy a Minority SafePack sikeressége szempontjából a munka még korántsem fejeződik be, épp ellenkezőleg. A magyar dominancia még akkor is egyértelmű, ha eltekintünk Magyarországot szerepétől.

Korábban már hangsúlyoztuk, hogy Magyarország szerepe abban is egyedülálló, hogy ott jellemzően nem az őshonos kisebbségekhez tartozók írták alá a petíciót, hanem azok, akik a magyar államhatárokon túl élő nemzettársaikkal való szolidaritásukat fejezték ki. Ha a magyarországi szavazatokat nem számítanánk, csupán az erdélyi és a felvidéki 369 581 aláírás is jóval több, mint az unió többi 25 országából érkező 306 679 aláírás. Minden bizonnyal a sikerhez, és egyáltalán a kezdeményezés elindításához szükség volt arra is, hogy Vincze Lórant személyében magyar elnöke van a FUEN-nak, és a FUEN magyar szervezetei összehangolt, jó munkát végeztek.

Szlovákiában a Menyhárt József vezette Magyar Közösség Pártja gyűjtötte az aláírások legnagyobb részét, a pártban ezt a munkát Berényi József koordinálta. Az MKP mellett több civil-szervezet is kivette a részét az aláírások gyűjtéséből, más párt viszont nem csatlakozott hozzájuk. Erdélyben más volt a helyzet, ott nemcsak a Romániai Magyar Demokrata Szövetség, hanem a Magyar Polgári Párt és az Erdélyi Magyar Néppárt is tettek a siker érdekében.

Taroltak az újonnan csatlakozott „keleti” EU-tagországok

A 2004 óta az Európai Unióhoz csatlakozott 11 kelet-európai országban 1 120 345 aláírást gyűjtöttek, ez az összes aláíráos 85%-a! Nyolc országban a küszöbszámot is túllépték, azaz a „minimum 7” országra vonatkozó feltételt is teljesítették. Egyértelmű, hogy ezen országokban nagyobb az őshonos kisebbségben élők szervezettsége, ami annak következménye is lehet, hogy a jólét még nem kényelmesítette el annyira őket, mint nyugati társaikat. A küszöböt nem teljesítő országok közül az élen az a Lengyelország áll, amelyben csak néhány százezer kisebbségi él, ám mégis sokkal eredményesebbek voltak, mint Franciaország a maga többmilliós kisebbségével. A lengyeleknél maradva érdemes megjegyezni, hogy közülük a magyarokkal való szimpátiából is sokan támogathatták az európai polgári kezdeményezést.

Az autonómia fontosságára is figyelmeztetnek a nyugati országok eredményei

A Dániában, Olaszországban és Spanyolországban elért kiváló eredmények utat mutathatnak nekünk, felvidéki magyaroknak is, hogy hogyan tovább a szülőföldünkön való boldogulásunk és megmaradásunk érdekében! Az Olaszországban és Spanyolországban létező és működő autonómiák példaértékűek lehetnek. Még akkor is, ha a spanyolországi eredményre bizonyára hatással volt a katalánok függetlenedési törekvése (megjegyzendő, hogy Spanyolországból nincs

is tagszervezete a FUEN-nek). Ugyancsak pozitív példa Dánia alkotmánya, melynek értelmében az állampolgár joga, hogy szabadon válassza és vallja meg identitását, s anyaországával és kultúrájával állandó kapcsolatot tartson. Van tehát hová vetnünk „vigyázó szemeinket”.

Oriskó Norbert

A Minority SafePack az unió történetének egyik legfontosabb teljesítményévé válhat

Az Európai Nemzetiségek Föderatív Uniója (FUEN) június 20-23-án Hollandiában, a frízföldi Leeuwarden/Ljouwert városában tartotta soron következő éves kongresszusát.

Az esemény fő üzenete annak az európai kisebbségek és többségi társadalmak között létrehozandó paktumnak az elfogadása volt, amelynek célja az őshonos kisebbségek identitásának megőrzése, asszimilációjuk megállítása, illetve kulturális, oktatási és nyelvhasználati ügyeik önálló, önkormányzati intézmények keretei közötti intézése.

A FUEN a paktum szövege szerint arra ösztönözi az európai államok többségi társadalmait, hogy előítéletektől mentesen hallgassák meg a nemzeti és nyelvi kisebbségek hangját, igényeit, hogy azok valóban egyenlő jogokat élvezhessenek a többségi társadalmak tagjaival. A paktum az európai kisebbségekhez intézett felhívással zárul: „Legyetek részesei a történelem alakításának! A Minority SafePack kezdeményezés az Európai Unió történetének egyik legfontosabb teljesítményévé válhat, és mi együtt vagyunk azok, akik ezt valóra válthatják”.

A FUEN taggyűlése felhatalmazta a szervezet elnökségét, hogy a Minority SafePack kezdeményezéshez összegyűjtött több mint 1,3 millió aláírást – a tagállami hatóságok visszaigazolását

A bonchidai Bánffy kastélynál tartott ünnepi rendezvényen indult el szimbolikusan a Minority SafePack aláírásgyűjtési kampánya – az MKP vezető politikusainak részvételével. Ott volt Berényi József, az aláírásgyűjtés felvidéki koordinátora, Menhárt József MKP-elnök és Csáky Pál európai parlamenti képviselő is)

követően – akkor nyújtsa majd be az Európai Bizottságnak, amikor az a gyorsan változó európai politikai helyzetet is figyelembe véve a kezdeményezés sikereséylei szempontjából a legalkalmasabb. E felhatalmazásra tekintettel elképzelhető, hogy a kezdeményezés aláírásait majd csak a jövőre esedékes európai parlamenti választásokat követően felálló, új összetételű Európai Bizottságnak nyújtják be.

Csáky Pál: Felvidéken példaértékű összefogás alakult ki

A kongresszus kiemelten foglalkozott a Minority SafePack kezdeményezés aláírásgyűjtési időszaka alatt a tagszervezeteknél felhalmozódott tapasztalatok kiértékelésével. A Magyar Község Pártja (MKP) részéről Csáky Pál EP-képviselő értékelte a szlovákiai tapasztalatokat. El-

Csáky Pál a FUEK kongresszusán

mondta, hogy a Felvidéken példaértékű összefogásnak lehettünk tanúi az elmúlt háromnegyed évben, amit a 69 ezer összegyűlt aláírás is igazol. Az MKP 52 ezer aláírást gyűjtött össze papíralapon, továbbá a legkülönbözőbb civil és egyházi szervezetek, illetve magánszemélyek is komoly aktivitást fejtettek ki.

A képviselő külön témaként részletesen kifejtette az európai kisebbségvédelem terén eddig elvégzett

munkára támaszkodó és a közeljövő lehetőségeit számba vevő stratégiai és taktikai irányokat. Csáky Pál kiemelte: a változó európai politikai környezetben az európai kisebbségek fokozódó aktivitásának és egyre szervezettebb együttműködésének köszönhetően kivételes esélyek teremtek, ezért a kisebbségi érdekvédőkre a mostaninál nagyobb felelősség hárul. „A munkát mindenkinek el kell végeznie. Otthon, a közösségekben is, és az EP-ben is” – ösztönözte Csáky a munkájukban való „még nagyobb fokozatra kapcsolásra” a kisebbségek érdekvédelmét felvállalókat.

A FUEK taggyűlésének küldöttei a 2019-es kongresszus helyszínéül Ukrajnát választották. A 2020-as helyszínre több javaslat volt, az MKP nevében Tárnok Balázs terjesztett elő pályázatot, amelyet a küldöttek végül meg is szavaztak. A létrehozásának jövőre hetvenedik évfordulóját ünneplő, a kisebbségvédelemben európai szinten irányt adó, egyre erősödő és dinamizálódó FUEK tehát 2020-ban Kassán tartja majd éves kongresszusát.

A magyarországi országgyűlési választásokra

Valami történt a Duna-medencében

Duray Miklós írása

Olyasvalami történt a Duna-medencében 2018. április 8-án, amire több mint kétszáz éve várazkodtunk.

Talán 1790 óta, a modern, közakarati alkotmányos államiság alapelveinek és a magyar állami függetlenség megújításának kinyilvánítása óta.

Az önálló politikai gondolkodás legitim keretek között megtestesülő politikai megnyilvánulásának sokadszori megerősítésére került sor a magyarországi parlamenti választás alkalmával 2018. április 8-án. A politikai önrendelkezésről szólt a magyarországi parlamenti választás ezen a napon. Sajátos, hogy ezt csak egyetlen térségbeli politikus értette meg, a bajor Keresztényszociális Unió elnöke, Horst Seehofer, aki április 9-én délelőtt azt nyilatkozta, miután gratulált a FIDESZ-KDNP választási győzelméhez: ezek után nem a V4-eknek kell az Európai Unióhoz viszonyulniuk, hanem az EU-nak a V4-ekhez. Nem hiába volt bajor Gizella férje I. István,

magyar király. Veszprémben áll a szobruk a várfalon.

Marine Le Pen is gratulált Orbán Viktornak és azt mondta, hogy a nemzetiek győznek Európában 2019-ben. Sajátos, hogy ezt a „nemzetiek” jelzőt, amit akár főnévnek, de melléknévnek is tekinthetünk, úgy közvetítették még a magyar hírközlők is, hogy a nacionalizmus erősödik, noha tudjuk évtizedek óta, hogy a nacionalizmus negatív megjelölés, a nemzetit azonban még nem sikerült ilyen árnyékmegítélésbe juttatni. De az sem világos, hogy a nemzeti össznépít jelent-e, vagy valamilyen elkülönülő, más nemzetek által nem, vagy kevésbé elfogadhatót.

A magyarországi ellenzék még csak látótávolságra sem volt ettől a felismeréstől. Minősíti őket, amit a választás eredményhirdetésének éjszakáján műveltek a mikrofonok előtt, főleg

Gyurcsány Ferenc valamikori miniszterelnök, Vona Gábor, a Jobbik elnöke és az MSZP miniszterelnök-jelöltje, aki húsvétkor is Karácsonyt kiáltott. Nem tudták megemésztetni a korábbi elvárásaikhoz viszonyított csúfos vereségüket. Ezek az emberek nem alkalmasak a közélet gyakorlására. Mentse meg tőlük a magyar társadalmat a közeli és távoli jövő. Szellemi teljesítményük olyan volt, mintha a tengerben fuldoklóknak vizet kínálnának. Elismételték mindazt jövőképként megjelenítve, amivel a kampányban kudarcot vallottak. Mindezt ne felejtsük el, mert nemzeti közéleti szégyen volt, ezért ne ismételjük meg.

De volt két kivétel.

Az egyik Molnár Gyula volt, az MSZP elnöke, aki gratulált a győztesnek. Láttam az arcán, nem ő szenvedett vereséget, hanem egy taktikai építmény, aminek ő ugyan részese volt, de nem értelmi szerzője. Ez fontos pillanatszerűség, ugyanis minden nemzeti politikában szükségeltetik a „baloldal”, amit 1789 óta, a parlamenti ülésterem székeinek az ülésvezető kezéhez viszonyított tájolódása miatt nevezünk így, de a lényege más gyökerű. Ezt tudja Molnár Gyula is. Ha ez nem így lenne, nem ő írta volna alá az MSZP részéről 1996-ban a magyar-magyar csúcstalálkozó zárónyilatkozatát – más MSZP-s politikus ugyanis erre nem volt kapható.

A másik kivétel az LMP-s Szél Bernadett volt. Az ellenzéki oldalhoz tartozott, de nem mocskolódott. Ő is azt mondta, hogy le kell váltani a kormányt, de volt elképzelése a jövőről. Ezt ne minősítsük, mert ez a politikai vitánál szélesebb körű eszmecserét váltana ki. De volt egy fontos mondata: lehet, hogy nem megfelelőképpen mondtuk el a programunkat a választóknak. Az LMP programja a 21. századról szólt, de nem biztos, hogy megfelelő részletességgel. Ez önbírálat és helyénvaló.

Az egyéb megszólalók másokban keresték kudarcuk okát, tehát nem alkalmasak jövőképalkotásra. Emiatt szenvedtek vereséget. A választási eredményhirdetés után az LMP távozó társelnöke, Hadházy Ákos úgy értékelte a helyzetet, hogy nem a FIDESZ győzött, hanem az ellenzék veszített. Ez igaz. De ha a fordítottját mondom: a FIDESZ győzött és az ellenzék veszített, ez miért nem igaz? Szerintem az ellenzék veszített. De a FIDESZ várakozáson felül nyert.

A magyar politikai szerkezet az egész Kárpát-medencében átalakulóban van, immár száz éve. Az értelemszerűt és közérdekszerűt mindeddig nem találtuk meg.

Magyarországon, ha a 19. század hagyományainak a nyomdokain haladnánk, eszményileg hármas felosztásban kellene működnie a politikai szerkezetnek: nemzeti konzervatív, nemzeti liberális és nemzeti baloldal. A negyediknek morzsalékszerűnek kellene lennie, hiszen az alapvető kérdésekre az elmúlt százötven évben nem fogalmazott meg programot.

Ez lenne az értelemszerű, de tudjuk, hogy ez nem illeszkedik a mai világáramlatba. De ez kit érdekel? Ha létezik szuverenitás és demokrácia, akkor minden szuverén (az államok közötti jog szerint önálló) egységnek (államnak) a belső közpolitikai berendezkedését felségjognak kell tekinteni, amennyiben nem ütközik az államok közötti szerződésekben vállalt kötelezettségekkel.

A magyarországi parlamenti választás eredménye nem csupán egy általánosan értelmezhető demokratikus véleménynyilvánításról tanúskodik, hanem többről. Az elmúlt hetven évben Eu-

rópában még nem történt meg, hogy a parlamenti választáson háromszor kapott volna alkotmányozó többséget ugyanazon pártformáció. A következő adaléka ennek a demokráciának, hogy először ül egy állam parlamentjében a demokrácia követelményeinek megfelelően megválasztott „nemzetiségi” képviselő – Horvátország és Szlovénia a kedvezményes kulcsszámok révén ebben ugyan elől jár, de ebben az irányban érdemes lenne továbbgondolni a magyarországi választási törvényt, hogy több, történelmileg őshonos „nemzetiségi” juthasson a parlamentbe.

A magyarországi parlamenti választás eredménye azonban egy irányban biztosan történelemalakító. Reményt nyit arra, hogy újraképződjön Közép-Európa. Ennek alapjait Antall József rakta le 1991. február 4-én a Visegrádi Együttműködés megalapításával. Sok nehézség árán kialakult ennek az együttműködésnek a rendszere, ami alapvető kérdésekben ma már vitathatatlan: energetika, migrációs kérdés, az Európa-politika, és a közúti közlekedés. Amiben még nem sikerült megállapodni, ne soroljuk.

Azonban egy bökkenőt az eszmefuttatásom végén mégis megemlítek. Szlovákiából egyetlen negatív értékelése jelent meg a magyarországi parlamenti választásnak, Szlovákia Nemzeti Tanácsa Külügyi Bizottságának elnökétől, aki a Most-Híd parlamenti képviselőcsoportjának tagja. Neve szerint magyar gyökerű lehet, mert Cséfalvayovának nevezik, lehet, hogy tud is magyarul, kérdés, hogy rajta kívül ezt más is tudja-e. Ez a képviselő hölgy megállapította, hogy a választási kampány lefolyása Magyarországon példa arra, hová nem kellene Szlovákiának sohasem eljutnia. Ebben igaza van, mert amit az ellenzéki pártok műveltek a magyarországi választási kampányban, az hányingerkeltő volt. Csakhogy ez a hölgy nem tudja, hogy pártjának elnöke 1995 és 1998 között ettől még ocsmányabb kampánynak a részese volt Szlovákiában. Ez volt az úgynevezett Mečiar-elleni kampány, amit Washingtonból és Brüsszelből rendeltek meg az akkori szlovákiai ellenzéknél. Távol álljon tőlem, hogy az akkori miniszterelnök pártját fogjam, de az vitathatatlan, hogy nélküle nem alakulhatott volna meg az önálló Szlovákia. Az akkori szlovákiai ellenzéket, amely ünnepélyesen elfogadta ezt az eredményt, felbérelték a kormány megbuktatására, mert úgy ítélte meg a „nemzetközi” politika, hogy enélkül a terület nem integrálható a NATO-ba és az EU-ba. Vajon létezik-e ennél ocsmányabb politikai magatartás, hogy azt a politikust nyírom ki, aki a saját elképzelésem megvalósítója? Ezt hajtotta végre az akkori szlovákiai politikai elit. Be kell vallanom, én is hozzájárultam ehhez, mert nem volt más választásom, egyébként engem is kinyírnak. De ez legyen az emlékkép.

Szerencsére 2018-ban egyértelmű helyzet alakult ki Magyarországon. Lehetőség nyílik Közép-Európa újrateremtésére is. Természetesen ez ma mást jelent, mint Nagy Lajos korában, de területileg hozzávetőlegesen azonos az akkorival. Ma az államok szövetségét jelenti a V4 kiterjesztésével. Látható, hogy ehhez az értékszövetséghez kapcsolódik Ausztria és Bajorország, ide kíván felzárkózni Horvátország és Szerbia.

Ha tehát valaki nem tudná Magyarországon, erről is szólt az április 8-i országgyűlési választás. Nem a Fidesz kormányzati folyamatossága volt az igazi tét, hanem a jövő. Ehhez tessék felzárkózni!

Egy párt döntés margójára

Bugár Béla elnök úr...

Nagy megkönnyebbüléssel olvastam az „örömhírt”: a jövő évi szlovákiai elnökválasztásokon megméreti magát a Most-Híd elnöke, Bugár Béla is. Megkönnyebbüléssel és fenntartással – így pontos. A vegyespárt elnökének száját elhagyó hangok és a macskám nyávogása között ugyanis pontosan annyi a különbség, hogy az utóbbira bármikor bátran mernék hagyatkozni.

Szóval csak óvatosan, sok víz fog még lefolyni az önkényesen elterelt Dunán...

Ami azonban jelen pillanatban elmondható: Bugár indulása valóban jó hír az ország jó érzésű lakói számára. Bugár Béla ugyanis az a fajta politikus, aki ugyan ott van a nagypolitikában közel harminc éve, de valóban felelős pozíciót még nem vállalt, ilyenért vagy ilyenben soha nem mérette meg magát, azaz személyesen soha nem vitte vásárra a bőrét. (Annak a kivételes esetnek meg ismerjük a következményeit, amikor aztán azon a bizonyos MKP-tisztújítón támadt egy komoly kihívója és porba hullt a nagy arc...). Nem mintha a gyengécske elnöki hatalom annyira komoly terhet róna egy magafajtára, ám mégiscsak a legfőbb közjogi méltóságról van szó. És ami fontos: Szlovákiában ezt a személyt közvetlenül választja az istenadta nép...

Azaz végre, talán először a harminc év alatt adódna egy remek alkalom az ország népe – magyarok és szlovákok – számára egyaránt, hogy felemeljék középső ujjukat, és megmutassák közvetlenül is Bugár Bélának, ennek a becstelen politikai hazardjátékosnak, hogy mit gondolnak róla. Mit gondolnak a megállás nélküli köpönyegforgatásról, félrebeszélésről, a választók becsapásáról, hazudozásról, meg az autópályák nyomvonaláról és az alattuk fekvő földekről, és sok minden másról. Remek alkalom a jövő évi elnökválasztás, hogy végre beleverjék a fejét az agyagos földbe egy nulla egész valamennyi százalékos eredménnyel.

Mert ha nem így történik, akkor ez a nép valóban nem érdemel nála többet. Akkor valóban ő a legalkalmasabb arra, hogy beköltözzék a Grassalkovich-palotába, és ott folytassa, ahol Gasparovič abbahagyta. Csak jól csavarozzanak meg ragasszanak le mindent, ami mozdítható...

Szűcs Dániel

98 esztendeje, hogy „késsel a torkunkon” aláírták velünk a gyalázatos trianoni békediktátumot

Példátlan módon büntettek meg bennünket, koncként vetve oda az ezeréves Magyar Királyság területeit, javait és lakóit a cseh-szlovákoknak, a románoknak és a szerbeknek.

Pedig a világégést nem mi robbantottuk ki, katonáink a Nagy Háború valamennyi frontján becsülettel és derekasan helytálltak, s a háborút nem mi veszítettük el, hanem az „veszett el”. Messze az országhatároktól álltak a Monarchia közös és honvéd csapatai, miközben

az antant bomlasztó tevékenysége révén, fizetett ügynökök és új országoktól hagymázasan álmodó politikusok által szétzüllesztették hátországunkat és 1918 őszén ránk szabadították a forradalmi tébolyt.

Az akaratgyenge, hebegő „vörös gróf”, majd az őt követő Kohn-Kun Béla diktatúrája a magyar történelem szégyenletes mélypontját jelentette, s egyedül nagybányai Horthy Miklós altengernagy volt az, aki erős kézzel rendet tett az országban. Aztán a győztesek 1920. június 4-én ránk erőltették Trianont. Halálraítélték a csonka országot, ám a magyar élni akart, s Horthy kormányzó tizen-nyolc esztendő alatt rendbe tette Kismagyarországot.

A magyar külpolitikának és a honvédségnek köszönhetően 1938 és 1941 között újból magyarrá válha-

Rendhagyó történelemóra

A sátoraljaújhelyi határátkelő magyar oldalán lévő trianoni határkőnél rendhagyó történelemórát tartottak a nemzeti összetartozás napja jegyében. A június 4-én délelőtt megvalósult rendezvényt Sátoraljaújhely önkormányzata, és a Zempléni Fiatalok Határok Nélküli Együttműködéséért Egyesület szervezte. Már hagyománynak számít, hogy a sátoraljaújhelyi és felvidéki magyarok minden évben ezen a helyszínen is közösen emlékeznek meg egy rendhagyó történelemóra keretében a trianoni tragédiáról. (Tökölyi Angéla)

tott a Felvidék déli része, Kárpátalja, Észak-Erdély és a Székelyföld, a Bácska és a Muraköz. E területek megtartásáért sodródtunk bele az újabb világháborúba, melyet ismét a veszteségek oldalán fejeztünk be.

Jaltában ekkor már eldőlt a sorsunk, hiszen a többi közép-kelet-európai állammal együtt szovjet érdekszférába kerültünk és a kommunizmus eszméje több évtizeden keresztül mételyezte térségünket. A külhoni magyarok ekkor váltak csehszlovákokká, szovjetekké, románokká, jugoszlávokká és osztrákokká, hiszen az országhatárokat ismét megkérdésük nélkül rajzolták át.

Trianon megszűnt létezni, helyette a párizsi békeszerződés lépett életbe 1947. február 10-én, ami még jobban megalázott bennünket, mint az első világháborút lezáró békeszerződés. A szomszédos országoknak jól jött az ott élő magyar „kisebbség”, hiszen azokat másodrangú állampolgárokká degradálva a magyar revizionizmussal riogathatták az ott élő, „államalkotó” nemzeteket, s próbálták gyűlöletet szítani az ottani és a csonkaországbeli magyarok ellen.

Aztán eljött 1989, és a térségbeli rendszerváltozások után sorra dőltek össze az életképtelen, szerződések alapján összebarkácsolt államok. Így járt Jugoszlávia, Csehszlovákia és a „nagy” Szovjetunió is. Mi magyarok azonban megmaradtunk, mint ahogy elszakított testvéreink is, szerte a Kárpát-medencében. A magyar kormány 2010-ben törvényt hozott a nemzeti összetartozás napjáról, arról, hogy minden év június 4-én, a példa nélküli trianoni békediktátumra emlékezve meríthessünk erőt, megerősíthessük élni akarásunkat és magyar hivatástudatunkat. Mostanára már csak a liberális oldal kárál magyar kisebbségekről, miközben egyre többen elszakított nemzetrészeinkről beszélnek, akiknek jár a magyar állampolgárság és a szavazati jog. A szellemi nemzetegyesítés, a határokon átívelő magyarság egybeforrasztása az első lépés azon az úton, mellyel rést üthetünk a trianoni és a párizsi békén.

A megmaradt, eresztékeikben repedező szomszédos államok igyekeznek a mi történelmi

Csak az nem lesz soha a miénk, amiről mi magunk lemondunk

A Pázmanuem Társulás és a Magyar Megmaradásért Polgári Társulás szervezésében emlékeztek Dunaszerdahelyen. A rendezvényen Karaffa Attila köszöntötte a jelenlévőket Dunaszerdahely város emléknapi alkalmából. „Ez a mai nap gyásznapi, de gondoljunk arra is, hogy a jövőt kell építenünk” – mondta mindnyájunkat tetterre és cselekedetre ösztönözve. A megemlékezésen beszédet mondott Fehér István, a komáromi Selye János Gimnázium tanára. Hangsúlyozta, otthonról haza jött, Felvidék számára a szülőföld és otthon van mindenütt a Kárpátok koszorúiban. *(bölcskei)*

hőseink elorzásával kreálni és kozmetikázni saját múltjukat, ahogy ezt a románok vagy éppen a szlovákok teszik. A Nagy Háború utolsó centenáriumi évében a románok bőszen készülnek a „nagy egyesülés”-re demonstrációs célzatú katonai parádékkal, mint ahogy a csehek is megünneplik a történelmi süllyesztőbe került Csehszlovákia létrejöttének századik évfordulóját.

Az elszakított, őshonos nemzetrészek állandó politikai küzdelemben állnak a szlovák, az ukrán, a román és a szerb hatalmi elittel, melyek most is másodrendű állampolgárként kezelik a területükön élő magyarokat. Eleendő, ha az ukrainai nyelvtörvényt, a felvidéki magyarokat máig sújtó Beneš-dekrétumokat vagy a székelyföldi autonómia kérdését említjük. A magyar kormány külpolitikai lépései mellett polgári kezdeményezésre indult el az európai kisebbségvédelem (Minority SafePack) érdekében indított aláírásgyűjtés, így most már az Európai Unió van a sor, hogy e téren (is) lépjen.

Június 4-én gondoljunk arra, hogy amióta a Kárpát-medencében élünk, hány alkalommal törték a magyar ellen, aki Európát, a kereszténységet és a nyugati civilizációt védte testével. Jöhetett tatár, török vagy szovjet. Leigázhattak minket – de csakúgy, mint a lengyelek –, ma is itt vagyunk. A Nyugat „meghálálta” az érte patakokban ontott drága magyar vért, 1920-ban Trianonnal, majd 1947-ben a párizsi békével. Gondoljunk mindezekre, s tanuljunk szomszédainktól, akik marakodhatnak egymással, de azonmód, ha külső támadás éri országukat, összezárnak, mint ahogy a románok is teszik. Nekünk is ezt kellene tennünk és akkor végre elfeledhetnénk az állandó magyar széthúzást, a „turáni átkot”. Merítsünk erőt történelmi múltunkból, bízzunk a Fennvalóban és magyarságunkban, s akkor ismét „lészen csillagfordulás”, és eljöhet még a Magyar Feltámadás!

Fáklya felvonulás Komáromban

A nemzeti összetartozás napja alkalmából 1 város, 2 ország – 98 év, 98 fáklya elnevezésű rendezvénnyel közösen emlékezett Észak- és Dél-Komárom városa kettészakadásának és a trianoni békediktátum aláírásának 98. évfordulójára.

A református parókia udvarán összegyűlt megemlékezőknek Vidnyánszky Attila, Kossuth- és Jászai Mari-díjas rendező, a Nemzeti Színház igazgatója mondott beszédet az istentiszteletet követően. „Nekem Trianon a határt jelenti. Aki a határ mellett nő fel, az egy életre szorongást kap ajándékul” – fogalmazott keserűen. *(szalai)*

Babucs Zoltán

Mátyás király, a közép-európai uralkodó

Március 7-én nyílt meg a Pozsonyi Magyar Intézetben a Mátyás király – Mecénás és katona című kiállítás, melynek anyagát Merényi Zoltán és Somodi András állították össze.

A Mátyás-emlékév központi kiállításának pozsonyi megnyitója előtt a Gaudium régi zenei együttes idézte fel Mátyás király korát, a megnyitó után pedig tizenhatodik századi zenét játszottak. Molnár Imre, a Pozsonyi Magyar Intézet igazgatója köszöntőjében üdvözölte többek között Potápi Árpád János nemzetpolitikai államtitkárt, Szabó Józsefet, Magyarország pozsonyi nagykövetségének első beosztott diplomatáját és Csibi Krisztinát, a Magyarság Háza igazgatóját, a kiállítás megálmodóját.

Közteret nevezhetnek el az igazságos királyról

Szabó József megnyitó beszédében kifejtette: „Nagy öröm és megtiszteltetés számunkra, hogy az emlékévé tiszteletére összeállított Mátyás király – Mecénás és katona című vándorkiállítás éppen Pozsonyban kezdi meg közép-európai körútját. Kevés király él oly élénken a magyar nemzet és a velünk élő utódnemzetek, így a szlovákok emlékezetében is, mint az igazságos Mátyás, akinek most ünnepeljük királlyá választása 560. évfordulóját. A szlovák történelemkönyvekben is kiemelt helyen szereplő uralkodó kulturális és szellemi örökségével naponta találkozhatunk az egykori koronázóvárosban, Pozsonyban.”

Mátyás király erősítette meg Pozsony kiváltságait egy aranybullával, majd pallosjogot is adományozott a városnak. Pozsonyban az igazságos királlyal kapcsolatban leggyakrabban az Academia Istropolitana-t emlegetjük, amely a kor kiemelkedő intézménye volt. Az 1465-ben megnyílt egyetem, ugyan rövid időre, de jelentős oktatási központtá tette az akkori Pozsonyt, vonzó feltételeket teremtett az ismeretekre szomjazó fiatalok számára – mondta Szabó József a megnyitón. Szerinte nagy öröm, hogy civilek kezdeményezték, nevezzenek el közteret Mátyás királyunkról Pozsonyban.

Potápi Árpád János nemzetpolitikai államtitkár megnyitó beszédét Nagyszombati Márton bencés szerzetes, humanista költő szavaival kezdte: „mély elméddel és nem kevésbé fegyvereddel, mert ez a hon dísze, de megbecsülése amaz.”

A Közép-Európában gondolkodó uralkodó

Az államtitkár történelmi kitekintésében kiemelte: Hunyadi Mátyásról nemcsak mint ma-

gyar királyról kell szólni, hanem mint az első olyan uralkodóról, aki Közép-Európában gondolkodott. Ezt a közép-európaiságot hordozza származásában is. Ha összehasonlítjuk a mostani és az akkori kort, azt láthatjuk, hogy mindkét korban nagyon bonyolult a helyzet – véli Potápi, „hiszen, amikor 1458-ban királlyá választják, Mátyás nincs is az országban, éppen Prágában van fogságban, egy német származású Habsburg fogságában, ahonnan nagyon gyorsan a leendő cseh király fogságába kerül. A királyi korona sincs az országban, hiszen azt másfél évtizeddel ezelőtt kilopták az országból”.

Potápi Árpád János kitért arra is, hogy amikor meghalt V. László, Mátyás Podjebrád György fogságban volt, aki azzal a feltétellel engedte őt el, hogy váltságdíjat fizet és feleségül veszi Podjebrád Katalint.

A tudományok mecénása

„Megválasztása nehézségei ellenére a későbbi uralkodása összekovácsolja a közép-európai népeket, cseheket, szlovákokat, magyarokat, románokat, délszlávokat és románokat egyaránt” – emelte ki a nemzetpolitikai államtitkár.

Mátyás ugyanis felmérte, hogy az oszmán seregekkel szemben csak összefogással lehet védelmezni a hazát, ezért egységbe kovácsolta az itteni népeket és a seregeibe a környező országok nemzeteit is behívta. A gazdasági felemelkedésre is odafigyelt, miközben ő volt az első humanista, reneszánsz uralkodó, akinek az udvara a gazdagságáról volt híres és arról is, hogy mecénása volt az ide érkező tudósoknak.

Uralkodása több városhoz köthető, így Pozsonyhoz is, hiszen itt alapította meg Közép-Európa legjelentősebb, az akkori Európa legerősebb és legkiemelkedőbb iskoláját, az Academia Istrpolitana-t. Mátyás király szívesen járt Pozsonyba és ebbe a régióba vadászni is, így emléke több legendában máig él.

„Annak, hogy az idén hirdettük meg a Mátyás-emlékévet, több célja is van. Emlékezünk a történelmi dátumokra, emlékezünk arra, hogy éppen 575 esztendővel ezelőtt, február 23-án született Kolozsváron. Emlékezünk királlyá koronázásának 560. évfordulójára is. De emlékezünk

történelmi tetteire, arra, hogy édesapjának és neki köszönhetően a török veszedelmet, a moszlim előrenyomulást 1526-ig meg tudtuk állítani. Bár történelmietlen a mai kort visszavetíteni a múltba – mégis azt mondhatjuk, hogy korunk szempontjából is egy kiemelkedő közép-európai uralkodó, hiszen a közép-európai népek összefogását teremtette meg” – fejtette ki Mátyás király nagyságát Potápi Árpád János.

Potápi Árpád János szerint az Academia Istropolitana oktatási központtá tette Pozsonyt

Neszméri Tünde

A Felvidéken 3 451 gyermeket iskoláztak be 2018-ban

Április végével lezajlottak a beiratkozások. Elmondható, hogy a kisiskolák tovább küzdenek a létükért. A beíratott elsősök számában sincs nagy különbség, tavalyhoz képest megközelítőleg 50 gyerekekkel kevesebb a beiskoláztak idei száma, ami még változik.

A Felvidéken az idei tanévben 252 magyar alapiskola működik, s bár a Dunaszerdahelyi járásban, Szentkirályfán felfüggeszti nevelő-oktató tevékenységét az iskola, mégsem változik ez a szám, hiszen Zsérén (Nyitrai járás) revitalizálják a magyar iskolát, mely 2015-ben függesztette fel a működését. Az előrejelzések szerint a következő tanévben kettő, az azt következőben pedig három gyermek lesz.

„Öröndetes, amikor az önkormányzatnak és a falunak ennyire fontos, hogy megtartsa magyar iskoláját. Ez nagyon szép elgondolás és dicséretre méltó elhatározás” – nyilatkozta a Felvidék.ma-nak Ádám Zita, a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetségének (SZMPSZ) alelnöke. Hozzáfűzte, minden tanulónak örülni kell.

A szövetség évek óta rendszeres statisztikai kimutatást készít az alapiskolát megkezdő tanulók létszámáról. Adataik szerint a hivatalos beiratkozás időpontjában tavaly 3 505 diákot íratnak a magyar tanítási nyelvű alapiskola 1. évfolyamába, 2017. szeptember 15-ével pedig ténylegesen 3798 tanuló kezdte meg az első évfolyamot. Ez a szám már tartalmazta a nulladik évfolyamosok számát is, akkor összesen 300 kisdíákot.

Ádám Zita alelnök tájékoztatása szerint április 1. és 30. között 3 451 gyermeket iskoláztak be. Ez a szám 2018. szeptember 15-ig még változik, hiszen a nulladik évfolyamot jelenleg 266 tanuló látogatja, akik felzárkóznak az első osztályokba, s hiányoznak még azok az iskolaköteles hatévesek, akiket a szüleik elfelejtettek beíratni. Mindig van pár száz ilyen gyermek, így végleges és hivatalos szám csak szeptemberben lesz.

„A tájékoztatás és az adatok frissítése céljából a beiskolázási számok összegyűjtése idén is a szlovákiai magyar alapiskolák igazgatói segítségével történt. Ők tették hozzáférhetővé a 2018/19-es tanévre vonatkozó, 2018. április 30-án rögzített beiskolázási tanulói létszámokat” – tájékoztatta a Felvidék.ma-t Ádám Zita, aki az adatok gyűjtését végezte, s ezúton is köszöni az iskolaigazgatóknak, hogy naprakészen megküldték a beiratkozási adatokat.

A Pozsonyi kerületben 96, a Nagyszombati kerületben 931, a Nyitrai kerületben 1177, a Besztercebányai kerületben 727, a Kassai kerületben pedig 520 a beíratott elsősök száma. Így jön ki a 3451-es előírányzott létszám. A tavaly ilyenkorai adatokhoz képest a Pozsonyi és Nagyszom-

bati kerületekben van emelkedés, utóbbi kerületben a Galántai járás emeli a számokat. A többi kerületben csökkent a beíratottak száma.

Az előrejelzések szerint a legnagyobb különbséget a Rimaszombati járás adja, de a valós adatokból kiindulva láthatjuk, hogy a tavalyi évben is több mint 120 gyerekkel több lett a valós elsősök száma a nulladik évfolyamon kívül is. Az idei tanévben a járásban 617 elsős van, ezzel szemben tavaly ilyenkor csak 463 iskolakötelest íratnak be, idén pedig 442-t. Ez abból adódik, hogy a szülők sajnos nem iskolázzák be időben a gyerekeiket.

„Elkeserítő, hogy egyes szülőknél nem lehet elérni, hogy az iskolaköteles gyermeküket beiskolázzák. Nem tudom, kinek a kötelessége lenne, hogy szóljon a szülőnek, iskolaköteles gyermeke van?” – teszi fel a költői kérdést Ádám Zita.

Kifejtette, hogy ennél még elkeserítőbb, hogy ezek a kallódó gyermekek, a felelőtlen szülők gyermekei nem járnak óvodába. „Olyan hátránnyal indulnak az életbe, amelyet egyszerűen nem lehet behozni. Sokszor eleve kudarcra vannak ítélve, hiszen mindenben lemaradással indulnak. Törvényileg kellene kötelezni a szülőt, hogy gyermekét legalább két évig járassa óvodába, s az államnak kötelessége lenne minden településen óvodát építeni. Ez nem lehet pénz kérdése, hiszen a jövőendő öntudatos állampolgárokká való nevelés alapfeltétele” – mondja. Mindeközben azt látjuk, hogy nemcsak óvodák nincsenek, hanem a kistelepülések kisiskolái is csak nagy erőfeszítések árán tudnak fennmaradni.

Ádám Zita szerint fel kell tennünk a kérdést, akarunk-e a kistelepüléseken is minőségi kisiskolákat, vagy pedig azon kell elgondolkodni, hogy iskolaközpontokat létesítsenek. „Én magamban sem zártam még le ezt a kérdést, mert az iskolaközpontok ellen vagyok, ott ugyanis arctalanná válik a gyermek. A kisiskolák híve vagyok, de a gyermek jövője mindenképpen a szülőtől, a családtól függ. Ha a családnak fontos a művelődés, fontos az iskola, akkor a gyerekek és a magyar iskolának is van jövője” – szögezte le.

Pósa Homoly Erzsó

Szemléletváltásra lenne szükség

Szerző: Albert Sándor

Lassan kezd megszokottá válni, hogy az országos és nemzetközi felméréseken tanulóink egy része gyengébben teljesít szlovák társaikhoz, de önmagukhoz képest is. Nem egyedi esetről van szó, a magyarizációsokon kívül mégsem történik semmi.

Az egyik napilapban olvasom, hogy a Tesztelés 9 gyenge matematikaeredményei mögött a nem megfelelő tankönyv, a hiányzó munkafüzetek, a matematikaórák számának csökkentése áll.

Esetleg az, hogy másképpen kellene tanítani a matematikát (is), esetleg a tanítás helyett a tanulásra összpontosítani? – de ezt már nem az újságban olvastam. Csak úgy eszembe jutott,

amikor felidéztem Karinthy egyik elmés megjegyzését: „Nem értünk rá tanulni, mert folyton tanítottak“.

A tankönyvellátás évek, évtizedek óta megoldatlan, és ezt ez a kormány sem fogja megoldani. A sikeres országok többségében nem is használnak tankönyveket, de az alternatív iskolákban Magyarországon és nálunk sem. Ezek az iskolák abból indulnak ki, hogy minden gyerek más. Más háttérrel rendelkezik, másfajta környezetből érkezik az iskolába. Az egyiknek gyerekszobája és saját íróasztala van, a másiknak még az ágyát is meg kell osztania testvéreivel. Az egyiket nyelvekre, zenére, rajzórákra járatják, a másik az utcán nő fel, felügyelet nélkül. És akkor adódik a kérdés: lehet ezt a sokféle gyereket azonos tankönyvekből, ugyanúgy tanítani?

A PISA felmérések esetében a sikeres országok nem azért teljesítenek jobban, mert náluk több tehetséges gyerek van, hanem azért mert jóval kevesebb azoknak a tanulóknak a száma, akik az úgynevezett rizikós (nagyon gyenge eredményeket elérő) csoportba tartoznak. Ezek az országok elsősorban arra összpontosítanak, hogy a megfogalmazott minimális elvárásoknak (a nemzeti minimumnak) lehetőleg minden tanuló – hangsúlyozom, minden tanuló megfeleljen.

Ezt elsősorban azzal érik el, hogy a tanulók részére egyéni haladási terveket dolgoznak ki (a szülőkkel és a gyerekekkel egyeztetve). Minden diák a saját tempójával halad és szükség esetén igénybe veheti az iskola támogatórendszerét (gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus és pszichológus stb.).

A diákot tehát nem tanítják, a diák tanul. A pedagógus a diák önálló tanulását koordinálja, segíti. Mentorként tevékenykedik. Ehhez persze szemléletváltásra lenne szükség.

Az egyes szakaszok végére (az alsó tagozat végére, a felső tagozat végére stb.) minden tanulóknak teljesítenie kell a minimális elvárásokat. Ez a tanuló, a pedagógus, a szülő közös felelőssége! Van persze diák, aki ennél többet, sokkal többet teljesít, de a megfogalmazott minimális teljesítményt mindenkitől elvárják, sőt megkövetelik.

Ezzel kapcsolatban megfogalmazódik a következő kérdés: van-e értelme tanterveket, esetleg országos tankönyveket írni, hiszen ebben az őrült sebességű technológiai fejlődésben a tantervbe (tankönyvekbe) foglalt ismeretek 3–5 éven belül (vagy még gyorsabban) elévülnek, használhatatlanná válnak.

A sikeres országokban ezért nem tanterveket írnak, hanem a kilépésre, a minimális elvárásokra összpontosítanak. Hogy ezt ki, hogyan éri el, azt a diákra és az iskolára bízják. A teljesítményt viszont elvárják és értékelik.

Albert Sándor

Kegyelet

JÓKAI TIBOR

a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetségének elnöke

Az SZMPSZ elnöke, Jókai Tibor 2018. április 8-án, 50 évesen távozott közülünk.

1967. augusztus 8-án született. Búcs községből származott. 2014-ben az SZMPSZ elnökévé választották. Vezetése alatt a korábbi hagyományokra építve számos területen megerősödött, fejlődött a szakmai és szervezeti élet, a szövetség programja új irányvett. Nagyrészt az ő érdeme, hogy a Kárpát-medencei pedagógusszövetségek között erős kötődés, együttműködés, egymást segítő baráti, szakmai kapcsolat alakult ki.

A munkája a hobbjá is volt. Mindig teljes odaadással végezte azt. Jókai Tibornak munkája elismeréseként ez évben átvehette a Magyar Arany Érdemkereszt kitüntetését.

KESZEGH PÁL

vegyésszmérnök, közéletünk aktív szereplője

Életének 70. évében hunyt el. 1948. augusztus 29-én született Komáromban. Felsőfokú tanulmányait Prágában kezdte, majd Pozsonyban szerzett vegyésszmérnöki diplomát. Területe az élelmiszeripar volt, a dunaszerdahelyi konzervgyárban dolgozott különböző tisztségekben. A rendszerváltozást követően részt vállalt a közéletben is, előbb a Dunaszerdahelyi Járási Hivatal, később a Nagyszombati Kerületi Hivatal előjárójaként tevékenykedett. Több választáson is megmérettette magát az MKP színeiben, volt parlamenti képviselő, megyei képviselő és ugyancsak tagja volt Dunaszerdahely város képviselő-testületének. 2011-ig az MKP Nagyszombati Kerületi Tanácsának elnöke volt.

POGÁNY ERZSÉBET,

a Felvidék.Ma és a Szövetség a Közös Célokért vezetője

Életének 59. évében adta vissza a lelkét a Teremtőnek.

1959. december 19-én született. Közgazdász diplomája mellé doktori címet is szerzett. Családjával Somorján élt és tevékenykedett. A rendszerváltozás után a Duray Miklós által alapított Együttélés politikai mozgalom központi irodájának vezetője volt. Több sikeres választási kampány főzödik a nevéhez. A Szövetség a Közös Célokért (SZAKC) vezetőjeként ő alapította a Felvidék.ma portált és folyóiratunkat is. Közéleti tevékenységét számos díjjal méltatták.

Pogány Erzsébet életútja előtt a folyóiratunk mellékleteként kiadott különszámunkkal (lásd az 40. oldal után) is fejet hajtunk.

BAUER GYŐZŐ

**akadémikus, közéletünk
kiemelkedő személyisége**

A gyógyszerkutató, akadémikus május 12-én 76 éves korában hunyt el.

1942. május 31-én született Érsekújvárbán. Több éven át a Csemadok országos elnökeként működött. Évekig Szlovákia ankarai nagykövete volt. Mintegy 300 tudományos dolgozatot írt. A tudomány mellett a felvidéki magyarság sorskérdéseinek is mindig kiemelt figyelmet szentelt, kezdeményezője volt a Selye János Egyetemért Alapítványnak is.

Képviselője volt a Szlovák Nemzeti Tanácsnak. Tagjai között tudta őt a Szlovák- és a Magyar Tudományos Akadémia is.

Érdemeit többek között a Magyar Köztársaság Elnökének Aranyérmével (2000); Pribina-keresztrel (II. fokozat) és A Magyar Köztársasági Érdemrend Középkeresztjével méltatták.

ALMÁSI RÓBERT

**festőművész,
grafikus**

Életének hetvenedik évében, 2018. május 20-án adta vissza lelkét Teremtőjének.

Az 1948. január 27-én Mórrockarcsán született művészt idén avatták Dunaszerdahely díszpolgárává. Diplomáját a pozsonyi Szépművészeti Főiskolán szerezte 1973-ban. Dunaszerdahelyen és szülőfalujában, Egyházkarcsán élt és alkotott. A táblaképfestészetén túl falfestészettel és könyvtervezéssel is foglalkozott. Egyéni kiállításai jellemzően Dunaszerdahelyen és Komáromban valósultak meg, de megismerhették alkotásait Prágában is.

Dinamikus, mozgással telt alkotásai figurális jellegűek; az erős, határozott kontúrokkal lezárt festői formákat dekoratív rajzos elemekkel vegyíti. Témáit a gyermekvilágból, az élet mindennapjaiból, az emberi kapcsolatokból meríti.

PAULISZ BOLDIZSÁR,

**az Esterházy János Szülő-
földjéért Egyesület vezetője**

Életének 58. évében júniusban hunyt el az a férfiú, aki tavaly Esterházy János végakarátát teljesítve, hatvan évvel halála után hazahozta szülőföldjére a mártír gróf hamvait.

A Paulisz Boldizsár alsóbodoki birtokán megépült Szent Kereszt felmagasztalása kápolna felszentelésére és az Esterházy János végakarátának teljesítését magába foglaló kegyeleti megemlékezésre 2017. szeptember 16-án került sor. E nap arany betűkkel került be a felvidéki magyarság történetébe, s ebben elvülhetetlen érdemei vannak Paulisz Boldizsárnak. Kérdemelte a Magyar Érdemrend Tisztikeresztjét. Június hatodikán Vatikánban Ferenc pápa megáldotta az Esterházy János Zarándokhely harangját. A harang most már az emlékhely alapítójára, Paulisz Boldizsárra is...

Gyilkos tavasz

A rossz hír mindenütt utoléri az embert. Tokióban tárgyaltunk éppen az EU-japán szabadkereskedelmi egyezményről, amikor megtudtam, hogy Pogány Erzsike után Bauer Győző is elhagyott bennünket. Szabó Rezső, Gyüre Lajos, Agócs Zoltán, Kolár Péter, Mács József, Dobos László... – és mások után. Sajnos, hosszú a névsor.

Kedvem lenne perelni Istennel, hogy mi történik velünk – de nem lehet, nincs értelme, hiszen valamilyen szempontból sajnos törvényszerű az, aminek tanúi vagyunk. Egy korosztály távozik, s ezt – erős belső dühvel, a lélek ellenkezésével ugyan –, de tudomásul kell venni.

Olvasom a megemlékezéseket, tiszteletteljes és fontos mindegyik. S az is logikus, persze, hogy egy személyről szólnak: arról, akit éppen temetünk. Mert a többes szám első személye a fontos: az egész közösség lett kevesebb elmenetelükkel.

Mára azonban oda értünk, hogy meg kell néznünk ezt a folyamatot fölülről is, egészében. Attól tartok ugyanis, hogy egy világlátás is eltűnedezik velük. Egy létfilozófia, amelynek alappillére az volt, hogy minden nap közösségben gondolkodjanak, a szlovákiai magyar közösség létén és esélyein keresztül próbálják meg nézni a világot. Egy olyan habitus ez, amely csökkenőfélben van, sőt sokan a sajátjaink közül is idejétmúlnak, nem modernnek tartják. A kiüresedtség világában, a ki kinek tud előnyöket biztosítani, hivatalt, támogatásokat szerezni típusú leegyszerűsített sablonok világában a régimódi, tisztességes hozzáállások már itt-ott mosolyra készítenek néhányakat.

Nem akarom én az ő világlátásukat abszolút módon piedesztálra emelni, túlfényezni sem. Jól ismertem mindannyiukat, ismertem hibáikat, hiányosságaikat is. Néha vitába is keveredtem velük – ez is természetes, hiszen egy másik, fiatalabb generációnak törvényszerűen eltérően kell látnia néhány összefüggést, ez a fejlődés alapfeltétele. Nota bene én vagyok a felvidéki magyar tollforgatók közül talán az egyedüli, aki nyíltan ír az elmúlt 70 év alatt megtörtént emberi mulasztásairól, bukásairól is. Az egyik legfájdalmasabbról, az 1968 utáni egymásnak feszüléseikről, egymás elleni kijátszottságaikról is.

De nem ez a lényeg. A fönti pöttyök is egyébként elsősorban a rendszert, s nem őket jellemzik. Persze, ezzel nem akarom azt mondani, hogy el kell hallgatni őket. Ellenkezőleg, a kollektív emlékezet azt kívánja tőlünk, hogy bántó szándék nélkül a hibáinkról is beszéljünk. A közösségi okulás végett.

De ismétlem: nem ez a lényeg.

A lényeg egy közösségi világlátás megléte, fontossága, amely az immár száz éve az alappilléreként működő alapigazság (paradigma) megtartó ereje. A közösségi megmaradás parancsa, kiemelt

Csáky Pál jegyzete

fontossága, s az egyéni érdekek, ambíciók eme parancsnak való alárendelése. Egy olyan erkölcsi magatartás működése és működtetése, amely vonatkozásában is mindig is voltak bukások, hibák és bűnök, de mindenki tudta – a vétkező is! – hogy lépése elítélésre méltó. Egyszerűbb, átláthatóbb világ volt az: a fehér fehér volt, és – napjainktól eltérően – a fekete is azonos önmagával. Az ilyen világlátás nem engedte, hogy a közösségi érdekekkel szembenemő egyéni vagy csoportos trükközéseket alternatív utaknak mutassa be bárki is. A bűnös is tudta magáról, hogy rosszat lépett, s a közösség sem fogadta el a hamis magyarázkodásokat. Ha nem ez lett volna a valóság, ma már aligha léteznénk közösségként.

Eme hozzáállás számára meghatározó, hogy létében a közösség belső köreiben, szellemi szféráiban helyezze el magát. Enyhe gyomorgörccsel figyelték minden évben, mennyi a magyar iskolába beíratott gyerekek száma, van-e elég rátermett tanító. Fontos volt számukra, hogyan állnak intézményeink, erkölcsi kötelességüknek tartották megjelenni a magyar rendezvényeken, s támogatni azokat. A magyar színház, a zene, tánc több volt számukra egy művészeti eseménynél: a közösségi jelenlét kisugárzó erejét is látták benne. A fórumot, ahol a magyar lélek megmutathatta, kiteljesíthette, jól érezhette magát. Ettől tartott a mindenkori nacionalista hatalom is, s ez – minden hiányossága, naivitása és féloldalassága ellenére – megtartó pillér volt, és az ma is.

Azt sem akarom mondani, hogy abszolút, drámai paradigmaváltás történik, hiszen a fenti jellemzők nem tűnnek el világunkból egyik napról a másikra. Ám mindenképp gyöngülnek, s ha egy közösség reprezentatív személyiségeiből a kritikus számnál több tűnik el a közösségi szférából, az nyomot hagy az egész közösség világlátásán, értékrendjén, életén.

Világos tehát, hogy egy félmillió közösség esetében nem marad egyik napról a másikra betöltetlen, abszolút űr utánuk sem. Bizonyára lesznek olyanok (remélem!), akik meggyőződéssel viszik tovább ugyanazt a világlátást, amit ők izzadtak ki magukból. S lesznek olyanok is, akik más, új eszmékkel jönnek majd – többé vagy kevésbé eltérőkkel az övéiktől. Ám egy dolgot látni kell: egyetlen közösség sem maradhat erős, ha a szellemi vezető rétege meghasonul önmagával. Az ő közösségi elkötelezettségük a legalapvetőbb érték szempontjából sikeres: az általuk képviselt szellemi habitusnak köszönhető leginkább, hogy a szlovákiai magyar közösség fennmaradt napjainkig. Meggyőződésem, hogy a fiatalabb generációknak az új utak keresésénél ezt az alaptételt erősen figyelembe kell venniük.

Egy újabb fontos pozitívum: volt csapatuk – ezt irigyeltem tőlük a legjobban. Voltak – a diktatúra okozta megszorításoknak köszönhetően is – jobb vagy naivabb politikusaik, voltak jogászaik, orvosaik, pedagógusaik, szerkesztőik, íróik-költőik, festőik, közösségsszervezőik, szobrászaik, színészeik... – szellemi közösséget is alkottak. S bár voltak vitáik egymással is, küzdelmeik is egymás között is, azért energiáik túlnyomó részét nem az egymás elleni küzdelmekre fecsérték el. Egészen véve vállalható, fontos – sőt, megkerülhetetlen, amit tettek. S ez a meghatározó.

Most, amikor búcsúzunk tőlük, amikor tisztelettel hajtunk fejet emlékük és munkásságuk előtt, azon is gondolkodjunk el, hogyan tovább ebben a felemás, új világban.

Társdíjjal bővült a Helytállásért-díj

A jubileumi, huszonötödik Pro Probitate – Helytállásért díj ünnepélyes átadására a komáromi Tiszti pavilon épületében került sor május utolsó vasárnapján. A negyedszázada alapított díjat idén Nagy János szobrászművész kapta. A legjelentősebb szlovákiai magyar társadalmi díj ebben az évben először társdíjjal is kiegészült. A Felvidéki Magyarságért Díjakat elsőként Halzl József és Pásztor Béla vehették át ma Komáromban.

A Pro Probitate – Helytállásért díjat 25 éve alapították a későbbi Magyar Koalíció Pártja elődpártjainak (Együttélés és a Magyar Kereszténydemokrata Mozgalom) parlamenti képviselői, a mártírpolitikus Esterházy János tiszteletére, melyet elsőként neki ítéltek oda in memoriam 1994-ben. A díjat minden évben a felvidéki magyar közösség egy-egy olyan jelentős személyiségének (vagy szervezetének) adományozzák, aki helytállásával, a magyar közösségért kifejtett munkásságával, példamutató életével kiérdemelte azt és méltó Esterházy János gróf örökségéhez – hangzott el a díjátadón.

Menyhárt József: Kellenek a példák

Menyhárt József, az MKP országos elnöke ünnepi beszédében kiemelte, a díjazottak eddig is, most is hitelesen végezték vállalt feladatukat, s minden helyzetben, minden körülmények között megállták a helyüket. Menyhárt szerint felvidéki közösségünknek a kisebb vagy kevesebb stigmájával kell folyamatosan megküzdenie.

„Az árral úszni mindig könnyebb, mint ahogy mindig könnyebb beállni a sorba. A felvidéki magyar közösség és az összmagyar nemzet szerencséje, hogy mindig akadtak olyanok, akik a nehezebb, de tisztább és értékesebb utat választották” – hangsúlyozta az MKP elnöke, hozzátéve,

hogy belőlük, a bátor kevesekből lesznek azok, akikre felnézhetünk, akikre büszkék lehetünk, és akikre hivatkozhatunk. „Mert kellenek a példák, különösen most, az értékvesztett Európában, ahol néhány éve nekünk, közép-európai embereknek kellett kijelölni a helyes irányt” – fogalmazott.

Nagy János lett az idei Pro Probitate – Helytállásért díj kitüntettje

Csáky Pál EP-képviselő a Pro Probitate kuratóriumának nevében ünnepélyesen bejelentette az idei díjazott nevét. „Nagy János életművéért, idősíkokon és határokon átívelő művészi és magatartásbeli üzenetéért veheti át a díjat” – jelentette ki.

A díjazotról szóló méltatásban Bárdos Gyula, a Csemadok országos elnöke kiemelte: bár sorsa ma is küzdelmes, példája azt mutatja, hogy a nehezebb, a keskenyebb úton is célba lehet érni. „Nagy János egész életműve annak tanúságtétele, hogy egyrészt megmutassa egy számbeli kisebbségben élő közösség nagyságát, másrészt pedig megmutassa: ennek a nagyszerű európai nemzetnek, a magyarnak a kultúrája egy és oszthatatlan” – hangsúlyozta Bárdos Gyula.

Bárdos Gyula, Csáky Pál, Menyhárt József és Nagy János

A felvidéki magyarság legkiválóbbjai közé emelt Nagy János szobrászművészről elmondta, motívumkincseit a keresztény vallásosságból, a magyar történelemből és saját identitáskereséséből, illetve annak vállalásából meríti. Művei megtalálhatók a Felvidék számos településén, de Budapesten is több helyen. Esterházy János mellett emléket állított Szent Istvánnak, Szent Imrének, Balassi Bálintnak, Kodály Zoltánnak, Bartók Bélának, Liszt Ferencnek, Jókai Mórnak, Ady Endrének, Bulcsú vezérnek, Szobieszký Jánosnak, Illyés Gyulának, Szenczi Molnár Albertnek – sorolta kiváló művészi alkotásait. Bárdos Gyula hangsúlyozta: Nagy Jánost a mindenkori törtéteők megpróbálták többször is háttérbe szorítani. „Több alkalommal az alkotáshoz szükséges nyersanyagot sem tudta megvenni, mivel a mecénások inkább a percmemberkéket, a könyöklőket részesítették előnyben. Ám soha nem vált csendes megalkuvóvá” – idézte Kerékgyártó Istvánt.

Újabb díjjal bővült a felvidéki magyarság

A Pro Probitate – Helytállásért díj mellett idén első ízben került sor A Felvidéki Magyarságért Díj átadására. Csáky Pál EP-képviselő a díj alapításának céljáról elmondta, az elmúlt negyedszázad során több alkalommal felmerültek olyan nevek, akik sokat tesznek a felvidéki magyarságért, de a jelölésük ütközött a Pro Probitate díj alapszabályával.

Ezért a jubileum kapcsán felmerült a kuratórium tagjaiban, egészüljön ki ez a díj egy felvidéki magyarságért elnevezésű társdíjjal. „Ez a díj megilletne minden olyan magyart, aki a felvidéki magyarságért, a felvidéki magyar közösségért valami fontosat és figyelemre méltót tett bárhol a világon” – fogalmazott Csáky Pál, aki egyben bejelentette, hogy az idei, emléklappal járó díjat két olyan magyar állampolgár kapja meg első ízben, akiknek családjait a történelem szele sodorta el a Felvidékről. „Ennek ellenére soha, egy pillanatig sem szüntek meg felvidéki közösségben gondolkodni és azért cselekedni” – tette hozzá.

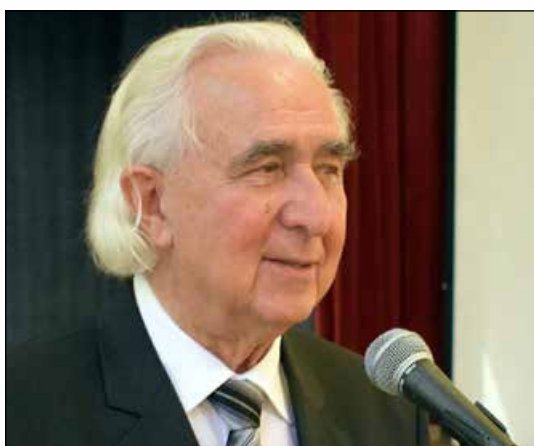

Az első díjazott: a Rákóczi Szövetség leköszönő elnöke, Halzl József

Halzl Józsefet, a Rákóczi Szövetség tiszteletbeli elnökét Görföl Jenő, a Csemadok országos titkára méltatta. „Konokul harcolt a felvidéki alapítványi hálózat létrehozásáért, ehhez a politikai és társadalmi életben is szövetségeseket keresve és találva” – hangsúlyozta. Kiemelte, milyen élő kapcsolatot ápolt a Felvidékkel az elmúlt évtizedekben: rendszeresen találkozhattunk vele történelmi táborokban, vetélkedőkön, iskolai be-

iratkozásokon, társadalmi és politikai eseményeken. Az általa 1990-től a tegnapi napig vezetett Rákóczi Szövetség pedig az „anyaországban küzdött az utódállamok magyarságáért” – emelte ki Görföl Jenő. „Halzl József a rendszerváltás után az egyike volt azon személyeknek, akik felismerték, a határon túli magyarok fogyását a magyar oktatási rendszer megerősítésével, népszerűsítésével lehet megállítani” – fogalmazott a Csemadok titkára, megemlítve, jelenleg is több sikeres óvodai és iskolai beiratkozási program, diákutaztatási program fűződik Halzl József nevéhez.

Európai csúcstartó a szívében és lelkében is felvidéki Pásztor Béla

Az Ipolybalogon született Pásztor Béla, Veres-egyháza polgármesterének méltatását Öry Péter, az MKP Országos Tanácsának elnöke úgy kezdte, hogy egyvalamiben biztosan európai csúcstartó: 53 éve a település polgármestere.

Veresegyháza első embere egyben a legszerényebb is, mindamellett, hogy az elmúlt fél évszázad alatt Magyarország legdinamikusabban fejlődő településévé formálta a húszezer lakosú várost – derült ki a méltatásból. A legutóbbi választások alkalmával több mint 80 százalékkal választották újra. A

munkanélküliség a településen csupán kétszázalékos, az átlagéletkor 37 év, lakóinak egynegyede fiatalkorú, ami országos viszonylatban is rendkívüli – emelte ki Öry Péter.

Pásztor Béla titka ismerői szerint udvariasságában, segítőkészségében, közvetlenségében rejlik, de leginkább abban, ami a szívében és lelkében van – fogalmazott, hozzátéve, hogy ez a szív a szülőföldjéről sem feledkezett meg.

„Évek óta segíti az Ipoly menti kollégáit, akiknek nagy részével munkakapcsolatban is áll” – jegyezte meg Öry. Pásztor Béla az ínséges időkben többször is segítette a Szlovákia Magyar Társadalmi és Közművelődési Szövetséget, a Csemadokot, de előfordult, hogy a nyelvhatáron lévő pozbai magyar iskola megmentése érdekében autóbust ajándékozott – hangzott el méltatása során.

A díjazottak Csáky Páltól, Menyhárt Józseftől és Bárdos Gyulától vehették át az elismeréseket. Halzl József szavai szerint rendkívüli megtiszteltetésként élte meg a pillanatot, kiemelve, hogy tegnapról Csáky Csongor, korábbi főtitkár személyében új elnöke lett a Rákóczi Szövetségnek. Pásztor Béla köszönő szavaiban úgy fogalmazott, az ember életét a szíve határozza meg. Mint mondta, ő Felvidéken, a szülőföldjén kapott szívet, erkölcsöt és ezért a mai napig hálás.

A Magyar Közösség Pártja Országos Elnöksége és Csáky Pál EP-képviselő közös szervezésében az ünnepélyes megnyitón fellépett Boráros Imre Kossuth-díjas színművész, valamint a Concordia vegyes kar Stubendek István vezényletével.

Szalai Erika

Szvorák Zsuzsa és Rácz Jolán munkásságát díjazták

Ismét átadta a Példakép-díjat a Femine Fortis – Erős Nők Polgári Társulás. A Füleken május 19-én megtartott díjátadón ezúttal is két személyiség kapott elismerést. A kitüntetést harmadik alkalommal adta át a szervezet, s a rendezvénnel az a célja a Femine Fortisnak, hogy felhívja a figyelmet a nők társadalomban betöltött szerepére.

Az idei díjat egy füleki személyiség érdemelte ki az elismerést, Szvorák Zsuzsa személyében.

A díjazottak a kuratórium tagjaival (Fotó: Neszméri Tünde/Felvidék.ma)

A díjazott pedagógus, rendező, közéleti személyiség, háromgyermekes családjának, aki ahhoz a rendszerváltó generációhoz tartozik, akik a kilencvenes években voltak fiatal pedagógusok és esélyt kaptak arra, hogy megmutassák, másként is lehet közösséget vezetni, mint ahogy azt az előző évtizedekben tették.

A Femine Fortis kuratóriuma Példakép különdíjat is átadott, Rácz Jolán munkásságának elismerésül. A lelkipásztori munka mellett a Református Egyház Diakónia Reformata megbízott igazgatója volt sok éven át. Vezetésével a szervezet 2013-ban csatlakozott a Kárpát-medencei Családszervezetek Szövetségének (KCSSZ) szerveződéséhez, a Családlánchoz.

Berényi Kornélia és Tóth Bernadett vehette át a Civil Becsületrend díját

Az idén ketten is kiérdemelték a Civil Becsületrend díját. Már negyedik alkalommal adták át a Szlovákiai Civil Becsületrend díját 2014-es megalakulása óta, melyet idén két hölgy, Berényi Kornélia és Tóth Bernadett vehetett át. Az elismerés átadására ünnepi keretek között a révkomáromi Kultúrpalota patinás épületében került sor április 14-én.

Átadták Az év családorvosa a Kárpát-medencében pályázat díjait

Május 17-én, csütörtökön ünnepélyes keretek között adták át Budapesten a Magyar Tudományos Akadémia Krúdy-termében „Az év családorvosa a Kárpát-medencében” című pályázat díjait. A díjazottak között volt két felvidéki orvos, dr. Hugyivár Imre köbölküti és dr. Vojcek János muzslai háziorvos.

Árpád fejedelem-díjban részesült a Szlovákiai Magyar Cserkészszövetség

Árpád fejedelem-díjban részesült a nemzeti összetartozás napján a Szlovákiai Magyar Cserkészszövetség a Magyar Művészetért Díjrendszer gáláján. A díjat Budapesten vette át Gál Erik, a szervezet elnöke és Csémi Szilárd ügyvezető elnök.

13-an részesültek Ex Libris Díjban

Április 15-én ünnepélyes keretek között adták át a Magyar Művészetért Díjrendszerbe tartozó felvidéki Ex Libris Díjakat Szepsiben. A dr. Gubcsi Lajos író által alapított kitüntetést idén tizenhárman vehették át: Dunajszky Géza, Fuksz Sándor, Havasi József, a Gömörország című folyóirat, Icsó Valéria és a dernői néptáncsoportok, a Kerecsen Motoros Egyesület, Mihályi Molnár László, Mudi Róbert, a Csemadok Nagykaposi Városi Választmánya, a Csemadok Rozsnyói Városi Választmánya, Szabó Ottó, Szöllős Sándor és Zborai Imre.

Civil szervezetek programjainak családvédő szerepe

A Szövetség a Közös Célokért társulás Somorján szervezett találkozót „Civil szervezetek erőfeszítései a család védelmében” címmel május 1-jén.

Németh Pogány Eszter és Hideghéty Andre köszöntik a résztvevőket

A konferenciára meghívást kaptak a felső-csallóközi családok, akiknek a szervezők bemutatták a civil szférában tevékenykedő szervezetek önkéntes, gyakran az államtól átvállalt családvédő szerepét és az évek során megvalósított programjait.

Bauer Edit volt EP-képviselő, a Carissimi Nonprofit Alap kuratóriumának tagja beszámolt arról a szomorú tényről, hogy a család folyamatos változáson megy keresztül, amelynek következményeként a kiskorú gyermekek 61 %-a érintett a válást választó szülők döntésében. Következmény-

ként az egyszülős család legtöbbször lelki válsággal és elszegényedéssel küzd.

„A Carissimi ott próbál segíteni, ahol a legnagyobb a szükség. Az egészségkárosodott gyerekek otthon történő nevelését felvállaló családok támogatása a célunk. Emellett szakmai segítséget is közvetít a szervezetünk, a Carissimi folyóiraton keresztül, mely 2010 óta kerül kiadásra” – fogalmazott Bauer Edit.

Neszméri Tünde, a Femine Fortis Polgári Társulás tevékenységéről kifejtette, azzal a céllal alakultak meg, hogy a nők közéleti szerepvállalását segítsék. Nem feminista mozgalmat hoztak létre, hanem a nők jogaira, a női és az anyai szerepek betöltésének kihívásaira irányítják a figyelmet. Arra a mindennapi élethelyzetre utalt előadásában, amely szerint bár fizikai értelemben nem lehet egyenlő a férfi és a nő, egyenlő társai lehetnek egymásnak az élet minden területén.

Hideghéthy Andrea, a Szövetség a Közös Célokért munkatársa a társulás azon programjait mutatta be, melyeket a Családlánc-mozgalomhoz való csatlakozás óta valósítottak meg. A Kárpát-medencei Családszervezetek Szövetségének támogatásával indult a Család könyve kiadása, a Zarándoklat a családokért programsorozat a Házasság hetében, illetve a Felvidéki Lelki Elsősegély Telefonszolgálat.

A szakmai beszélgetések során megvitatásra került kérdések: Miért kell vállalni a civil szervezeteknek állami szerepeket? Milyen feladatot vállaljon fel egy polgári társulás? Mivel foglalkozzon az önkéntes?

A konferencia végén a jelenlévő családok kezdeményezték a Felső-Csallóközi Magyar Családos Egyesület megalapítására vonatkozó szándéknyilatkozat aláírását is.

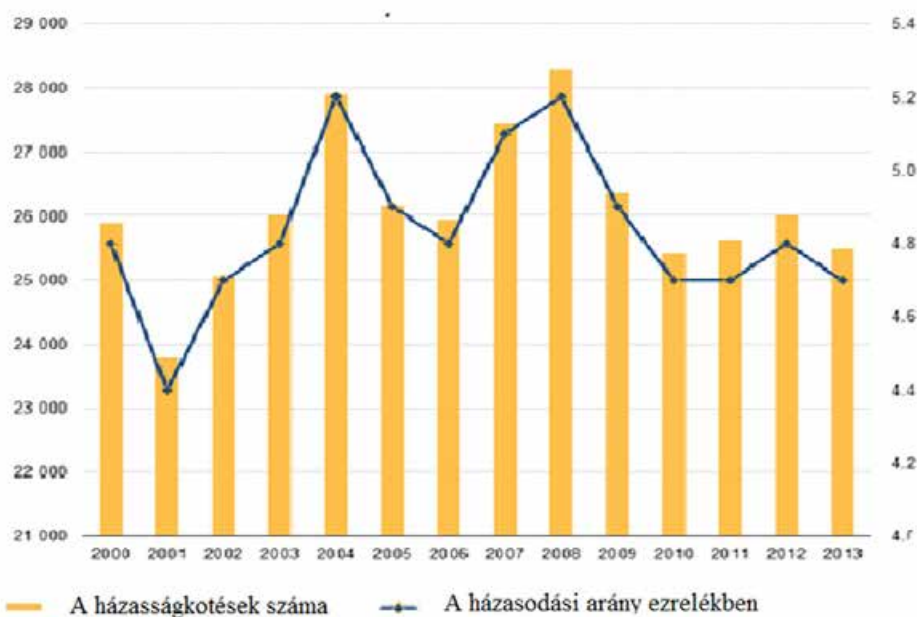
A rendezvény a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával valósult meg.

Milyen demográfiai változásokat várhatunk az ezredforduló után

A család és más együttélési formák

A történelem folyamán a család, mint intézmény sok-sok változáson ment keresztül. Fontos változás az is, hogy az apa elveszti fokozatosan a domináns szerepét, az anyukáknál pedig mindinkább a szakmai karrier dominál a megszokott anyaszerep helyett. A nevelés, mint olyan így részben áthárul a szociális intézményekre (mint pl. az iskolákra), ez is ráveti bélyegét a klasszikus családmoddellre. Általánosan is kevesebb gyermek születik, a több generációs háztartások száma pedig exponenciálisan csökken.

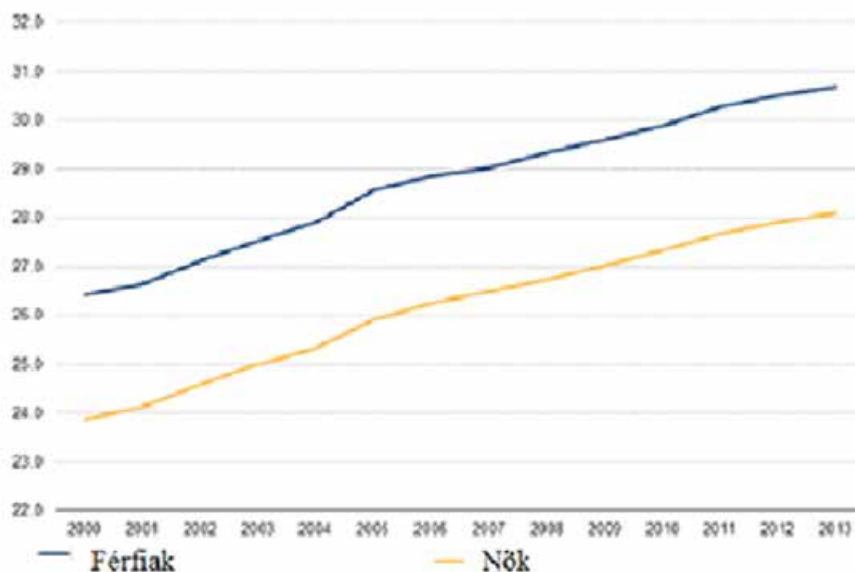
Szlovákiában elemeztük a szabadosok, az elváltak számát, valamint a változásokat házasságkötések, és termékenység számainak tükrében. Elmondhatjuk, hogy hazánkban hál' Istennek a 20 év feletti fiatalok körében még mindig több a házas, mint a szabados, annak ellenére, hogy a 2000-es esztendőtlől 61,4 %-ról lecsökkent 52,3 %-ra a házások száma. Megnőtt a szabadosok száma a 2001 esztendőhöz képest 21,2 %-ról 26,4 %-ra a 2011-es évben, miközben a válások száma pedig 6 százalékról 10 százalékra nőtt.

1. ábra: Bal oldalon a házasságkötések száma, a jobb oldalon pedig az ezreléki arány

A házasságkötések számát tekintve már sohasem jön talán vissza az az „arany”korszak, mint a hetvenes évek második felében, amikor 44 ezer házasságot kötöttek átlagosan évente. Az ezredforduló után az éves házasságkötések száma 24 és 28 ezer között stagnál, a legutolsó megfigyelt 2013-as esztendőben 25 491 házasság kötődött meg országszerte, ami 4,7 ‰ ezrelék. A tanulmány szempontjából nem lényeges, hogy ki kötött először házasságot (ami 80 százalék körüli érték a jegyesek körében).

A házasságkötések száma erőst befolyásolja a természetes termékenységet is. Szlovákiában ezt a második demográfiai átmenetnek hívják, amelyik a huszadik század nyolcvanas éveinek második feléhez kötődik, de intenzívebben az ún. bársonyos forradalom, 1989 után mutatkozott meg igazán. Annak ellenére, hogy a trendvonal a házasságkötések számában erősen negatív irányt vett, amellet másodlagos tényező, hogy a válások száma nőtt, a nők első szülésének az ideje is az egyre korosodó korszakba tolódott ki, és a házasságon kívül született gyermekek száma is nőtt - a gyermekszám növekedő tendenciát mutat a kilencvenes években.

2. ábra: A házasságkötés éve eltolódik mind a férfiaknál, úgy a nőknél

A válás valójában a házasság felbontása. Az ezredfordulón 9,3 ezer házasságot bontottak fel évente, 2013-ban már 10,9 ezret. 2010 óta sajnos a válások száma 12 ezer körül mozog, azóta enyhén csökkenő tendenciát mutat.

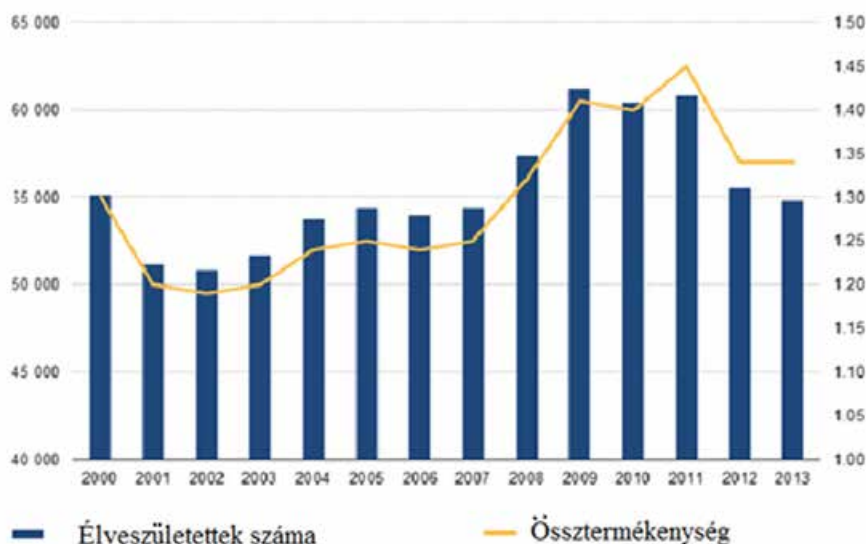
Az együttélési formát körülbelül 2013-ban 90 ezer pár deklarálta, ami az ezredfordulós számhoz viszonyítva 60 ezres növekedést mutat. Mélyebb számszerű analízist végezve azonban rá kellett jöjünk arra, hogy ebből a számból csak a 27 %-uk az ún. szabad „együttélő” partnerek, tehát több, mint háromnegyedük már „újraalkonstituált”, tehát az egyikük már elvált, majd lazán csak együtt él valakivel.

Termékenység és szaporulat

A termékenységi mutató stagnálást mutat az ezredforduló után. Az akkori 55 ezer élve született gyermek trendvonala a 2001-2003-as esztendőben mutat mélypontot. Ennek hatására alakult ki az ún. demográfiai összeomlás, illetve amikor a természetes szaporulat negatív előjelűvé válik, ami annyit jelent, hogy a halálozások száma felülmúlja a születéseket. Ennek az eredményként lassacskán elfogyunk. Az egy nőre jutó gyermekszám 2001-ben 1,2, 10 évvel később 1,4.

A szlovák nemzet nemzeti specifikumnak tekinti az abortuszok számát. Azért is, mert a 2013-as esztendőt úgy tekintik, mint egy ún. stabilizációs évet, hiszen az abortuszok száma a statiszták szerint nem jelent demográfiai kiesést, nem jelentenek változást a trendvonalakban.

De hosszútávon az ún. öregedési folyamatra figyelmeztetnek a leginkább. A negatív hatások az öregedési folyamatot befolyásolják alulról, hiszen enyhén csökken a születések száma; felülről pedig az átlagos életkor meghosszabbodása végett már a szlovák demográfiai valóság az, hogy felülről is megváltozik az ún. öregedési folyamat. A demográfiai korfa szerint a két vonal közötti generációnak kell eltartania a gyermekeket és öregeket.

3. ábra: A bal oldali tengelyen az élve születettek száma, a jobboldalin az össz- termékenység látható

Branislav Bleha elemző szerint mára az első szülők átlagéletkora eltolódott 21 évről + 5 évre. Ez a mutató leginkább az urbanizált területekre jellemző, míg az Árva megyében és Szepességekben maradt az alsó határ. Nem azt tudjuk mondani, hogy nem szeretnék gyermeket, hanem, hogy később tervezik a gyermek(ek) jövetelét, de ez sajnos azután már nem mindig jön össze. Az elemző szerint, ha az állam nem változtat a stratégiáján, akkor várhatóan 10 éven belül több ezer bevándorlóra lesz szükségünk a munkaerőpiac és a szociális biztonság szempontjából.

Kiemelten rámutat a skandináv államok szociális érzékenységre, ami előremutató, és nem stagnáló hatású, mint Európa déli (katolikus) államaiban. Peter Kremšký szerint néhány évtized múlva már a család napját (május 15) nem fogjuk ünnepelni. Szerinte Európa már nem a természetes családmódel (apa-anya-gyerkek) szerint működik, egyre inkább sokasodik a nem teljes családok száma, a szabadosok száma, a fiatalok sokkal többet élnek együtt szabadosan a szüleikkel, illetve kötetlen formákban élnek együtt. Az egyes felmérések szerint Európa 28 tagállamában az ezredfordulós 3 milliós számból 2012-re már csak 2,18 millió klasszikus család volt, ami 40,02 százalék. Hazánkban a házasságon kívül születettek száma a roma településeken vált jellemzővé (Rozsnyó, Rimaszombat) a legkisebb pedig az Árva megyei és legészakkeletibb területeken. A népszámlálások alapján kutatják a háztartásokat, amelyek az egy lakásban élők legkisebb társadalmi összetartozása, mely egy háztartásban épül fel az egyén vagy a más rokoni, vagy nem rokoni kapcsolatnak megfelelően.

Šprocha elemzése szerint hazánkban várhatóan a háztartások száma 2011-től 2125 ezerről 2030-ra 2400 ezerre növekedik majd, ami annyit jelent, hogy egyre többen élnek majd egyedül, egy, vagy két gyermekkel, illetve nem klasszikus családmódel szerint, míg azon belül, tehát a háztartáson belüliek száma csökkenő tendenciát mutat 31,5 százalékról 29,5 százalékra. Tehát az

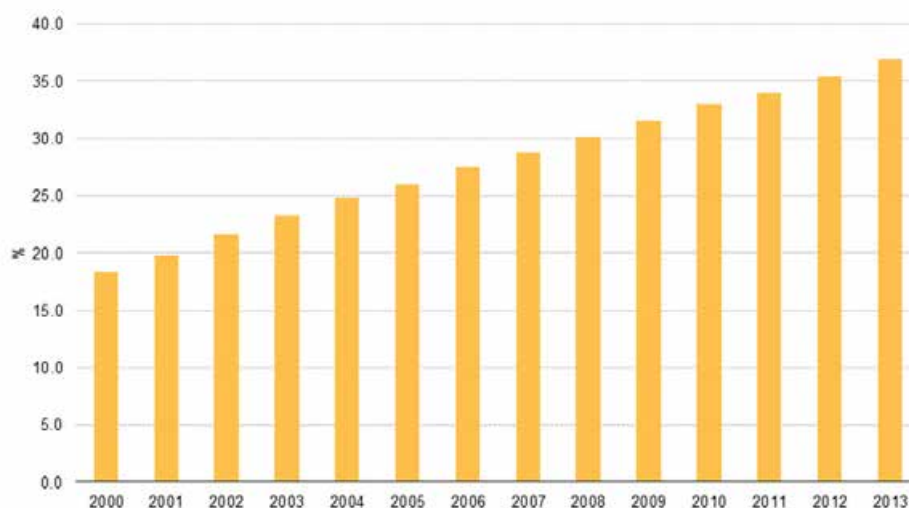
együtt élni kívánók száma csökken a háztartásokon belül. Mindezekon kívül növekvő tendenciát mutat a házasságon kívül születettek száma is.

Várható előrejelzés

Louis Henry bevezette a természetes termékenység fogalmát, amely nem mutat születéskorlátozást. Eszerint a házaspárok reprodukzív módon viselkedtek függetlenül attól, hogy 3 vagy 6 gyermekük volt. A szaporodási viselkedés változása a tudatos gyermekszám tervezése. Figyelte a nők nemzedékeinél annak a valószínűségét, hogy egy nőnek mekkora esélye van arra, hogy egy bizonyos számú gyermek után szülessen másik gyermek. Ez a valószínűség nagyobb azoknál a nőknél, akik tudatosan nem korlátozzák a család méretét.

Azokban a populációkban, ahol tervezett a gyermekek száma sokkal kisebb a valóságban a gyermekszám. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy a gyermek születésének valószínűsége bizonyos sorrendben, hogy például a harmadik és a többi megszülessen, erőteljesen csökken.

Az adatok nem jó irányt mutatnak a klasszikus családmódel szerint. A szabados életmód 12 év alatt tehát 5,2 százalékkal nőtt, a házias életmód pedig 9,1 százalékkal csökkent.

4. Ábra: Élve születettek száma családon kívül

Ha ez a tendencia marad, akkor 2030-ra ugyanez várható, tehát a háziasok száma még akár az egytizedére is csökkenhet, ami közvetve gyermekhiányt is okozhat. Ha nem vesszük figyelembe a vizsgált időszak megőzvegyültjeinek irányvonalát (9,9%-ról 9,1%-ra), akkor még figyelembe kell venni a válások számát is, ami szintén emelkedő (+3,8%) tendenciájú. Ebből kifolyólag gyermekszületés szempontjából minimálisan tíz százalékos apadás várható 2030-ra. Ez jellemző lesz a magyarlakta vidékre is, valamint a nagycsaládok számára is. Például számbelileg kifejezve ugyanis az ezredforduló előtt tíz esztendővel 20-25 nagycsalád volt településenként a Zoboralján például, ami 2010-re, tehát 10 esztendővel az ezredforduló után a tizedére csökkent. Az említett adatok alapján elmondható, hogy stagnálás esetén sem várható több nagycsalád, hacsak nem a trendvonalon kívül, statisztikai nyelven szólva hibafaktorként jelenne meg ez, de a szaporulat mindenképpen a javunkra válna...

Tóth Attila

DacMánia – Európa

Megcsináltuk. Az utolsó lehetőséget csapatunk már ellentmondást nem tűrően kihasználta. Egy olyan bronzérem ez, ami az összes dunaszerdahelyi szurkoló számára egy arannyal ér fel. Micsoda szezon, micsoda izgalmak, micsoda mámor...

A szezon elején szerintem kevesen bíztunk a dobogós helyezésben. Volt itt minden. Fájdalmas, elhullajtott pontok, eltékozolt fontos lehetőségek, de voltak fantasztikus mérkőzések is, csodálatos játékkal. A rájátszásban a Zsolna elleni idegenbeli győzelem után egy csapásra a dobogós helyezés már elvárassá, sőt kötelezően teljesítendő céllá vált. És ami kötelező, az sokszor nehézkes is. Ez is nehézkes volt. De ha nehezen is, az utolsó pillanatokban a csapatunk a fellegekbe repült és magával repítette az összes dunaszerdahelyi szurkolót is. Talán közhelyes gondolat, de ezt a sikert közösen érte el a csapat és a szurkolótábor, ami a rózsahegyi meccs utáni ünneplésben tökéletesen megmutatkozott. Nincs párunk Szlovákiában, ez egyértelmű.

Európa-liga

Szeretett csapatunk 25 év után fog nemzetközi mérkőzést játszani. Kicsit ízlelgetnem kell még ezt, hiszen nekem ilyenben még soha nem lehetett részem (már csak a koromból adódóan sem). De mit jelent, mit jelenthet ez?

Nem vagyok egy Barcelona rajongó, de a szurkolóik – és összességében a katalán nemzet is – nagyon szimpatikusak számomra. Hogy mit keres ebben az írásban a Barcelona? A válasz nagyon egyszerű. A DAC és a Barça szurkolókban nagyon sok közös vonás van. Mindkét csa-

pat egy nemzeti kisebbség csapata, a szurkolók minden mérkőzés során kimutatják a többségi nemzettől való elhatárolódásukat. Spanyolországban 1975-ben Franco halála után megkezdődött a demokratikus átalakulás. Ez felszínre hozta és felerősítette a katalán nemzeti érzést, ami a Barcelona egyes meccsein szintén manifesztálódott. 1979-ben ezt a megerősödött katalán nacionalizmust egész Európa megcsodálhatta, mikor a Barça KEK-döntőt játszhatott. Akkor 30 ezer katalán szurkoló látogatott ki a döntőre, a lelátó pedig valóságos katalán zászlóerdővé vált. A katalán nemzet tehát megmutatta magát Európának és kifejezte erős nemzeti identitását.

De mi köze ennek a DAC-hoz?

Nem vagyok tisztában a nemzetközi mérkőzések szurkolókra vonatkozó szabályaival, az azonban biztos, hogy ez egy UEFA rendezvény lesz, amiből következik, hogy itt az UEFA szabályai lesznek hatályosak. Ebben az esetben jogosan merül fel a kérdés: akkor vihetjük magunkkal a magyar zászlót? Reményeim szerint igen. Ami biztos, hogy csapatunk más országok tv-képernyőin meg fog jelenni, és ez véleményem szerint rejt némi lehetőséget magában. Itt az ideje annak, hogy – amennyiben lehetséges – magyar nemzeti színekben ússzon szeretett stadionunk, itt az ideje, hogy más országokban is felkapják a fejüket az emberek, hogy igenis él egy nagyszámú magyar közösség Szlovákiában. Mutassuk meg magunkat mi is Európának!

Összegzés helyett

Elképesztő, hogy micsoda örömet váltott ki belőlem ez a Rózsahegy elleni győzelem és vele együtt a harmadik hely elérése. Ilyenkor felmerül bennem a kérdés, vajon mit érezhetnek azok az emberek, akik már évtizedek óta, jóban-rosszban a csapat mellett vannak? Megkönnyebbülést? Elégtételt? Büszkeséget? Elmondhatatlan örömet? Vagy – ami a legvalószínűbb – mindet egyszerre? Az biztos, hogy ez a szurkolótábor (és az egész felvidéki magyarság) megérdemelte ezt a sikert. Élvezzük ki minden pillanatát!

HAJRÁ DAC! HAJRÁ MAGYAROK!

Kürthy András

Június 20-án volt a sorsolása az Európa Liga első selejtezőjének, ahol **a dunaszerdahelyi gárdát a grúz Dinamo Tbiliszi csapatával sorsolták össze. Az első mérkőzésre hazai pályán kerül sor július 12-én., visszavágó egy héttel később.**

Marco Rossi az új magyar kapitány

A dunaszerdahelyi DAC után a magyar válogatott vezetőedzője lesz az olasz Marco Rossi, miután a belga Georges Leekens távozik a magyar labdarúgó-válogatott szövetségi kapitányi posztjáról.

Marco Rossi azt követően került Dunaszerdahelyre, hogy Magyarországon bajnoki címhez juttatta a Honvédot. A Csallóközben is ragyogóan debütált, a DAC-ot dobogóra vezette, illetve hozzájárult, hogy kikerüljenek az európai porondra is.

A Magyar Labdarúgó Szövetség honlapján többek között így tájékoztat: *“Az olasz edző többször bizonyította, hogy a csapatépítés, közösségteremtés szakembere, képes a fiatal tehetséges játékosok beépítésére, a tapasztaltabb labdarúgók motiválására. (...) Marco Rossi edzői felfogása, az MLSZ elnökségének megítélése alapján, jól illeszkedik a magyar labdarúgás lehetőségeihez, ami alkalmassá teszi arra, hogy a magyar válogatott keretét hatékonyabb futballra vezérelje, és 2018-2019-ben elvégezze a 2020-ban ütőképes együttes kialakításának feladatát.”*

Bízunk abban, hogy a DAC méltó utódot talál. Tavaly Világi Oszkár klubtulajdonos a Martosi Szabadegyetemen Rossi érdemeit méltatta, illetve arról beszélt, miért kérte fel őt a DAC vezetésére. Honvéd-drukkerek is voltak Martoson, akik a fórumon kifejtették, roppant sajnálják, hogy elvitték az edzőjüket, de a DAC az egyetlen olyan csapat a világon, amelytől ezt nem irigylik.

Sokan lehetünk most, akik szintén úgy gondoljuk, nagy kár, hogy Rossi elmegy Dunaszerdahelyről, de a magyar válogatott az egyetlen olyan csapat, amely megérdemli, hogy Rossi legyen a kapitányuk. Köszönjük, Mester, és sok sikert!

O.N.

A családok fesztiválja a Martosi Szabadegyetem

Az idei Martosi Szabadegyetem zenei programkínálata után újabb sajtótájékoztatót hoztak nyilvánosságra a szervezők a július 4. és 8. között rendezendő fesztivál programjait Komáromban, a Zichy-pontban.

Gubík László a szervezők nevében úgy fogalmazott, nagyon laza, fiatalos és fesztiválhoz illő programkínálattal várják ebben az évben nemcsak a fiatalokat, hanem a gyermekes családokat is, a tavalyi helyszínen, hagyományteremtő szándékkal – foglalta össze.

„Olyan programelemeket kínálunk, amelyek újszerűvé, tartalmasabbá, gazdagabbá teszik a szabadegyetemet” – mondta Gubík, hozzátéve, a különböző programok megvalósításában a partnereik segítenek majd a Via Nova és az SJE HÖK szervezői csapatának.

A martosi hagyományok tisztelete

Kiss Réka, a Villa Camarum Polgári Társulás ügyvezető igazgatója a családi programok szervezőjeként számolt be a Pillike kézművesszeglet és játékdvar nyújtotta lehetőségekről. „Programjainkkal igyekszünk ráirányítani a figyelmet a martosi hagyományok tiszteletére” – kezdte Kiss Réka. A kézműves sátorban július 5-6-7-én a martosi néphagyományt megidéző foglalkozásokkal várják a gyerekeket, de az arcfestés is a martosi motívumvilágot eleveníti fel – ígérte. A játékdvarban pedig nagyméretű, fából készült játékokat próbálhatnak ki a gyerkőcök, de kisállat-simogató is lesz. A Hárompatak zenekar pénteken délután gyermektáncbázis tart, szombaton – a kiemelt napon – az Apacuka gyermekzenekar lép fel, szintén a délutáni órákban – árulta el Kiss Réka.

Martos, a halászfalu

A sajtótájékoztatót megjelent a település polgármestere, Keszeg István is, aki elmondta, Martos több évszázados hagyománnyal rendelkező halászfalu, s ezt szeretnék kidomborítani a programjaikban. Az önkormányzat szervezésében és a Sziget Polgári Társulás, illetve a Csema-dok helyi szervezete közreműködésével ezért megvalósul egy horgászverseny és egy halászléfőző verseny is a fesztiválon, amelyre csapatok jelentkezhetnek. A témát bemutató kiállítás megtekintésére is lehetőség nyílik majd, amelyen a halászatot és a halételeket népszerűsítő előadásra is sor kerül Lévai Ferencsel, a Halország című televíziós műsor népszerű műsorvezetőjével. „Július 7-én, szombaton Martos halászfaluvá változik” – fogalmazott Keszeg Gábor, aki a horgászversenyről számolt be. A horgászversenyre egyéni versenyzőket várunk, kortól függetlenül, viszont érvényes horgászengedéllyel rendelkezők vehetnek csak részt a versenyen” – tette hozzá az önkormányzat munkatársa. A halászléfőző versenyre pedig csapatnév és a kapcsolattartó személy megnevezésével lehet jelentkezni.

Kovács Kata Zsófia emléke nem halványul

A 2016-os Martosi Szabadegyetemen tragikusan elhunyt fiatal sportoló emlékét továbbra is a neki szentelt emléknappal tisztelik meg a szervezők. A sajtótájékoztatón jelen volt Markovics János, Zsófi edzője, aki egyben tolmácsolta a fiatalon elhunyt lány édesanyjának elképzelését, mely szerint kerékpártúrával emlékezzenek idén Zsófi. Ennek megfelelően július 7-én, szombaton reggel 9 órakor várják az ekecsi kultúrház elé a biciklitúra résztvevőit. Innen Gúta érintésével érkeznek a tervek szerint 13 óra körül a martosi Feszty-parkba a kerékpártúra résztvevői, ahol a tavalyihoz hasonlóan megemlékezést tartanak Kovács Kata Zsófia tiszteletére. „Gútán, a vízimalomnál tartott pihenőnk során további résztvevők is csatlakozhatnak” – számolt be Markovics János edző.

Ami még lesz:

Szabó Viktor, a Komáromi Jókai Színház művésze számolt be az Ahogy esik, úgy puffan elnevezésű formációról, amelyben színészek improvizációs játékokkal, helyzetgyakorlatokkal szórakoztatják a közönséget, most először Martoson is. Érdekes színpadnak ígérkeznek a komáromi Selye János Egyetem Karrier-tanácsadó Központjának (KaTa) délelőtti és kora estét kitöltő programjai, melyekről Istvánik Norbert igazgató számolt be. „A Stressz-udvarban tudományosan, tréningyszerű előadásokon keresztül ismerkedhetnek meg a résztvevők Selye János munkásságával” – magyarázta, hozzátéve, hogy játékos előadások, workshopok is várják az érdeklődőket. A Szlovákiai Magyar Fiatal Vállalkozók Szövetsége szervezésében megvalósul a Kárpát-medencei klubtalálkozó a fesztivál ideje alatt – számolt be Iván Tamás elnök. Hozzátette: a korábban meghirdetett mentorprogram zárására is a MartFesztben kerül majd sor, de meghívott előadókkal is készülnek. Lábszky Olivér, a HARMÓNIA – Szlovákiai Magyar Zenei Díj egyik alapítója is együttműködéséről biztosította a fesztivál szervezőit. A dunamocsi Kovil Borház szakértője, Sándor Norbert számolt be az egyik idei újításról: a Borutcában a térség kiváló pincészetéből kóstolhatnak a fesztiválozók. A Via Nova által idén hatodik alkalommal megrendezett Felvidéki Labdarúgó-bajnokságról Farkas Attila számolt be a sajtótájékoztatón. Mint mondta, idén 45 csapat 9 csoportban méretteti meg magát. A bajnokság elődöntőire és döntőjére július 6-7-én Martoson kerül sor, a szabadegyetem egyik legősibb programpontjaként.

Szalai Erika

A részletekről a martfeszt.sk oldalon tájékozódhatunk. A koncertek közül kiemelkedik a szombati nap, amikor színpadra lép az Omega együttes. Ezt Gubík László az Omega frontemberével, Kóbor Jánossal közösen jelentették be.

Gombaszögi Nyári Tábor

A Gombaszögi Nyári Tábort július 16. és 22. között szervezik meg. Jegyek a rendezvény honlapján válthatóak. További információt pedig a www.gombaszog.sk oldalon vagy a rendezvény Facebook-oldalán találnak az érdeklődők. A Gombaszögi pálos monostor saját Facebook-oldalán pedig a feltárás eredményei láthatóak.

A Gombaszögi Nyári Tábor a szlovákiai magyar fiatalok egyik legnagyobb nyári rendezvénye. Egy hetes fesztivál, szabadegyetem és táborozás. Egy sokszínű közművelődési rendezvény, amelynek nagy hagyománya van a (cseh)szlovákiai magyar közösségen belül, ugyanis az ilyesféle táborok több évtizedes múltra tekintenek vissza. Részletes információk a www.gombaszog.sk oldalon.

FELVIDÉKI MAGYAROK

JELEN – LÉT

2018/II.

Elektronikus folyóirat

Készítette a Szövetség a Közös Célokért a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával

Különszám

Pogány Erzsébet

„S elhulltanak legjobbjaink a hosszú harc alatt”

Hihetetlenül fájdalmas hírrel köszöntött ránk az idei anyák napja. Ma délelőtt, életének 59. évében visszaadta lelkét teremtetőjének Pogány Erzsébet, az Édesanya, az Ember, a Társ, a Barát, a hírportálunk kiadó Szövetség a Közös Célokért igazgatója, és nem utolsósorban a felvidéki magyar közösség rendületlen harcosa.

A rendszerváltozás után a Duray Miklós által irányított Együttélés politikai mozgalom központi irodájának a vezetője volt. Több választási kampányt vitt sikerre, nemcsak itthon, hanem Magyarországon, a Magyar Demokrata Fórumnál is. Később a Csoóri Sándor és Dobos László nevével fémjelzett Magyarok Világszövetségében dolgozott, majd 2001-től jött a Szövetség a Közös Célokért időszaka, melyben többek között 2005-ben elindította az első felvidéki magyar hírportált. Közben a Szlovákiai Magyar Közgazdász Társaságot is irányította. Elévülhetetlen érdemei vannak a királyfiakarcsai Magyarok Nagyasszonya szobor állításában, a felvidéki kisebbségi jogsegélyszolgálat működésében, számos kiadvány, könyv megszületésében. És mindez csak néhány kiragadott szelet egy elképesztően gazdag életútból.

Néhány hete még a „Civil szervezetek erőfeszítései a család védelmében” című konferenciát szervezte. Évek óta küzdött a gyilkos kórral, halált megvető bátorsággal. Egész életében tanult, tavaly a mérnöki oklevele mellé kiérdemelte a doktori címet.

A háttérben kívánt maradni, mégis ragyogott

Fáradhatatlanul dolgozott azért is, hogy közéletünk jeles szereplői méltó elismerésben részesüljenek. Ha az ő neve merült fel ezen a téren, rendszerint tiltakozott, és másokat javasolt. De így is átvehette 2010-ben a Teleki Pál Érdemérmét, 2014-ben az Esterházy Emlékérmét, 2015-ben a Wekerle Sándor Kárpát-medencei Gazdasági Díjat és a Magyar Érdemrend Tisztikeresztjét, 2016-ban az Ex Libris Díjat.

Egyet nem tudott, haragot tartani. Széles körű közéleti tevékenysége során természetesen előfordult, hogy nézeteltérésbe került egy-egy emberrel. Emberi nagyságából eredően ezeken rendszerint gyorsan, elegánsan túllépett, és képes volt bármikor az újrakezdésre. Egyszer ezt a tulajdonságát beszédtemaként felvettem neki, ő kedves mosollyal tette helyre kételyeimet: „Olyan kevesen vagyunk, össze kell fognunk, hogy eredményesek legyünk”.

Drága Erzsébet, hatalmas úr marad utánad. Köszönünk mindent. Isten veled!

Oriskó Norbert cikke a Felvidék.ma portálon, 2018. május 6-án

Arcvonások

Ott volt a rendszerváltozás utáni felvidéki magyar pártpolitika indulásánál, létrehozta a Szlovákiai Magyar Közgazdász Társaságot, megalapította a Szövetség a Közös Célokért társulást, elindította az első felvidéki magyar hírportált, eközben elkötelezett csemadokos és közösségépítő. ..

Haják Szabó Mária, a Kossuth Rádió szerkesztő-riportere ezekkel a szavakkal vezette fel az Arcvonások 2017. november 7-i műsorát, melynek vendége Pogány Erzsébet volt.

– Hombauer Erzsébet néven látta meg a napvilágot. ..

– Édesapám családja német gyökerekkel rendelkezik, de én úgy tudom, hogy dédapámtól kezdődően mindenki Somorján élt. Mi öt testvér voltunk Hombauerok Somorján. Korán árva sorra jutottunk, és tőlem 15 évvel idősebb nővérem nevelt bennünket, és arra emlékszem, hogy a Hombauer gyerekekért mindenki aggódott. Mindenki figyelte a sorsunkat, ez egy életre szóló élmény. Talán ettől is lettem közösségi, hogy azt éreztem, hogy a városban, az iskolában, tehát ahova mentünk, mindenki féltő szeretettel gondolt ránk. Hát a vége végül is az lett, hogy a három testvérem, akiket a nővérem velem együtt nevelt, mind diplomások lettünk, tehát révbe jutottunk.

– Ez is az oka annak, hogy Somorját soha nem hagyta el, ott él a mai napig?

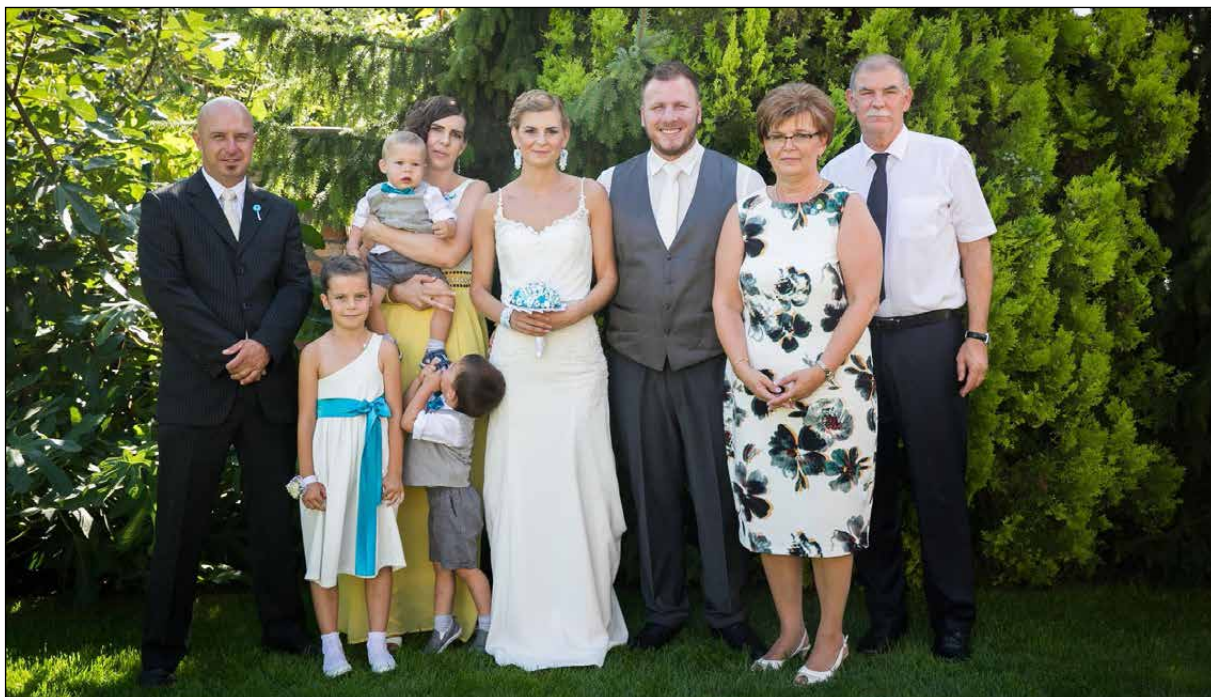
– Igen, és a férjem is született somorjai, és ami talán még fontosabb, hogy a két lányom is Somorján telepedett le. A nagyobbikon nem is csodálkoztunk, egy nagyon ügyes közgazdász, családjával együtt három unokával ajándékoztak meg bennünket, és ő olyan típus, aki ragaszkodik a szülőföldjéhez. A kisebbik, a kis Erzsi, ő viszont egy csavargó, Indiát, Afrikát, Amerikát megjárta, kipróbálta, és ő is úgy döntött, hogy a magyarországi férjével Somorján vettek lakást, talán mert látták, hogy az unokák körül a nagymamákra, nagypapákra szükség van. Ennek végtelenül örülök, és talán túl sokszor is mondom el azt, hogy én nem Skype-on nevelem az unokáimat, tehát az az örömem van, hogy majdnem minden nap látom őket.

– Ez már egy családi hagyomány, hogy a lányok a Hombauer-Pogány családban közgazdaságtant tanulnak? Merthogy Pogány Erzsébet is közgazdász, a pozsonyi Közgazdaságtudományi Egyetemen végzett a nyolcvanas évek második felében, és leányai is.

– Eszter lányomnál világos volt, ő egy nagyon racionális kislány volt, és a pozsonyi Közgazdasági Egyetemre ment. Kis Erzsínél érdekes az, hogy abban az évben, amikor ő érettségizett, akkor akkreditálták a Selye János Egyetemet, a Közgazdasági Kart. Ez kicsit a mi javaslatunk volt, tehát ezzel is kifejeztük, hogy mennyire bízunk mi a Selye János Egyetemen. Kis Ersi viszont egyszer csak azzal lepett meg bennünket, hogy miután akkreditálták a pedagógiai kart is, akkor beiratkozott magyar-angol szakra is. Szoktam mondani, hogy nem azért, mert olyan szorgalmas, hanem mert szerelmes volt, tehát így a szombati napokra is mindig ott maradt szerelmével, és nagyon örülünk, mert valójában a közgazdasági diploma mellett megszerezte a magyar-angol szakos tanári oklevelet. Ma egy olyan svéd cégnek a pozsonyi képviselőjén dolgozik, ahol talán a közgazdasági ismereteket is, de leginkább az angol nyelvtudását kamatoztatja.

– Mi motiválta a nyolcvanas években, hogy közgazdaságtant tanuljon? A gazdasági rálátások, elméletek annyira idegenek voltak a valóságtól, az, amit a szocializmus képviselt.

– Az érettségi után volt egy kitérő, mert egy évig Debrecenben, a Kossuth Lajos Tudományegyetemen matematikát tanultam, és ezt szépen úgy fejezzük ki, hogy családi okok miatt félbeszakadt. Hazajöttem, mert babát vártam, férjhez mentem, és én készültem vissza a Kossuth Lajos Tudományegyetemre, s ma is áldom az anyósomat, aki azt mondta nekem, hogy Te sem teljes családban nőttél fel, nem tudod, milyen az, ne vidd el az unokámat kollégiumba, és

Szűkebb családi körben, 2016-ban

2010-ben a budapesti Várban köszönti a 80 éves Dobos Lászlót

hallgattam rá. S ezután rögtön munkát kaptam a somorjai városházán, s nem telt el két hónap, amikor jelentkeztem a Közgazdasági Egyetemre, és felvettek. És humorosan hozzá szoktam tenni, hogy én már a peresztrojka jegyében államvizsgáztam, ráadásul könyvelést tanultam, tehát abban olyan túl sok politika nem volt, a könyvelés automatizálását, viszont azután soha többet közgazdászként nem dolgoztam, viszont 2009-ben kisebb csapattal én kezdeményeztem a Szlovákiai Magyar Közgazdász Társaság létrehozását, és ez azért időszerű, mert éppen most nyáron helyére került ez a szervezet. Én magam, amikor kezdeményeztem, úgy gondoltam, hogy ügyvezető elnöknek ideális leszek, és folyamatosan elnököt kerestünk, és most nyáron sikerült egy fiatal dunaszerdahelyi közgazdásznak átadni az elnöki pozíciót. Amire büszke vagyok, hogy az első szakmai szervezet, amit létrehoztunk.

– *Térjünk vissza még a nyolcvanas évek végére, amikor is Erzsébet a somorjai városházán a gazdálkodási osztályon dolgozott, és ott élte meg a rendszerváltás gyönyörű pillanatait.*

– Soha nem is merült fel az, hogy a pártba vagy valahova be kellene lépnem. Úgy osztályvezető lehettem, hogy nem kellett megalkudnom az elveimmel. Ugyanakkor Somorján abban az időszakban is a Csemadok már nagyon jól működött. A városházán dolgozva szinte mindent onnan irányítottunk. Az elnök Szilvássy József volt, aki Pozsonyban dolgozott, boldogan végeztem, amit csak lehetett, adminisztrációt, és egy nagyon jó szervezetünk volt.

– *Alig lezajlott a rendszerváltó bársenyos forradalom, egyszer csak azt láttuk, hogy Ön a Duray Miklós által alapított Együttélés politikai mozgalomban kezdett el dolgozni. Hatalmas ez a váltás, pedig itt csak pár hónap telik el.*

– Bauer Edit és Bauer Győző szoltak, az Együttélés alapítását Somorján együtt kezdeményeztük, de hogy gondok vannak, merthogy mindjárt választások jönnek. Akkor tudtam csak azt, hogyan megnyílik a világ, amikor már az irodában a munka a nyakamba szakadt, mert ahogyan Somorja lakosságát névről ismertem, ma is föl tudom sorolni, hogy kik voltak azokban a dél-szlovákiai magyar falvakban, városokban azok a személyek telefonszámmal együtt, akiket akkor hadba lehetett fogni. Valóban, ilyen szempontból nagyon-nagyon jó időszak volt. S el kell, hogy mondjam, Duray Miklós akkor Prágában volt leginkább. Én a Pozsonyban politizáló politikusokkal kerültem kapcsolatba, s az volt az élményem, hogy amikor intéző bizottság vagy országos tanács ülésekor Duray Miklós megjelent, milyen eszközökkel érte el azt, hogy végül az történjen, amit ő akar. Nagyjából utólag tudjuk, hogy mindig igaza volt. S bizony eltelt egy év, amikor Miklós rám bízta az előadásai kéziratait. Én akkor magamra maradtam azokkal a szövegekkel, amelyeket Miklós 1988-ban és 1989-ben Amerika-szerte előadott, és döbbenettel olvastam azt, hogy előre mindent látott.

– *Nagyon sok rendszerváltó magyar politikus élt Somorján, akik viszont nem Duray Miklós pártjában tevékenykedtek, hanem a Független Magyar Kezdeményezésben. Azokkal nem került kapcsolatba?*

– Csemadokos múltam volt, és emlékezünk, hogy 1989 decemberében a Független Magyar Kezdeményezés a Csemadokba törölte a cipőjét, ezért valahogy nem. Nagyon sok köszönhető annak, hogy Kelet-és Közép-Szlovákiából Pozsonyban munkát keresve ezek az értelmiségiek nem találták a helyüket, és Somorjára költöztek, aminek óriási értéke volt 1989-ig. De 1989 után a mai napig olyan megosztottság van ma is Somorján, hogy nagyon nagy lét-

1994-ben az Együttélés politikai mozgalom munkatársaként, a Magyar Koalíció megkötésekor

Esterházy-megemlékezésen Budapesten, az Országgyűlés épületében (2001)

számban vannak az úgynevezett konformisták. Kezdetben például, akik az országos politikába kerültünk, nem vállaltunk helyi szerepet, tehát összeegyeztethetetlennek tartottuk azzal, hogy például Bauer Editet említsem vagy akár magamat is, mi nem vállaltunk odahaza szerepet. Bizony el kellett telnie 8-10 évnek, amikor kiderült, hogy az önkormányzatban mégiscsak olyan helyzet van, hogy oda kell menni, és nagyon nehéz terep. Ma Somorján nem az önkormányzat összetételén múlik az, hogy ennyire leépül a magyar iskola, és terebélyesedik a szlovák iskola, hogy a szlovák szó az utcán teljesen természetes, és az, hogy a magyar szó mennyi embert zavar. 1990 után megfelelő somorjai körök alakították úgy, hogy nagyon olcsón lehetett nagy mennyiségben telekhez jutni, ezt akkor még nem tudatosították talán ők sem, de akkor is az ő bűnük marad, hogy egyszerre annyi telket kínáltak, ami a mi gyerekeinknek nem kell. Tehát ha kevésbé kapzsik, ha egy évben csak 10-20 telket kínálnak, akkor saját magunk építkezünk. Itt viszont az történt, hogy valóban odacsábítottuk fél Pozsonyt, és most csodálkozunk azon, hogy egészen más magatartással ébrednek ezek az odaköltözött szlovákok, mint ahogyan mi a városunkban próbálunk toleránsak lenni. Az mégiscsak érdekes élmény, hogy a játszótéren a szlovák anyuka biztos szóba hozta azt, hogy nem gondolja-e a lányom, hogy árt a gyerekének azzal, hogy magyarul beszél hozzá. Esztert nem kell féltetni, mert mondta, hogy Te németül vagy angolul beszélsz? Te szlovákul, én pedig magyarul...de ha belegondolok, hogy a saját gyönyörű városomban ma azt kell megélni, hogy az unokámat attól féltik, hogy magyarul beszél, ez már napi szinten így jelentkezik. A magyar közélet bűne – újra mondom, hogy annyira konformisták vagyunk, hogy ha fölmerül, hogy keményebben kellene kiállni, akkor az már magyarkodás.

– *Somorjának az a veszte, ami az előnye, hogy Pozsony vonzáskörzetében van. Duray Miklós pont abban a pillanatban érkezett vissza több mint egyéves amerikai körútjáról, amikor Szlovákiában kitört a bársonyos forradalom, és néhány hónap leforgása alatt meg is alapította az Együttélés politikai mozgalmat. Emlékszem, valahogy úgy fogalmazott akkor, 25 évvel ezelőtt, hogy ez egy társadalmi igény.*

– Nem azért találta ki, mert mindenáron más politikai pártot akart, hiszen 1990 januárjában jelent meg az Együttélés megalakulására a felhívás, és ennek az előzménye az volt, hogy decemberben a kooptálások, a kormányalakítások idején megérte azt, hogy Husák és Číž – olyan nevek merülnek föl, akiktől nem várhat rendszerváltozást. És azok, akik magyarként mindenáron ebbe a sorba akartak besorakozni, azokat ő figyelmeztette, hogy szükség van egy önálló magyar vagy pedig az összes kisebbség számára megfogalmazható politikára. A politikai munka sokkal több energiát vitt el, mint az, hogy a közösséget építsük. Mi is előbbre tartottunk egy éven belül, mint ahogy most látom a szlovákiai magyar közéletet, mert 27 év után az ember inkább azt összegzi, hogyan fogytak el a választóink, hiszen az első választásokon és azután két év múlva is óriási volt a választási kedv.

– *Ezt a közösségépítést, a közösségi munkát mégiscsak előtérbe helyezte Erzsébet, mert az Együttélésből a Magyarok Világszövetségébe ment dolgozni, és az egy teljesen más munka.*

– 1991 szeptemberében Duray Miklós biztatott, hogy menjek a Századvég Politikai Iskolába tanulni. Így kerültem először Budapestre. A család akkor döbbsent meg, amikor kiderült, hogy ez a Századvég Politikai Iskola, az első történelmi évfolyam hétfőn, szerdán és pénteken délután tartja az óráit. Abban az időszakban a föl-le utazgatás lehetetlen lett volna, akkor a Századvég politikai iskola mellett én Csóti György segítője lettem a külügyi bizottságban.

Nyitraújlak, Esterházy János szimbolikus sírjának megkoszorúzása

Óriási tapasztalat volt. Onnan, az iskolából és a parlamentből hazatérve kaptam a sajtósóvivői feladatot, és a kampány vezetője lettem a következő választások idején. 1995 tavaszán egy sikeres kampány után voltunk, Dobos Lászlót akkor választották meg a Magyarok Világszövetségében a Kárpát-medencei régió alelnökévé, és valóban az első elképzelés az volt, hogy én egy kicsit kölcsönbe elmegyek, és Dobos Lászlóval együtt ennek a régiónak a titkárságát felállítjuk, és az elképzelés is az volt, hogy majd Pozsonyban, Ungváron, Kolozsvárott, Szabadkán lesz a Magyarok Világszövetségének kihelyezett irodája. Fél év után már láttam, hogy kicsit más irányba terelődnek a dolgok, de azon kívül, hogy Dél-Szlovákia után a magyarországi közéletet és a világ magyarságát megismertem, olyan szempontból is jó tapasztalat volt, hogy azt láttam, nem kell folyamatosan a budapesti hivatalban lennem, hiszen felvidéki tanácsnokként az otthoni programokon lehetek, és az életemet végül is a családdal együtt tudtuk úgy irányítani, hogy hétköznapi több mint két napot Budapesten ritkán voltam. Az otthoni programokkal együtt ez összeegyeztethető volt. 2000-ig ott voltam, az életrajzomba is beleírom, hogy én Csoóri Sándor elnöksége idején voltam a Magyarok Világszövetsége munkatársa.

Dobos Lászlóval (2010)

– *Miért jött el?*

– Jegyzőkönyveket vezettem az elnökségi üléseken, és én nemcsak arra emlékszem, hogy mit írtam be egy hónappal ezelőtt, hanem korábban is. Tehát én azokban az években valóban nagyon szomorúan tapasztaltam meg, hogy az az elnökhelyettes, akire mi felvidékiek is szavaztunk, egy fiatal mérnök egy perc alatt csak azt tartotta fontosnak elnökhelyettesként, hogy hogyan járassa le a nagy tiszteletnek örvendő Csoóri Sándort, és csak annak az irányában lépjen, hogy ő egyszer elnök legyen. Én ma már tudom, hogy a státustörvény körüli végrehajtást bízhatták volna a Magyarok Világszövetségére, ha olyan elnöke és olyan vezetője van, aki nem jelent nemzetpolitikai szempontból meg nemzetbiztonsági szempontból kockázatot. Tehát én 2000-ben úgy jöttem el, hogy Patrubány Miklós elsőként küldött el, maradjunk ebben, de akkor viszont úgy éreztem én is, hogy nem jöhetek úgy vissza a szlovákiai magyar közéletbe, hogy engem valahonnan kidobtak, és akkor találták ki Németh Zsolt, Duray Miklós, hogy a Rákóczi Szövetség melletti alapítványban végezzem a dolgomat, ez egy rövid időszak volt, de akkor már tudtuk, hogy készül a státustörvény, és a státustörvény körüli előkészületek hozták

A 10 éves Szövetség a Közös Célokért közgyűlésén

végül is azt, amit a magyarok Világszövetségében elképzeltünk, hogy a közösségekben, a magyar házakban egy olyan tájékoztató hálózatot építeni, amely segíti – és nemcsak a státustörvény körüli tájékoztatásban, hanem minden másban a szlovákiai magyarokat.

– Ez lett a Szövetség a Közös Célokért, ez egy hálózat, amely 2001-ben alakult.

– Egyedül itt alakult Duray Miklós javaslata alapján úgy, hogy nem egy már meglévő szervezet kezdi el a tájékoztatást, hanem a meglévő nagy szlovákiai magyar szervezeteknek a társulása. Én akkor nem értettem 2000 novemberében, hogy miért születik olyan alapszabály, ahol az öt alapító szervezet csak konszenzussal dönthet. Ennek bizony néhány év múlva már láttam az értelmét, de Duray Miklós mintha előre látta volna, hogy az együttműködés nehéz dolog. 2002 tavaszán a FIDESZ elveszítette a választásokat, és azután valóban nyolc évig a szocialista-SZDSZ-es kormány idején fél lábon állva döcögöttünk, és az a sok terv, az a sok elképzelés minimálisan valósulhatott volna meg, és ha csak azt nézem, hogy a hálózatot életben tudtuk tartani, akkor a brüsszeli források segítettek nagyon. Tehát az első olyan szlovákiai magyar civil szervezet voltunk, akik a Phare-pályázatból, az előpályázatból is nyertünk régiófejlesztési forrásokat. Erre építve 2003-tól folyamatosan van brüsszeli programunk és brüsszeli forrásunk.

– Választási fejlesztéssel, a gazdasági felemelkedés kérdéseivel kezdett foglalkozni az irodahálózat.

– Igazán lendületet akkor kaphatott a társulás, amikor eldöntöttük tíz év után, hogy további szervezeteket léptetünk be, kérünk fel, és most 23 tagszervezettel már látszik az értelme. Tehát a régióban tevékenykedő kisebb szervezet tud nekünk segíteni abban, hogy abban a régióban a vállalkozókkal, a szakképző intézetekkel gazdasági fejlesztéssel is foglalkozzunk, mert csak olyan feladatot vállalunk, amelyet más civil szervezet nem csinál.

– Óriási lelkesedéssel beszél erről a közösségépítő munkáról. Nem jutott eszébe Erzsébetnek az, hogy ha annak idején elindul egy vállalkozói karrierépítésben, hogy sokkal több pénze lenne. Lehet, hogy nem ismernék ennyien, de lehet, hogy egy gazdag ember életét élné.

– 1990-ben dönteni kellett, és döntöttünk néhányan amellest, hogy közösségépítésbe fogunk, akkor azt is elhatároztuk, hogy nem vállalkozunk, pedig én magam is azt hiszem, hogy jó szervező- és jó kapcsolatépítő készséggel rendelkezem. lehet, hogy valóban meggazdagodtam volna...nem volt olyan hálózat, amelyik ne keresett volna meg, és mindig elmondtam, hogy nem lehet politikai kultúrát és értéket árusítani mosóporral együtt. Valójában ezt a munkatársaimtól is elvárom, megkövetelem, mert az ember így marad hiteles.

– Tulajdonképpen ez az attitűd van amögött is, hogy nem akart első ember lenni, nem akart parlamenti képviselő lenni...

– Én magam valóban jó háttérembernek tartom. Az, hogy én megfelelő célokért, megfelelő feladatokért a háttérben tevékenykedjek, én ebben soha nem láttam gondot. És figyelem magam, tehát én ma ha egy jó ötletet hallok, akkor örömmel segítem azt a jó ötletet megvalósítani. Ha gáncsoskodással találkozom, akkor azt gondolom, hogy lesz majd egy másik ötletem. Tehát ez az, ami megkeményíti az embert. Mások ügyeit mindig jó szívvvel segítem, soha nem mondhatta senki, hogy ha segítségért fordult hozzám, akkor ne próbálnék segíteni, és egész jól viselem a gáncsoskodást is, mert ez megint csak (hogy mondjam) ebben a közösségben majdnem természetes, hogy ha valaki kidugja egy kicsit a fejét, akkor azt elvágják. Én mindig háttérember voltam, a szerencsém és az örömöm abban van, hogy valóban Duray Miklós mögött olyan háttérember lehettem, akinél nem éreztem azt, hogy ezt a munkát fe-

Az emlékezés virágainak elhelyezése a Szövetség a Közös Célokért képviseletében

A brüsszeli Bartók-szobor előtt, 2016-ban

lesleges végezni. Duray Miklós ma is pontosan tudja, hogy milyen irányt kellene követnünk, és a kilencvenes években pontosan ezért kezdődött el az ő úgymond lejárata, mert ő tudja, hogy mit akar, olyanok kellett a helyére, akik nem tudják pontosan, Most, 2017-ben, amikor az MKP-nak egy új vezetése van, és a Magyar Közösség Pártja mellett teljes mellhosszal ma is kitartok annak ellenére, hogy civil vagyok. Szoktam mondani, magyarázni a magyarországi barátainknak, hogy egészen mást jelent kisebbségi közösségben, pártban és civil szervezetben tevékenykedni, mert ez kettő különválasztható. Az a fontos, hogy az a párt közösséget épít vagy rombol.

– A Szövetség a Közös Célokért, illetve Pogány Erzsébet indította az első szlovákiai hírportált, ez a felvidék.ma, amely az erdély.ma mintájára indult.

– A különbség az volt, hogy míg az erdély.ma működése mellett Erdélyben számtalan portál és hetilap is segíti az erdélyi magyarok tájékozódását, ugye nálunk egyetlen napilap,

A Felvidék.ma szerkesztőségi ülésén 2009-ben és 2013-ban

szerintem életünk végéig egyetlen nyomtatott napilap, és nem volt hírportál. Tehát ezt az ötletet az erdély.má-tól loptuk, ugyanis annyi téma és annyi újságíró anyaga nem kap helyet és annyi közszereplő tevékenysége nem kap helyet abban a napilapban, hogy bőven akadt olyan anyag, amit mi kiegészítésként tettünk fel. 2005 novemberétől három hónapig magunknak készítettük. Tájékoztató irodáink működnek Királyhelmetctől Pozsonyig. Én magam azt gondoltam, hogy a kollégáink azt, hogy mit történik a régióban, játszva megírják, tehát ez azért néhány héten belül kiderült, hogy egy hírt megírni nem olyan egyszerű, de amikor nyilvánosságra léptünk 2006 januárjában, akkor úgy éreztem, hogy már valóban hírportálszerűek vagyunk. Mi az első perctől kezdve azt vallottuk, hogy egy konzervatív, keresztény értékrendet vállaló portál vagyunk.

– Számos elismerés és kitüntetés mellett az összmagyar kapcsolatok erősítése érdekében végzett munkájáért kapta Pogány Erzsébet 2015-ben a Magyar Érdemrend Tiszti Keresztjét. *Összmagyar kapcsolatok erősítése... ez három szó csupán, de egy negyedszázad munkája.*

– Valóban úgy érzem, hogy a magyarországi kapcsolataim és a világ magyarságával összefüggő kapcsolataim jól kamatoztathatóak idehaza. Nem feltétlenül abból kell állni a kapcsolatépítésnek, hogy én elmegyek személyesen mindenhová, hanem rengeteg olyan hálózatba keveredtem bele, ahová tudtam vinni magammal másokat is. El kell, hogy mondjam, kérem, ne vegyék ezt dicsekvésnek, de például az Eszterházy Érdemérem, a Rákóczi Szövetség érdemérme, azt a Felvidék.ma indításáért kaptam, arra is nagyon büszke vagyok, s a Teleki Pál Érdemérmet, amit azért említek külön, mert amikor a tulajdonosa lettem, akkor még nem ismertem Rieger Tibort. Ennek az érdeméremnek ő az alkotója, és idén augusztusban (2017 augusztusában-a szerk. megjegyzése) megvalósult program, amelyben részt vettem, Királyfiakarcsán egy Magyarok Nagyasszonya-szobrot állítottunk, éppen Rieger Tibor miatt keveredtem bele, és nagyon hálás vagyok, mert Rieger Tibor a falunak ajándékozta ennek a szobornak a gipszmásolatát. Két év telt el, amíg nagy összefogással, csodálatos emberekkel gyűjtést hirdettünk meg, és Rieger Tibor neve volt a hívó szó. Gyönyörű szobor ott, Királyfiakarcsán, el kell menni meg-

Ülésezik a szoborbizottság

nézni, mert valóban ragyog,. Egyébként is a Csallóközben Mária-tisztelő nép van, de bizony ellustultunk, tehát a csallóközi embereket ahogyan sikerül elaltatni mindenféle hülyeséggel, attól a szívem szakad meg, és tudom, Ipolyságtól keletre tizedannyit nem lehet megcsinálni, mint amit az én kapás nemzetemmel. Tehát az, hogy Mária, a Magyarok Nagyasszonya-szobor ott legyen, és Mária-hitünket erősítse, erre most nagyon nagy szükség van, úgy érzem.

– 2017-ben ez az összmagyarság hogyan néz ki, milyen arcát mutatja?

– A mi példánkból valóban annyit kellene átvenni, hogy a családi hangulatú összejöve-telek és a nagy, Kárpát-medencei összejöveletek mind nagyon-nagyon alaposan előkészített és tartalmas összejöveletek voltak. Az utóbbi időben konferenciamérgezést kaphatnék lassan, annyi konferencián veszek részt, és nem látom azt, hogy az előkészület hetekig-hónapokig tar- tana, és utána főleg, hogy ennek következményei vannak. Hát nem szívesen mondom, de na- gyon sok az, amikor a pulpituson kívül kinyilvánítanak valamit, és kiderül, hogy akik ott ülünk, a mi véleményünkre nem is kíváncsi senki, meg idő sincs rá. Tehát ennél sokkal alaposabb hát- térmunka kellene. Én az Együttélésben abban az időben, a Magyarok Világszövetségében és például a Szövetség a Közös Célokért előkészítésében ezt láttam. Több évre előre láttuk, hogy mit hoz az a közösségünknek, és valóban háttérbe szorult az, hogy ez nagyon sok munkával jár, kevés fizetéssel. Az volt a fontos, hogy fölmutathassunk valamit, jobb szót én sem tudok: közösségi érték.

Királyfiakarcsán, a megvalósult Magyarok Nagyasszonya-szobor előtt (2017)

Pogány Erzsébet

**Az 1959. december 19-től
2018. május 6-ig tartó életút
mozzanataiból**

Pogány Erzsébet tősgyökeres somorjai családban született, a csallóközi kisvárosban járt gimnáziumba, 1978-ban a külföldön való továbbtanulásra felkészítő selmecebányai speciális gimnáziumban szerezte meg az érettségi bizonyítványt. Debrecenben kezdte meg felsőfokú tanulmányait matematika szakon, s azokat a pozsonyi Közgazdaságtudományi Egyetemen 1987-ben fejezte be sikeresen. 1991/1992-ben a budapesti Századvég Politikai Iskolában, majd a budapesti Közigazgatási Főiskola emberi jogi szemináriumán szerzett oklevelet.

Tíz évig a somorjai városházán dolgozott a helyi gazdálkodás szakterületen. 1990-től az Együttélés Politikai Mozgalom központi irodáját vezette, majd később sajtótitkára lett. A Ma-

Dániel Erzsébet laudációját tartja Esztergomban, a Szent István-díj átadási ünnepségen (2010)

2010-ben Telek Pál-éremérmet vett át Lezsák Sándortól, a Felvidék.ma hírportál indításáért

Előadást tart Sopronban, a Nyugat-Magyarországi Egyetem Közgazdaságtudományi Karán (2010)

gyarok Világszövetsége felvidéki tanácsosaként Dobos László alelnök, régiós elnökhelyettes tevékenységét segítette. Ezt követően a Rákóczi Szövetség mellett működő Csehországi és Szlovákiai Magyar Kultúraért Alapítvány titkára volt.

A „státustörvény” hatályba lépése kapcsán a felvidéki irodák igazgatásával bízták meg. 2001 decemberétől a Szövetség a Közös Célokért társulás (SZAKC) igazgatójaként dolgozik. A Magyar Koalíció Pártjának a megalakulása után tíz évig az Országos Tanács tagja, parlamenti képviselőjelöltje, ellenőrző bizottságának elnöke. Jelenleg az MKP Országos Ellenőrző Bizottságának a tagja. A SZAKC gondozásában az ő kezdeményezésére indult 2005 őszén az első szlovákiai magyar hírportál, a felvidek.ma, amely mára mérvadó hírforrássá nőtte ki magát.

Kezdeményezője volt a Szlovákiai Magyar Közgazdász Társaság megalapításának, 2011-től elnöke is. 2014-ben a Baross Gábor Terv – a felvidéki gazdasági fejlesztési terv kidolgozásában

A Baross Gábor Terv dunaszerdahelyi bemutatóján (2014)

Az általa vezetett Szlovákiai Magyar Közgazdász Társaság Wekerle Sándor Kárpát-medencei Gazdasági Díj kitüntetésben részesült (2015)

Budapesten az Esterházy-emlékérem átvételén

és megjelentetésében tevékenyen részt vett. A budapesti Nemzetstratégiai Kutatóintézet felvidéki partnerévé vált 2014-ben a SZAKC, ennek köszönhetően részt vesz a Kárpát-haza Fejlesztési Program kidolgozásában.

Igazgatótanácsi tagja a sérült gyermekeket nevelő családok problémáival foglalkozó, pozsonyi székhelyű Carissimi nonprofit alapnak. 2005-től bekapcsolódik a budapesti székhelyű, Kárpát-medencei hatókörű Magyar Asszonyok Érdekszövetsége, ún. Asszonyszövetség munkájába. A Kárpát-medencei Családszervezetek Szövetségének kezdeményezésére alakult budapesti központú Családlánc mozgalom felvidéki koordinátoraként a gyermekekkel és a családokkal foglalkozó szervezetek tevékenységét segíti.

Egyik kezdeményezője és kivitelezője volt, hogy a morvaországi Mírovban, gróf Esterházy János szenvedéseinek helyszínén emléktáblát avassanak halálának 50. évfordulóján. A Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetségének, valamint a Cseh- és Morvaországi Magyarok Szövetségének tiszteletbeli tagja.

Munkatársaival a Martosi Szabadegyetemen (2016)

A Család Könyvének osztásán (2016)

Közéleti és kulturális tevékenységét a következő kitüntetésekkel ismerték el: Teleki Pál Érdemérem (2010) a felvidek.ma hírportál indításáért és működtetéséért; Esterházy Emlékérem (2014) a felvidéki magyarok érdekében végzett szolgálataért. 2015-ben a Magyar Érdemrend tisztikeresztjével, 2016-ban Ex Libris Díjjal méltatták közéleti tevékenységét.

2018. április 14-én még ő laudálta Komáromban a Civil Becsületrend díjazottját...

Az alábbi képek 2015 augusztus 20-án készültek, amikor Áder János Magyarország Köztársasági Elnöke az összmagyar kapcsolatok erősítése érdekében végzett munkájáért Pogány Erzsébetet a Magyar Érdemrend Tisztikeresztjével tüntette ki. A kitüntetést Pozsonyban Czimbalmosné Molnár Éva, Magyarország nagykövete adta át.

Ez a fénykép egy évvel a következő cikk megírása után készült. Akkor is előadó volt Tusványoson

Kipihentem Tusványos fáradalmait...

Írta: Pogány Erzsébet, megjelent a Felvidék.ma portálon, 2011. augusztus 10-én.

Mára már sikerült kipihennem a Tusványos fáradalmait, és hozzáteszem, hogy előtte Kárpátalján is részt vettem Felsőszinevéren a kárpátaljaiak és a Pro Minoritate közös táborában, tehát volt mit kipihennem, még akkor is ha ez a kellemesebb fáradozások közé tartozik ...

Hogy idén Tusnádfürdőn immár 22. alkalommal szervezte meg számos erdélyi szervezet a budapesti székhelyű Pro Minoritate Alapítvánnyal közösen az ún. Tusványos tábor, ez már széles körben ismert tény, eljutott a köztudatba. Kevesebben tudják, hogy a Pro Minoritate munkatársai, kurátorai Kárpátalján is tizenkilencedszer szerveztek közös tábor, korábban a KMKSZ, idén e KMPSZ, azaz a pedagógusszövetség közreműködésével, tehát ez is már egy jól bejáratott társadalmi eseménynek számít. Korábban, 2003-ban részt vettem egyszer a KMKSZ és a „Promino” közös táborozásában, akkor Csontoson találkoztunk, össze tudom hasonlítani az akkori körülményeket a 2011-ben tapasztaltakkal, és leszögezem, az egész Kárpátalján óriási fejlődés érzékelhető.

Előadóként kaptam meghívást Felsőszinevérrre, a Felvidék.ma hírportál bemutatása volt a feladatom, emellett az egész „ma” végződésű portálcsaládról beszélhettem.

A kárpátaljai és magyarországi előadók mellett egyetlen voltam, aki más szomszédos országból érkezett. A következő években feltétlenül szorgalmazni fogom, hogy Felvidékről is legyen több résztvevője a tábornak, mert sok élményt nyújtott. Nem titkolt örömmel fogadtam a kárpátaljai barátaim kedves gesztusát, a meghívást, mert a tábor alkalmat teremtett szinte

valamennyi magyarországi minisztérium illetékesével fehér asztal mellett, közvetlen baráti hangulatban találkozni, úgy ahogy Budapesten csak ritkán ... Ráadásul az utazásom megszervezéséhez is segítséget kaptam, tehát örömmel mentem és nagyon jól éreztem magam.

Ami nem csoda, mert az Észak-Kárpátok csodálatos pontja Felsőszinevér. A tengerszemet körülvevő hegyek, az erdő, a festői környezet, és emellett a családi hangulat, a mindenre kiterjedő gondoskodás feledteti az emberrel az utazás viszontagságait. Az öt napos programban egy délelőtti és két délutáni előadás szerepelt, változatos témákról, nagyon magas színvonalon, a táborlakók nem lankadó érdeklődése mellett. Az pedig külön „ajándék” volt, hogy Ungvár fölött a hegyek közt mi kiváltságosak voltunk, mert együtt ünnepelhettük a magyar kormány rangos képviselőivel az EU soros elnökségi megbízatásának végét, június 30-áról július 1-jére virradó éjszaka mi is kóstolót kaptunk a tokaji finom borból, amit Magyarország Ukrajnán keresztül szállított Lengyelországba, a stafétabotot átvevő varsói kormánynak.

A Pro Minoritate munkatársa, Fekete Réka már ott Felsőszinevéren jelezte, hogy szívesen látnak Tusnádfürdőn is a három héttel később esedékes erdélyi táborban. Tusványoson pedig újra viszontláttam sok kárpátaljai táborlakót, akikkel már szinte családtagként tartottunk össze, és rendszeresen ültünk körül egy törzsasztalt a tábor kávézójában. Én magam eleinte jelszószerűen ismételtettem, hogy „mennyivel jobb volt Kárpátalján!” A válasz erre rendre az volt, persze, az teljesen más ... Tusványoson mára ugyanis mindenből több van, mint ahogy a józan ész diktálná: előadóból, sátorból, táborlakóból, hangzavarból, színpadból, autóból sok több, mint amennyit a szűk völgy elbír. Szerintem valamennyi odaérkező vendég átélte az első sokkot, hogy bár nagyon készségesek, udvariasak a szervezők, a káoszon alig tudtak úrrá lenni. Hogy ennek ellenére nem történt nagyobb gubanc, az kész csoda.

Beszámolok a kálváriáról, amit átértünk, és már most a mondókám elején összegezni akarom: ahogy a mesében szokott történni, végül minden jóra fordult. Rangot jelent meghívást kapni a Tusványosra, ez vitathatatlan, én is „dicsekszem” vele úton útfélen. A sok szervező szervezet számára bizonyára nem könnyű feladat a sok párhuzamos programot összefogni. Két fő szervező, a Pro Minoritate Alapítvány és a Magyar Ifjúsági Tanács mellett további 11 társzervező van feltüntetve a vaskos programfüzetben. Belegondoltam, hányan vannak, akik automati-

kusan számolnak azzal, hogy ők előadók lesznek a Tusványoson. Ehhez jön még néhány új arc, és lassan több százra nőtt az előadók száma, szerdai napon a névsorban több mint 150 név szerepelt előadóként.

Mi július 18-án, szerdán a viharral együtt érkezünk meg Tusnádfürdőre. Somorjáról menet közben hatszor ért utol bennünket a szélvihar, az autóból ki sem lehetett szállni egész úton. És mire Tusnádfürdőre értünk, megelőzött bennünket néhány órával. Ezer kilométer autózás után azt láttuk, hogy a táborlakók százai a szervezőket ostromolják gondjaikkal, mert sátrakat, autókat tett tönkre az orkán erejű szél, az özönvízszerű eső. A zuhé megriasztott medvék tucatját szabadította a táborra, csak a zenebona újraindításával tudták őket távol tartani. Amikor a táborba igyekeztünk autóval befelé, a táborlakók százai bőrig ázva igyekeztek elhagyni az Olt völgyét. Éjszaka volt már, ottani idő szerint éjfél közeledett. Az információs sátorban végül megtalálták a nevünket, és közölték a verdiktet, hogy a szállásunk Csíkszeredában van... Útközben többször próbáltam elérni a szervezőket, hogy megtudjam, hol kapunk kvártélyt, ha sikerült volna, boldog lettem volna, hogy csak Csíkszeredáig kell aznap menni, no de ezer kilométer után most még visszafordulni? Kétségbeesésemet látva, a szervezők végül találtak Tusnádfürdőn is szállást, amit ezúton is hálás szívvel köszönök.

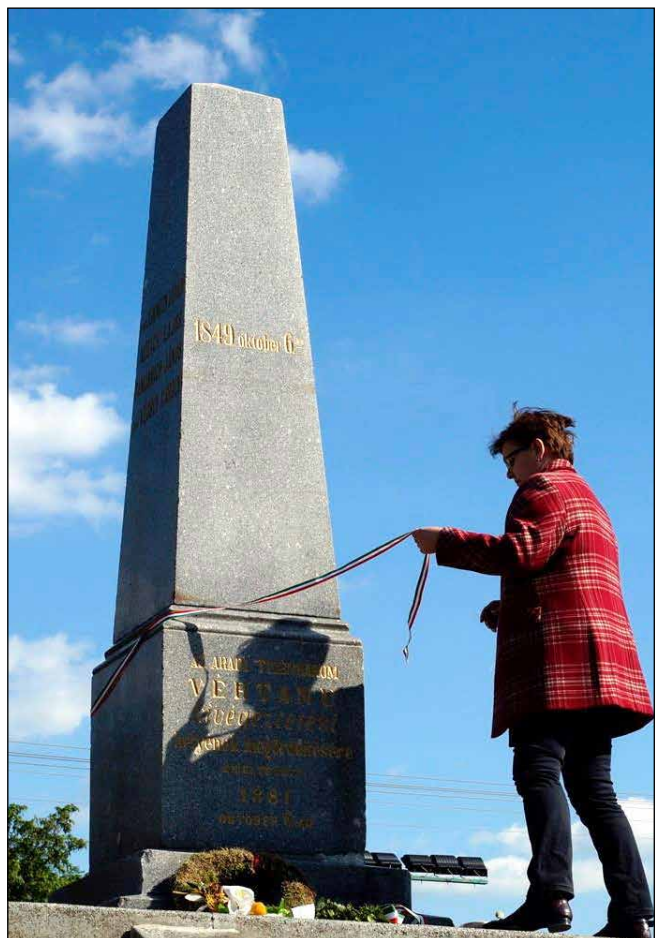
Nagy hibát követtünk el, hogy a viharos út miatt sehol nem álltunk meg lejt váltani, én biztos voltam abban, hogy a tábor területén a forintot el fogják fogadni. De valamilyen oknál fogva ez szigorúan tilos volt. Ez okozta a másik sokkot, mert a zűrös éjszaka után, nem kevés szorongással, már az előadásra készülve, kiderült, egy kávéhoz sem jutunk reggeli gyanánt, ha nincs lejünk. Néhány kilométerre a városcsúcsán lévő bank automatához utasítottak bennünket, ezt az utat viszont az előadásom időpontjának közeledte miatt már nem jártunk volna be. Keresztük hát a sátrat, ahol a térkép szerint a média-kerekasztalnak kellett volna elkezdődnie percekkel belül. Kiderült, hogy többek közt azt is elvitte a vihar. Időközben szerencsére felébredtek a barátaink is, délre már kávé is kaptunk, jó társaságot, és együtt kivártuk, míg felállítanak egy új Corvina-sátrat. És itt véget is értek a viszontagságaim, ettől a perctől kezdve kisimultak az arcok, minden lépésben barátokra találtunk, számtalan szép élményt éltünk meg.

A média-kerekasztal résztvevőinek beszélgetését nagy érdeklődés kísérte, erdélyi és magyarországi szakemberek, neves politikusok közt egy szál nő, egy szál civil tartottam a frontot, és nagyon megnyugodtam, hogy a szigorúan elméleti kérdésekről (az újságírói etika mennyiben tér el az általános emberi etikától?) meg a politikusok – szerintem jogos – bírálatától (olyan színvonalú lehet csak a politikai újságírás, amilyen színvonalú a politikusok politizálá-

sa...), tehát ezekről a kérdésekről gyorsan áttértünk gyakorlati gondokra. Abban megegyeztünk, hogy a média számára a közösség szolgálata és erősítése az első és legfontosabb feladat. Könnyen meghasonuláshoz vezető, de a felvidéki helyzethez képest irigylésre méltó helyzetben vannak az erdélyi magyar újságírók, amikor a közszolgálati médiákban való helytállásukra tekintünk, derült ki számomra a megszólalásokból. Az sajnos ismerős helyzet, amikor a magyar közösséget megosztja a hatalommal minden áron bratyzító politikusi tábor és a közösség érdekeit szem előtt tartó politikai kör – bár nem könnyű a határt meghúzni köztük. Erdélyben a kormányban lévő RMDSZ próbálja kordában tartani a médiában dolgozókat a közszolgálat jegyében, ez ellen nehezen tud védekezni az, aki vállalja, hogy az RMDSZ romániai magyar versenytársaival ért jobban egyet. Másrészt irigylésre méltó hozzánk képest a közszolgálatot ellátó újságírók helyzete, mert román állami közpénzből olyan médiumokat finanszíroznak, amelyek terjedelmük, színvonaluk, elérhetőségük következtében valódi hatással vannak a romániai magyar közösség életére. Ezzel szemben a pár perces szlovákiai magyar televíziós adás, a nehezen fogható és gyakran hallgathatatlan Pátria rádió hatása elenyésző Felvidéken. A beszélgetést Csinta Samu, politikusi tapasztalatokkal is rendelkező háromszéki újságíró vezette, Budapestről bekapcsolódott Pröhle Gergely, a külügyminisztérium helyettes államtitkára, Gulyás Gergely, a Fidesz egyik legaktívabb országgyűlési képviselője, Zelei Miklós író, Erdélyből pedig Karácsonyi Zsigmond, a MŰRE elnöke, Kelemen Attila Ármin, az Erdély Fm főszerkesztője és Bíró Zsolt, a Marosvásárhelyi Rádió szerkesztője. Az előadói asztalnál tehát nyolcan ültünk, és örömmel konstatálhatom, hogy nagy érdeklődés kísérte a beszélgetésünket.

Amikor véget ért a kerekasztal-beszélgetés, jó érzés volt tudni, hogy a nehezen túl vagyok, ezután felhőtlen örömmel követtem a programokat, és igyekeztem kiismerni magam a dzsungelben, ami nem mindig sikerült. Mégis elmondhatom, hogy nem maradtam le semmiről, ami érdekelt, ragyogó programokon vettem részt. Köszönet a szervezőknek, a sok kedves barátnak Kárpátaljáról, Erdélyből, Magyarországról.

Pogány Erzsébet

Néhány évvel későbbi erdélyi útján

A ravatal mellől emlékezve

2018. május 12-én a somorjai temetőben Myjavec Pál somorjai plébános szavai, Szvorák Katalin Kossuth-díjas művész éneke és Szabó Endre tárogatón előadott zenéje mellett számos emlékbeszéd is elhangzott – Pogány Erzsébet életútját méltatva. A következőkben ezekből idézünk, az elhangzás sorrendjében. A szertartást Hideghéty Andrea, a Szövetség a Közös Célokért munkatársa vezette. Az emlékbeszédeket archívumunk képeivel egészítjük ki.

Oriskó Norbert, a Felvidék.ma első vezető szerkesztője, Pogány Erzsébet egyik legrégebb munkatársa:

„Elhull a virág, eliramlik az élet...”

Drága Erzsébetünk, most igazán érezzük Petőfi híres verssorának a nyomasztó súlyát.

Nem keveset éltél ezen a Földön, hanem gyorsan. Túl gyorsan robogtál át egy végtelenül gazdag és csodálatos életpályán. Nekünk, persze, most fáj, hogy nem tölthettünk több időt Veled, mert nagyon hiányzol.

Nem az a fontos, hogy mennyit, hanem hogy mit hagy maga után az ember. Te példát mutattál arra, hogy hittel, kitartással, szeretettel és örömmel a legnagyobb akadályok is legyőzhetőek. Ez az erő, a Te erő, itt marad nekünk, velünk – ajándékul Tőled.

A Duray Miklósról készült Koltay-film forgatása után

Közösségünk rendületlen harcosaként megvívta a csatákat, sokszor helyettünk is.

Drága Erzsébet, annyi kívánságot teljesítettél már, így én még most is egy új kéréssel fordulok hozzád – bár tudom, hogy ezt kérés nélkül is megteszed – , Vigyázz ránk őseink mellől is!

A jó Isten áldjon meg Téged a Tőled kapott sok jóért, és köszönünk mindent!

A Költő úgy zárta a verset, hogy „örökre szeret!” Mi is örökre szeretünk, drága Erzsébet, a Felvidék Nagyasszonya.

Gubík László, a Via Nova elnöke:

Számomra ez egy komoly helyzet, mert itt állok Erzsébet mellett, és 31 évvel a csontjaimban úgy érzem, törpe vagyok egy óriás mellett, kisfiú egy nagyszony mellett, múltó szélső egy biztos kapaszkodó mellett. Szeretnék mondani valami eredetit, aztán rájövök, hogy felesleges, mert a legszebb üzenetek ott vannak körülöttünk. Csak le kell hajolni értük.

Én most, bármennyire furcsán hangozhat is ez egy temetésen, három ünnepért hajoltam le. Három ünnepért, melyeket napjainkban élünk meg és élünk át. Három ünnepért, melyekben minden benne van, amit Erzsébetről tudni kell. Három ünnepért, melyek magukban hordozzák a képet, amilyenek láttam és amilyenek megőrzöm őt.

Erzsébet anyák napján adta vissza lelkét a Teremtőnek. Anya volt a szó minden értelmében. Egy egész közösség édesanyja. Megigazította a nyakkendőt, ha az ferdén állt rajtad, figyelmeztetett, ha későn válaszoltál a postádra, megsimogatott, ha neki tetsző dolgot alkottál. A sikerben veled örült, a bánatban veled osztozott. Csak az édesanyák odaadásához hasonlítható az a törődés, amit a körülötte lévők iránt tanúsított.

Tegnapelőtt Jézus mennybemenetelét ünnepelte a keresztény világ, aki 40 nappal húsvét után az Atya jobbjára ült, hogy közbenjárjon értünk. Az Úr jósága és bölcsessége végtelen. Bármennyire fájhatnak is döntései, küzdeni ellenük nem érdemes. Egy biztos. Nagyon sok lehetett a teendő odafönt, ha a Jóisten most Erzsébetet is magához szólította. Mi pedig a gyászban is megnyugodhatunk, mert lesz egy ügyintéző a mennyi irodákban, aki minden alkalmat megragad, hogy a Mindenható figyelme egy percre se kalandozzon el rólunk, aki kijár értünk megannyi áldást, és aki szüntelenül figyelmeztet majd a történésekre Nagyszelmenctől Somorjáig.

A jövő héten ránk köszön pünkösöd. Az önismeretnek, a hivatástudatnak és az életcélok újrafelfedezésének ünnepe. Az évnek azon időszaka ez, amikor a tanítványokra kiárad a Szentlélek. Tudatosítják, hogy küldetésük van, felfogják, hogy vállálásuk áldozatokkal jár, és útra kelnek, hogy a rájuk hagyott örökséget teremtő munkával megőrizték. Erzsébet mellett számos tanítvány cseperedett fel, közösségépítő öröksége pedig leírhatatlanul gazdag.

Most már rajtunk áll, hogy Kárpát-medencében gondolkodva kössünk szövetségeket, lehetetlent nem ismerve küzdjünk a közös célokért, önzetlenül szeressük szülőföldünk legeldugottabb zugát is és hogy a Felvidék ne csak Ma legyen, hanem Holnap is.

Nem is létezhet ennél szebb evangélium egy felvidéki tanítvány számára...

A Martosi Szabadegyetemen (2015)

Bárdos Gyula, a Csemadok országos elnöke:

„Nem lesz könnyebb idővel, mindössze annyi történik, hogy az ember (valamennyire) beletörődik. Soha nem szűnünk meg ugyanis hiányolni elvesztett szeretettünket.”

Valahogy így érzünk mi is, így próbáljuk mondatokba fűzni azt, amit szinte lehetetlen elmondani, leírni: azt a hiányt, azt az űrt, amelyet távozásod okoz családod tagjainak, szerettednek, kollégáidnak, magyar közösségünk tagjainak, mindenkinek, Kárpát-medencén innen és túl, aki ismert drága Erzsébet, vagy inkább , ahogyan a legtöbben szólítottunk, Erzsike. Az Anyák napi megemlékezéseken szinte futótűzként terjedt , hogy itthagytál bennünket. Nem akarták, nem akartuk elhinni a szomorú hírt, amelyet az általad alapított portálon olvastunk, abban reménykedve, illetve azzal áztatva magunkat: Veled ez még nem történhetett meg, hiszen Neked még annyi terved, ötleted volt.

Ízig-vérig közösségi és közéleti emberként tevékenykedtél szinte az utolsó pillanatig, hiszen mikor már szinte jártányi erőd sem maradt, akkor is – igaz űlve –, de mégis Te laudáltad az Általad is nagyra becsült kitüntetett sorstársadat. Állhatatosságod, kitartásod, különleges munkabírásd, nagyszerű szervezőkészséged még azokban is tiszteletet és csodálatot váltott ki, akik nem mindenben azonosultak merész elképzeléseiddel, egyéni és sokszor egyedi ötleteiddel.

Megtiszteltetés volt számomra Veled együttműködni, akár azon az emlékezetes negyed évszázaddal ezelőtti komáromi önkormányzati nagygyűlésen, amely, sajnos, nem úgy végződött, ahogyan azt sokan reméltük, vagy akár az iskoláinkért, a kultúráinkért, anyanyelvünk használatáért, közösségünk megmaradása érdekében szervezett tiltakozó megmozdulásokon, a Szövetség a Közös Célokért szervezetünk itthoni, illetve otthoni rendezvényein, a számos, valódi közösségi élményt nyújtó eseményeken.

Köszönetet mondok Neked azért a közösségünk érdekében kifejtett áldozatos és kitartható munkádért, amellyel példát mutattál nekünk. Fájó szívvel búcsúzom Tőled a Szlovákiai

Magyar Társadalmi és Közművelődési Szövetségünk, a Csemadok, annak valamennyi tagja nevében. Köszönjük a Teremtőnek, hogy itt voltál közöttünk és szolgáltad közösségünket.

Emlékedet megőrizzük, nyugodj békében, Isten Veled!

A MÁÉRT-ülés szünetében

Gál Erik, a Szlovákiai Magyar Cserkészszövetség elnöke:

Nehéz szavakat találni, amikor egy ilyen értékes ember, a felvidéki magyarság meghatározó egyénisége így fiatalon elmegy közülünk. Bár személyesen nem találkoztunk sokszor, munkásságát, tevékenységét nyomon követhettem, hisz a sajtón kívül, cserkészársaimtól és elődeimtől sokat hallottam róla. Tudom, hogy a felvidéki magyar cserkészlet támogatója és időről időre támasza volt. A közösségeikért végzett munkájában mindig nagy figyelmet fordított a családra, az ifjúságra, így a cserkészetre is. Hitte, hogy a mozgalmunkban felnövők értékeket kapnak vezetőiktől, egy olyan közösségbe kerülnek bele, aminek tagjai és vezetői egy jobb világért dolgoznak. Már a Magyarok Világszövetsége munkatársaként kiemelt figyelemmel követte nevelőmunkánkat, segítette és egyengette az újjáalakuló mozgalom anyaországi kapcsolatépítését, tevékenységének elismerését. A mečiari időszak kemény éveiben segített a szervezetnek forrásokat találni, így többek között neki is köszönhető az 1997-es első Szövetségi Nagytáborunk megvalósulása. Duray Miklóssal közösen elsőként gondoltak szövetségünkre, mint Szlovákia legnagyobb gyermek- és ifjúsági szervezetére, mikor megalapították a Szövetség a Közös Célokért társulást. Számos közös projektben vettünk részt.

Mint mindig mondta, nem terhére akar lenni a cserkészletnek, hanem segítője, támasza. Ennek érdekében irodát tartott fenn a székházunkban, amivel a kiszámíthatatlan időkben is biztos bevételt kaptunk, segített a palásti nevelési központunk felújításában és még sok másban, amit az idő rövidsége miatt most nem részleteznék. Amiért talán különösen hálásabbak vagyunk neki, az az, hogy a Kárpát-medencei Családlánc mozgalomba bevitte szövetségünket, és ezzel újabb bizalmat adott Szövetségünknek. És ezt a bizalmat újra és újra megerősítette nem csak nekünk, de másoknak is.

Erzsébet emlékét mi is megőrizzük és hűek maradva ez emlékéhez, tevékenységünkkel nap mint nap teszünk majd azért, hogy a ránk bízott fiatalok a felvidéki magyarság támaszai legyenek!

Gombaszögön

Vörös Mária, a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetségének megbízott elnöke:

2018 a fájdalmas veszteségek éve a hazai magyarság számára, pedig még csak májust mutat a naptár. Alig egy hónapja vettünk végső búcsút Jókai Tibortól, a Szlovákiai Magyar Pedagógusok Szövetségének elnökétől, és most Pogány Erzsikéért szól a harang...

Kérlelhetetlenül arat az elmúlás a sorainkban, a legjobbjainkat viszi magával. Pogány Erzsébet erős, határozott jelleme a magyar történelem nagyasszonyaihoz mérhető. Őszinte tisztelet, elismerés és szeretet övezte idehaza és a határon túl, szerte a Kárpát-medencében, a világ magyarjai között.

A hozzá közel állók kemény asszonynak ismerték. Valóban az volt?

Inkább tudatosan, következetesen elkötelezett a felvidéki magyarság iránt, olyan, aki minden jó ügy mellé teljes szívvel odaállt, még ereje fogytán is tette, amit tennie kellett. Soha nem okozott csalódást, készséges volt, segítőkész, rá mindig, minden körülmények között lehetett számítani.

Töretlenül és makacsul hitt a közösség erejében, együttműködésében, a kisebbségi lét érzelmi többletében, sodró erejű energiája, szeretete vitte, magával ragadta a körülötte élőket is. Elszántan küzdött mindenért, amiről úgy érezte, az egyetemes magyarság hasznára válik. Hihetetlen, hogy meg kellett adnia magát egy erősebb hatalomnak.

Nem látjuk többé az őszinte érdeklődést felcsillanni a tekintetében, a kedves mosolyt az ajkán, nem érezhetjük törődő odafigyelését. Nincs több terv, több küzdelem és siker sem, de amit örökölni hagyott, nagy érték, egy közösségért élő, termékeny, teremtő élet, követendő példa az utókor számára. Mi, felvidéki magyarok szegényebbek leszünk nélküle, de gazdagabbak lettünk általa, mert ismerhettük, szerethettük őt. Most olyat tett velünk, amit életében még soha: elszökött előlünk a csend birodalmába.

Drága Erzsike! A SZMPSZ minden tagja nevében fájó szívvel búcsúzunk Tőled.

Legyen számodra könnyű a föld. Nyugodj békében.

Pogány Erzsébet munka közben, Jókai Tibor sajtótájékoztatóján

Mézes Rudolf, a Szlovákiai Magyar Szülők Szövetségének elnöke:

(...) Köszönjük a közösen eltöltött órákat, napokat, heteket, hónapokat, éveket, évtizedeket. Emlékek tódulnak fel, törnek elő, kíváncsognak napvilágra. Nehéz közülük válogatni. Van-
nak szépek, csodálatosak, szomorúak, fájóak. De mind Veled kapcsolatosak, rólad szólnak.

(...) Hosszú éveken, évtizedeken keresztül volt szerencsénk ismerni egymást és közösen igyekeztünk tenni jót és hasznosat a felvidéki magyarság megmaradása, boldogulása, szülőföldön való érvényesülése érdekében.

Együttműködésünk minden bizonnyal legsikeresebb időszaka a 2001-2002-es esztendő találkozása volt, amikor a Szövetség a Közös Célokért Társulás létrejötte után röpké 1-2 hónap leforgása alatt a kilométerek ezreit utaztuk le télvíz idején, úttalan utakon és jóformán a semmiből alakítottuk ki, hoztuk létre a társulás irodahálózatát Pozsonytól Királyhelmeceig.

Sokszor elhangzik az a mondás, hogy minden ember pótolható. Azt hiszem, és meggyőződéssel vallom is, hogy ez teljes egészében nem lehetséges.

Kedves Erzsike! Drága Sorstársunk!

Hiányzol és hiányozni fogsz. A jeles események felelevenítése alkalmával már nem ünnepelni, hanem emlékezni fogunk a közösen eltöltött nagyszerű eseményekre. Bizonyára felelevenítjük a közösen átélt élményeket, a különböző események előkészítése és megvalósítása közben hasznosan eltöltött órákat.

Kedves Erzsike! Hiányod után űr tátong elsősorban férjed és hozzátartozóid szívében és ugyancsak szomorúan búcsúzom tőled a Szlovákiai Magyar Szülők Szövetsége nevében.

Kodály városából, Galántáról érkeztem és Kodály Zoltán rád hatványozottan érvényes gondolataival, üzenetével szeretnék végső búcsút venni Tőled. A világ egyik legnagyobb ma-

gyarja egy helyen így ír: „...
Akiben van tehetség köteles azt kiművelni a legfelsőbb fokig, hogy embertársainak mennél nagyobb hasznára lehessen. Mert minden ember annyit ér, amennyit embertársainak használ, hazájának szolgálni tud.”

Kedves Erzsike! Köszönöm, köszönjük az ügyünk, a szülőföldünkön való megmaradás, boldogulás biztosítása érdekében kifejtett áldozatkész munkádat.

Menyhárt József, a Magyar Közösség Pártjának elnöke:

Dicsértessék az Úr Jézus Krisztus!

Hozzám már hűtlenek lettek a szavak, hisz minden elmondattatott. Minden nagy tett, hogy Nagyasszony, hogy anya, hogy értem élő. Most az jutna eszünkbe, hogy mint könnyű, lenge lány, ha odaintik, kinyújtóztál a halál oldalán. Nem hiszem. Sosem nyújtóztál ki. Sosem pihentél.

Erzsébet, Erzsike, Te nem csak éltél, hanem áradtál. Szétáradtál köztünk, és talán ezért nem hittük el, hogy van valami, ami legyőzhet Téged. És bár itt többen búcsúznak, én nem búcsúzom. Én hiszem, hogy ez az áradás, legyen szó szülőkről, cserkészekről, párthoz kötődőkről, vagy párttól függetlenekről, a felvidékről, ez az áradás mindig köztünk lesz. Mert ha egy Nagyasszonytól búcsúzkodunk, márpedig Te az vagy, azt illik mondani, hogy élsz, és uralkodol örökkön. S akik ismerhettünk, köszönjük, hogy ismerhettünk.

Dicsértessék az Úr Jézus Krisztus!

Máért-ülés, Budapest

Eszmecsere a jövőről

Szili Katalin a Magyar Köztársaság Országgyűlésének volt az elnöke:

(...) Harcoltál a magyarságért, éljenek a Kárpát-medencében, vagy bárhol a világban. A közösségi oldalon az arcképed mellett ott lobog a székely zászló, s még pár hete oda is írtad, "Éljenek a székelyek!"

Mindig csodálattal tekintettem rád, mérhetetlen eleganciára, tartásosságodra, okos érvelésedre, kedves, nőies lényedre. Egy igazi kortárs, XXI. századi nagyasszony voltál köztünk, aki bizonyítottad mindig Margaret Theather mondását: *a politikában, ha azt akarod, hogy valamit megmondjanak, bízd egy férfira, de ha azt akarod, hogy meg is csinálják, bízd egy nőre.* Mindig építettél, tettél, s közben mindenkit figyelemmel, szeretettel segítettél.

Tudod, a te küzdelmed sokszor adott erőt, hitet mindannyiunknak, hiszen tudjuk: csak teljes szívvel, odaadással, szövetségben közös céljainkért érhetünk el eredményeket, Felvidéken, Kárpátalján, Vajdaságban, Erdélyben, de a szórványban Muravidéken, Burgerlandban,

Horvátországban. Ebben minden szónak külön jelentősége van, a szívnek, a szövetségnek, a közös célnak, hiszen sokszor biztattál engem is, „ülj le velük, győzd meg őket, hogy fogjanak össze!” Szinte most is itt hallom, ahogy nyugodt, de ellentmondást nem tűrő határozottsággal jegyzed meg egy beszélgetés végén.

Egyszer egy templomban azt olvastam, hogy „amikor megszületünk, mindenki mosolyog, csak mi sírunk, úgy kell, hogy éljünk, hogy amikor meghalunk, mindenki sírjon, csak mi mosolyogjunk.

Drága Erzsikém! Mi sírunk, mert hiányozni fogsz, mert egy űrt, hagysz magad után, nem csak itt, a Felvidéken, hanem az egész magyar nemzetpolitikában. Nem futunk össze a tusványosi sátrak egyikében sem, nem üdvözölhetjük egymást a MÁÉRT-on, nem köszönhetünk a NÖB ülésen, vagy a KMKF éves összejövetelein, nem kávézhatunk ősszel az obenpullendorfi tanácskozás szünetében. Már nem. Nem tervezhetjük együtt már a nyári ifjusági táborok programját, nem folytathatjuk a kooperációt a magyarság öngazgatásában, a fiatalokkal történő párbeszédben. Már nem. De igérjük, visszük tovább a lobogó zászlót, amit fennen tartottál.

Lassan búcsúznom, búcsúznunk kell, mielőtt elköszönök, mondjuk el együtt az utolsó nekifohászkodást:

„Uram, emeld fel csontig nyűtt testem/ s fújd el belőle múlt lobogások/füstölgő üszkét. Ismerd fel bennem halandó másod/ ki most fekete árnyadra estem/ s hozzá szegeznek lázvörös tüskék./ Uram, megjártam én is a poklod,/ha teremtésed csodája hívott,/kiosztva részem. Semminek sok volt, de csillaggal irott.”

Tudd : Addig élünk, amíg fáj! Amíg élünk, hiányzol! Isten veled!

Csóti György a Kisebbségi Jogvédő Intézet elnöke,

Pogány Erzsébet korai, tragikus halálával súlyos, pótolhatatlan veszteség érte nem csak a felvidéki magyarokat, hanem az egész kárpát-medencei magyarságot. A kilencvenes évek elején ismertem meg Erzsit. Kedves, csinos, mindig mosolygós fiatalasszony volt, emellett határozott, céltudatos, figyelmes, udvarias, előzékeny és segítőkész. Ezek a tulajdonságok együtt, egy személyben ritkán fordulnak elő. Nagyon korán elkezdte nemzetmentő munkáját a zavaros szlovák politikai életben. Kitűnő szervezői és irányítói képességekkel rendelkezett. Gyorsan ismertté vált az egész Kárpát-Hazában is, mert kezdettől fogva a

teljes magyar nemzetben gondolkodott, tudta, minden magyar felelős minden magyarért. Az 1994-es országgyűlési választások során kampányfőnököm volt a budapesti első számú választókerületben. Segítségével lettem képviselő a Budai Várban. Mindenhol ott volt, ahol a nemzet ügyét szolgálni lehetett. Pozsonyi hírportál alapítástól kezdve konferenciák szervezésén keresztül egészen a Magyar Állandó Értekezletig.

Közel három évtizeden át sokszor és sok területen működünk együtt. Legutolsó közös munkánk a felvidéki magyarok jogbiztonságának elősegítésére irányult.

Az általam vezetett Kisebbségi Jogvédő Intézet két évvel ezelőtt szerződéses együttműködést alakított ki a Szövetség a Közös Célokért társulással, a Szlovákiában élő magyarok jogvédelmének hatékony biztosítása érdekében. Az általa irányított SZAKC irodái Pozsonytól Királyhelmecig a magyarságuk miatt sérelmet szenvedettek rendelkezésére állnak.

Pogány Erzsébet Antall József-i mércével szolgálta nemzetét. Rendszerváltoztató miniszterelnökünk, hasonló súlyos betegsége tudatában, a következőket mondta: *„Én szolgálok, és addig szolgálok, amíg nemzetemnek haszna van belőle. Teszem, amíg tudom.”* A felvidéki magyarok somorjai Nagyasszonya is így tett. Élete végéig szolgálta nemzetét.

Kedves Erzsike, most csak földi porhüvelyedtől búcsúzunk. Szellemisséged, munkád gyümölcsei, egész életműved, kedves mosolyod, szeretetre méltó egyéniséged emléke örökre itt marad velünk. Ígérjük, hogy folytatjuk munkádat!

Példát mutattál a következő generációknak.

Kedves Erzsike, drága Erzsébet, pihenj békében, Isten áldjon!

Rostás Farkas György magyar cigány író, költő, újságíró, népművelő:

ÜZENET ODAÁTRA AZ ÉN SZERETETT POGÁNY ERZSÉBET HÚGOMNAK.

Egy fényesen ragyogó csillag lehullott az égről!

Te már Odaát vagy a Mennyei Hazában, az Égi Kávéház teraszán, az angyalok társaságában lehetsz. Nemcsak kevesebben, de szegényebbek is lettünk.

Köszönjük Neked az életedet, hogy voltál. Sokan merítettünk erő a te nyitott szívű emberségedből. Hívó szavunkat mindig meghallottad, szívesen jöttél a mi nemzetközi cigány konferenciáinkra, irodalmi-művészeti rendezvényeinkre. Mindig és mindenben számíthattunk Rád!

Jó volt a testvérednek lenni! Ha találkozzunk Odaát, bízom benne, hogy ott is a Húgom leszel. Addig is küldöm Neked a világ minden fényét, szeretetét és illatát.

A szívemben oltárt emelek Neked. Ég óvjon, Isten veled!

Martényi Árpád a Rákóczi Szövetség alelnöke és az Esterházy János Emlékbizottság elnöke

A Rákóczi Szövetség és a kebelében működő Esterházy János Emlékbizottság, valamint a felvidéki céllalap-hálózatot működtető Alapítványunk nevében szomorú szívvel búcsúzom Pogány Erzsébettől.

Pogány Erzsébet a rendszerváltás után, amikor megismerkedtünk, a Magyarok Világszövetségében dolgozott, majd nálunk, a Rákóczi Szövetségben intézte az alapítványi ügyeket, ezután hazatért szülőföldjére és a Szövetség a Közös Célokért polgári társulás egyik vezető-

je lett. Világszövetség – Rákóczi Szövetség – Szövetség a Közös Célokért. Szövetség – Szövetség – Szövetség!

Ez a szövetség hatotta át az életét: szövetség Istennel, szövetség a magyarsággal és szövetség a szűkebb közösséggel, a felvidéki magyarsággal. (...)

Az utóbbi napokban sok helyen emlékeztünk Pogány Erzsébetre. A Magyar Rádió a Határok nélkül műso-

rában a Haják-Szabó Máriával néhány hónapja készült Arcvonások című beszélgetést ismételte meg. Újra meghallgatva ezt a beszélgetést két részlet ragadott meg:

"Mindig háttérember voltam" – mondta Erzszi. Igen, valóban az volt, a jó feladat és a nemes cél volt a fontos számára, kiváló szervezőképességét, magasfokú intelligenciáját és hatalmas kapcsolatrendszerét felhasználva mindig a háttérből segítette a munkát. Tedd továbbra is, kedves Erzszi, onnan Fentről is szükségünk lesz rá!

- Nagy szeretettel beszélt Riegert Tibor Magyarok Nagyasszony szobráról, a tavalyi királyfiakarcsai szoboravatásról, elmondta, hogy éppen ideje volt ennek a szoboravatásnak, mert a felvidéki magyaroknak szükségük van Szűz Mária támogatására, a lelki megújulásra. Ezt hallva az volt a benyomásom, és ezt ne vegyék szentségtörésnek, ő is a magyarok nagyasszonya volt!

Pogány Erzsébet sok eredményes munkája közül talán a legnagyobb és a leghatásosabb a Felvidék.ma honlap létrehozása és folyamatos gondozása volt.

Ezt ismerte fel és értékelte a Rákóczi Szövetség, amikor 2014-ben Esterházy János emlékermet adományozott Pogány Erzsébetnek.

Kedves Erzszi! Ez a honlap olyan fontos és olyan jó, hogy ezt ott fenn a Mennyszámban is meg kell csinálnod!

Kedves Erzszi! Annyi feladatot adtunk most itt neked, hogy félve mondom ki: Nyugodj békében!

Szabó Tibor filozófus, politológus, Pogány Erzsébet egykori osztálytársa:

Negyvenegy évvel ezelőtt, harmincegynéhány felvidéki fiút és lányt, gyermeket, tizenhét- tizenhét éves gyereket sodort az élet Selmezbányára. Egy volt közülünk Hombauer Böbe. Mi így szólítottunk téged. Biztos vagyok benne, ha itt lennél, mosolyoddal, betévedő tekintetteddel elfogadnád ezt a megszólítást.

Egy voltál közülünk, de mégis más voltál. Más voltál, mert Te valóban azért kerültél oda, hogy saját érdemeid által, saját tehetséged, kitartásod által Magyarországra juss.

Más voltál, mert mindig ismerted az utat, amikor futnunk kellett, mert megtetszettünk a bányászgyerekeknek. Tudtad merre kell futni, és másnap reggel megvigasztaltál minket, fiúkat az elcsattant pofonokért.

Másmilyen voltál, mert amikor Nagy László költő meghalt 78 januárjában, Te tudtad honnan kell elővenni a kötetet, és Nagy László verseket szavaltál nekünk.

Más voltál abban is, hogy amikor március 15-én olyan magasra szeretted volna a koszorút tenni a selmecbányai líceum falára, a Petőfi emléktáblára, hogy azt senki el ne érje, Te tudtad, hol lehet ilyen létrát szerezni. Elmentünk a létráért, és heteken keresztül ott volt a koszorú.

Ilyen magasra helyezted mindig a mércét, az elkövetkezendő életedben is, de tudom, hogy az ember, amit tizennyolcéves korában birtokol, a mosolya és a lelke, az nem változik a következő negyven évben sem. Utána 10–15 évig nem találkoztunk, és amikor újra összehozott minket a sors, immár Pogány Erzsébetként, én nem tudtam, hogy ki vagy. Csak megjelentél a pulpituson, és ugyanúgy mosolyogtál, és ugyanolyan lelkes voltál, mint annak idején Hombauer Böbe.

Köszönöm Neked, hogy együtt végezhattuk a munkánk. Te már nem jössz el a negyvenéves érettségi találkozónkra. Egy másik találkozón is túl vagy, amire mi csak készülünk. Isten áldjon, Böbe.

Bárdos Gábor, Somorja polgármestere

„Nem az a fontosd, hogy velünk mit tesztek, hanem az, hogy mi mit teszünk.”

Ez, a Marcus Aurélius római császártól eredő mondás lehetne drága halottunk, Pogány Erzsébet életének találó, rövid összefoglalása.

Az élet, a szakma, a hivatás és a közösségi elkötelezettség sok mindent tett vele, rengeteg próba elé állította, de ő igenis tudta, a fontos az, hogy ő maga mit tesz, mit képes megtenni a családjáért, a magyar és egyetemes kultúráért, a magyar-magyar kapcsolatokért.

Tisztelt gyászoló család, felebarátaim! Engedjék meg, hogy Somorja Város Önkormányzata, a képviselők, a városi hivatalban és annak intézményeiben dolgozó valamennyi egykori és mai munkatárs is a magam nevében mondjak most végső búcsút, utolsó Isten hozzádot nagyrabecsült egykori kolléganőnknek, Pogány Erzsébetnek.

Pogány Erzsike első munkahelye a somorjai városháza lakosságnylvtartó osztályán volt, ahol 1981-ben kezdett dolgozni, majd később, az egyetem elvégzése után szakosztályvezetőként tevékenykedett a városi hivatalban.

Soha nem tartozott azok közé, akik az életben a könnyebb és dicsőséges utat választották. Számára ismeretlen volt a sokak által feltett kérdés: Miért is áldoznád fel magad, miért lennél odaadó, nagylelkű és hűséges...? Azon kevesek egyike volt, akik meggyőződéssel, sőt másokat is lelkesítve vallották, hogy az embert a

tisztesség, a kemény és kitartó munka egy jobb, egy igazságosabb életért teszi igazán emberré.

Az önkormányzat pénzügyi bizottságának tagjaként, később önkormányzati képviselőként szinte lehetetlen felsorolni, mennyi ötlettel, megvalósításra kész tervvel igyekezett szebbé, jobbá tenni életünket, öregbíteni városunk jó hírét. Az 1990 utáni munkálkodásáról szólottak már előttebb az avatottabbak, jómagam csak annyit teszek hozzá: kevés ilyen elhivatott, fáradhatatlan, eltökélt, a nemzetért, a magyarság megmaradásáért és munkálkodó ember volt és van, mint Pogány Erzsébet.

Kora ifjúságától kezdve a somorjai Csemadok elkötelezett tagja később vezetőségi tagja, a Csehországi és Szlovákiai Magyar Kulturáért Alapítvány alapító tagjaként, és számos civil kezdeményezés szószólójaként felvállalt sokszor szinte lehetetlennek tűnő feladatokat, amelyeket sikerre is vitt; gondoljunk csak például a somorjai Nagyboldogasszony templom Moser orgonájának felújítására és számos művészi orgonahangverseny megszervezésére. És még sok-sok példát sorolhatnánk...

Tudta és vallotta, hogy magát az életet arra és azért kapjuk, hogy bőkezűen adjuk azt tovább, hiszen csak akkor lehetünk igazán boldogok, ha akár életünket is sikerül odaadni szeretteinkért, népünkért.

Erzsike soha nem kételkedett abban, hogy ha mi is akarjuk, naponta nyílik lehetőség arra, hogy jobbá, tartalmasabbá tegyük az életet.

"Édes barátaim, olyan ez éppen, / Mint az ember ottan a mesében. / Az élet egyszer csak őrá gondolt, / Mi meg mesélni kezdtük, Hol volt... / Majd rázuhant a mázsás, szörnyű mennybolt, / Mi ezt meséljük róla, sírva: Nem volt. / Nem kelti fel se könny, se szó, se vegyszer. / Hol volt, hol nem volt a világon egyszer."

Az idézett megrázó sorok az élet és a halál visszafordíthatatlan, tragikus kapcsolatáról vallanak. Ezekben a döbbenetes órákban ahhoz az évszázados életbölcsséghez fordulunk vigaszért, lelkiezőrt, amely azt sugallja, hogy csupán az hal meg, akit elfelejtene. (...)

Pogány Erzsébet a sikeres doktori vizsgáját követően iskolatársaival és tanáraival (2017)

Szemelvények a Felvidék.ma hírportálon megjelent nekrológokból

Bakos István, a Bethlen Gábor Alapítvány kurátora

Árvábbak lettünk „a határon túl” is...

(...) Erzsi a Felvidék magyarjait szolgálta tevékeny életével, közéleti munkásságával, miközben a nemzetépítő együttműködés jeles szervező-képviselője, mentora volt a Kárpát-medencei hazában és azon túl is. (...)

Nagy nyereség volt számunkra, hogy az MVSZ Hivatala megújításakor őt delegálták Szlovákiából. Hivatalvezető főtitkárként biztos számíthattam rá minden fontos ügyben. 1994 végétől

hat éven át a Magyarok Világszövetségének felvidéki tanácsnoka, a szlovákiai magyar címtár szerkesztője, a Felvidék MVSZ programjainak felelős szervezője; választott tisztségviselőinek (köztük Dobos László alelnök, Bauer Győző, Duray Miklós, Kolár Péter, Szabó Rezső, Erdélyi Géza és mások) ügyintéző koordinátora volt.

A Magyar Figyelő hírvivőjeként és tudósítójaként részt vett a magyar-magyar kapcsolatok szervezésében, olyan kiemelkedő MVSZ rendezvények sikeres megvalósításában, mint pl. az anyanyelvű magyar oktatás védelmében a Debreceni Nagytemplomban 1995 nyarán szervezett Tiltakozó Nagygyűlés; a világszerte zajló Magyar Millecentenárium Év, vagy amilyen a Magyarok IV. Világkongresszusa volt 1996-ban. Erzsike közreműködése nélkül nem tarthattunk volna sikeres MVSZ Elnökségi ülést Dunaszerdahelyen, s nem idézhettük volna föl oly emlékezetesen a Tavaszi Hadjáratot a Felvidéken. Nélküle nem alakult volna ki számos, határon átívelő, testvérfalu- és város, testvér-iskola eleven kapcsolata sem. Az ezredfordulón útjaink elváltak.

(...) 2017-ben történt Rieger Tibor Magyarok Nagyasszonya szoboradományának ünnepi átadása a csallóközi Királyfiakarcán. A Szervező Bizottság vezetőiként a – felvidéki és a honi közélet jeles képviselőiből – létrehívott Szoborbizottsággal vállalva dolgoztunk az ünnepi esemény méltó előkészítéséért, sikeréért, ami égi ajándék volt minden érintett számára.

Erzsi – egyre súlyosbodó betegségét feledtetve – a közös vállalkozás meghatározó személyisége, s a karcsai Petőfi Sándor Baráti Társulással együtt, a nagyszabású szoborátadás fáradhatatlan szervezője volt.

A szoborról tett személyes vallomását: „Csallóközt Mária–tisztelő nép lakja” újraolvasva,

*A királyfiakarcsai Magyarok Nagyasszonya-szobor
felállítására meghirdetett közadakozás
bejelentésekkor*

megtudjuk, hogy milyen fölemelő érzés volt számára e megbízatás. A 2017. augusztus 19- ki Magyarok Nagyasszonya szoborszentelő ünnepség örök emléke marad a kis falunak és minden résztvevőnek.

A szoborállítás után úgy tűnt, hogy orvosa gyógyító munkájához szakrális segítség is társul. Ez – sajnos – csak időleges javulást hozott. 59 évesen mégis el kellett hagynia e földi világot. A felvidéki magyarság közéleté nem pótolhatja Erzszi hiányát, de árvább lesz nélküle „a határon túl élő” nemzetvédők serege is.

Kedves Pogány Erzszi „kivel együtt oly jó volt magyarként tenni,/ Hídfőnek lenni, Hazánkért szenvedni!” (részlet Tarnóczy Szabolcs: Végső emigrációd c. verséből.) Köszönöm, hogy veled dolgozhattam derűben-borúban, a rendszerváltó MVSZ-ben, s a magyar nemzet szolgálatában az ezredforduló utáni évtizedekben is.

Isten nyugalomra bocsásson! Emlékedet megőrizzuk: „A Magyarok Nagyasszonya adjon erőt minden magyarnak a jövőhöz!”

B. Király Györgyi újságíró, „Az év praxisa a Kárpát-medencében” projektvezetője

Olyan volt, mintha egy másik bolygóról felejtették volna itt

Kedves, okos, segítőkész embernek ismertem meg Erzsit, úgy hét-nyolc éve. Akkoriban indult pályázatunk, nemcsak a hazai, hanem a határon túli családosok számára is.

A határon túli kárpátaljai, erdélyi, vajdasági, felvidéki média képviselői közül ő volt az első, aki azonnal reagált e-mailben, aztán telefonos beszélgetésekkel tettük személyesebbé kapcsolatunkat.

Olyan volt, mintha nem is a ma rohanó embertípusához tartozna, mintha itt felejtették volna egy másik bolygóról, ahol a szeretet, a törődés, a kéznyújtás a másik felé, az önzetlen segítség a meghatározó értékek.

Erzszi rögtön felajánlotta a segítségét, és folyamatos együttműködést ígért. Mi küldjük a hírt, s a Felvidék.ma különös figyelmet szentelve a lehetőségnek, már közli is. Szavát olyannyira betartotta, hogy a publicitásnak köszönhetően a budapesti díjátadón minden évben ott állt a felvidéki doktor, vagy doktornő a toplistások között, volt amikor a dobogón is.

Erzszi, amikor csak tudott, itt ült Budapesten az első sorban és a szervezésben is segített. Akadt, amikor magával hozta a nyertes orvost is, sőt, egyszer Duray Miklóssal együtt érkezett. Erzszi javaslatára az egykori politikus, író a határon túli magyarok képviselőjében mondott köszöntő szavaival emelte a gála színvonalát.

Emlékszem, néhány hónappal ezelőtt kelt utolsó e-mailjére. Érdeklődött, kérdezett min-

denféléről, rólam, a pályázat háttéréről, de a betegsége szóba sem került. Válaszoltam kimerítően, még írt néhány rövidke mondatot, aztán a következő leveleimre már a munkatársai reagáltak. Az ember ösztönösen taszítja a bajt, nem akartam arra gondolni, hogy közeledik a tragédia. (...)

Dániel Erzsébet

Erzsike, köszönet mindenért...

(...) A kilencvenes évek elején, az Együttélés politikai mozgalom alakulása-kor találkoztunk. Megvallom, kevés ilyen „pergős” nőt ismertem szűk baráti körömben, kivéve a csemadokos volt főnöknőmet, Őszi Irmát. Ő más korban élt, és más módszerekkel, de égette magát ő is a közösség javára.

Az ilyen típusú emberek nem mindig váltanak ki pozitív benyomást a környezetükben lévőkben, főleg, ha mint főnökkel kerül velük kapcsolatba az ember. Magával ragadott töretlen munkabírása, gondolkodása, következetessége, szavának hitele, s hihetetlenül erős akarata.

S mindahhoz, hogy célkitűzéseinek, munkájának eredménye is legyen, olykor bizony keménynek kellett lennie, mert ő felvállalta az olykor lehetetlent is a felvidéki magyarság érdekében. Nem volt képmutató, nem volt rafináltan tapintatos, s akadtak, akik ezt nem tűrték.

Példakép lett, mert harcot vívni, megnyerni, célt érni csak kemény, következetes munkával lehet. Mindez, valamint nemzeti, politikai hovatartozásunk sok szép közös, olykor harcos élménnyel kovácsolt bennünket barátokká.

A budapesti évei – Rákóczi Szövetség, Magyarok Világszövetsége – nemcsak kapcsolatokat, de sok-sok tapasztalatot, segítséget és közös szervezést is jelentettek számomra, melyek mind óriási értéket képviseltek (Tavaszi Hadjárat, Görgei-szobor Szőgyénben).

Mindezek betetőzése volt a 2001-ben általa alig három hónap alatt megnyitott felvidéki SZAKC irodák hálózata, melyek véleményem szerint Pogány Erzsébet nélkül nem kezdhették volna meg működésüket. A Csemadok soraiban viselt járási tisztségem mellett koromnál fogva talán én lettem a legidősebb munkatársa 2001 tavaszán Érsekújvárbán, majd Párkányban, mert megbízott bennem, s én igyekeztem a bizalmával nem visszaélni. Pár hónap alatt megkezdtek működésüket az irodák a gyönyörűen felújított magyar házakban, vagy iskolákban, ahová csak beengedték az irodákat.

A párkányi Csemadok-ház nélküle működésképtelen lenne, de egy hónap alatt az érsek-

újházi székházat is felújította, s így könnyítette a Magyar Igazolmányok ügyintézését.

Mindazt, amit a kilencvenes évektől kezdve felépített, a SZAKC hálózatot, majd a Felvidek.ma portált és számtalan egyéb, a személyéhez kapcsolódó eredményt, csak ő érhetette el.

Mindig és minden jóakaratú emberen segíteni akart. Maximalista volt, s ennek sokan nem tudtak megfelelni. Viszont akiben megbízott, azt bárhol, bármilyen módon igyekezett segíteni.

Erzsike, köszönet mindazért, amit értünk, mindannyiunkért, a felvidéki magyarság jelenéért és jövőjéért tettél. Emléked örökre megmarad!

Nánán Párkány környéki óvodások és iskolások mesét mondtak, itt a felkészítő tanító nénikkel és Puss Sándor atyával, akivel a nagy családokat köszöntötték.

Kerényi György

Mindig csak biztató tudott lenni

(...) Nevedet anno sok évtizede a Szabad Európa Rádióból és az akkor még falusi tanító Lezsák Sanyitól, Erzsikéét jó pár évvel később, MDF-es barátoktól ismertem meg, majd lassan 15 éve, hogy a parlamenti éveimben személyesen is találkoztunk. Nálam a barátság mindig az első kézfogáskor és egymás szemébe nézéskor eldőlt, és később sem az együttes kocsmaázások gyakorisága határozza meg...

Emlékszem Erzsi sok, aprónak tűnő, mégis az adott pillanatban annyira jóleső, fontos gesztusára, ami mindig csak biztató tudott lenni. Eszembe jut sok találkozásunk szerte a Kárpát-medencében, ahol Ti is és mi is Katival együtt lehattunk. Voltatok itt, Kecskeméten is és azok az órák, kitüntető barátságotok a számomra nehéz hónapokban felejtethetetlenek.

Most pedig itt vagyunk, fizikailag nélküle, lélekben sosem elengedve és felejtve. A Téged ért veszteséget nem illethetem jelzőkkel, a felvidéki és egész nemzeti közösségünket ért veszteségre pedig csupa olyat tudok mondani, ami a pótolhatatlannal kezdődik és a példája velünk marad szavakkal fejeződik be. Nem vagyok vallásgyakorló, de gyermekkorom óta megingathatatlan hívő igen. Tudnod kell, hogy amióta megtudtam betegségét, nem múlt el egyetlen este, hogy ne imádkoztam volna érte a családom, gyerekeim mellett – és persze egy-két közeli barát sajnos mindig adódó megrendült egészségének jobbra fordulásáért. (...)

Bauer Edit, a Carissimi nevében is tollat ragadott:

Hitte, hogy kötelességünk segíteni az elesettek gondjain

Nehéz elfogadni a visszafordíthatatlant, – hogy a lét és nemlét mezsgyéjét átlépve nincs visszaút. Sok-sok éve ismertük egymást – egy városban nőttünk fel, Erzsike nővére, aki az idősebb testvér szerepéből a három elárvult testvérének felnevelője lett, Karola, osztálytársam volt. Akkor találkoztunk újra, amikor két kisgyermek édesanyjaként nekivágott az egyetemi tanulmányainak. Kitartása, munkabírása szinte nem ismert határokat. Együtt dolgoztunk az Együttélésben, aztán Magyarországon folytatta a munkát, Csoóri Sándor, Csóti György és Dobos László munkatársaként.

Mikor a Magyarok Világszövetségében tovább nem találta a helyét, hazajött, hiszen itt sem voltunk bővében az elkötelezett, tenniakaró embereknek... Nevéhez kötődik a SZAKC megalakítása, a felvidék.ma hírportál elindítása. Munkájáért több elismerést kapott, 2015-ben a Magyar Érdemrend Tisztikeresztjével tüntették ki.

Szociális érzékenységet gyerekkorából hozta magával – korán került árvaságra, s azt tapasztalta, hogy a szülővárosa közössége nem engedte el a bajbajutott ember kezét.

Elkötelezett tagja volt a Carissimi kuratóriumának, soha ki nem fogyott a javaslatokból, ötletekből, mit lehetne és kellene tenni azoknak a családoknak az érdekében, akik segítség híján nehezen birkóznak a rájuk zúduló napi teherrel. Így hívta életre a Felvidéki Lelki Elsősegély Telefonszolgálatot is, hiszen a bajban nehéz más nyelven megfogalmazni azt, amit anyanyelven is gyötrelmes kimondani...

Hitte, hogy figyelniük kell egymásra, és kötelességünk segíteni az elesettek gondjain... Hiányát sokáig érezni fogjuk.

Mester Sándor

Szívügye volt, hogy minél többen megismerjék a magyarsághoz kötődő tájegységeket

(...) Teltek az évek, népművelő, tanár lettem, voltam. Általában szeretem azt megmutatni másoknak, ami nekem is tetszett, tetszik. Adódott, hogy a Felvidéket bejárjuk, megismerjük.

1981-óta vagy százszor biztosan jártam arrafelé. Idegenvezetőként, nyári túra, művelődéstörténet és téli sítáborok szervezőjeként, vezetőjeként, bokszolókkal, családdal, felesé-

gemmel pont a múlt nyáron, és pont Somorján, ahol Zsike élt, lakott.... sajnos nem találkoztunk ez alkalommal, munkája máshova vitte....

Ahogy mondani szokták: Mindez nem jöhetett volna létre, ha nincs ő. Felhívtam a nyolcvanas évek elején, hogy adjon tippet, gyerekekkel, ismerősökkel hol tudnék eltölteni pár szép napot....

Izgatott lett, azt mondta, szívügye, hogy minél többen megismerjék ezt a gyönyörű, a magyar történelemhez, irodalomtörténethez ezer szállal kötődő tájegységet.

Sorolta: Kassa, a Magyar Tannyelvű Ipari Iskola Kollégiuma, Körmöcbánya, Toliar Motel, Pozsony mellett pedig Somorja, a Magyar Tannyelvű Vendéglátóipar Iskola Tanhotelje. Mind alkalmas arra, hogy onnan egy-egy vidék: Kelet-Felvidék (Kassa, Eperjes, Lőcse, Bártfa), és a bányavárosok (Beszterce, Selmec, Körmöc, Zólyom, Bajmóc), vagy Pozsony és a Kis-Kárpátok (Trencsén, Dévény, Deáki, Galánta, Szokolca, Modor, Vöröskő) bejárható legyen. Ma is a noteszembem vannak az akkor lediktált nevek, telefonszámok: Tóth Feri, Matejčík úr, Kozsár Julika, Duray Éva... (...)

Ő nyitotta meg a második humán táborunk anyagából készült Suligaléria kiállításunkat, valamikor 1996 körül. Ez, az iskolai művészeti/történelmi/zenei tábor, amely a háromnapos felvidéki vártúrákból nőtte ki magát, azóta is működik, rangja van.

Igen! Nélküle nem, vagy nem ilyen eredményesen haladt volna előre az a folyamat, melynek köszönhetően több száz halasi ismerhette meg a Felvidéket. De nem csak halasiak, hiszen például volt egyetemi csoporttársam, Szöllősy Marianne Ivette a pesti lokálpatrióták csapatával is – rajtunk keresztül – az ő segítségével jutottak el Krasznahorka környékére.

Diákjaim hívtak, hívnak fel alkalomadtán címet kérve, kontaktust keresve, hiszen ma már a saját túráikat, családi utazásaikat tervezik.... Ennek, NEKI köszönhetően, visszajárnak, kicsit – vagy nagyon – „hazajárnak”... (...)

Dr. Molnár Imre, a Pozsonyi Magyar Intézet igazgatója:

(...)Fájó lélekkel fogadtuk a hírt, hogy Pogány Erzsébet földi életből való távozásával egy jó baráttal, tanáccsal és cselekvő szeretettel mindig szolgálni tudó és akaró „külső munkatárssal” lettünk ismét szegényebbek. Kedves férjének, családjának és övéinek őszinte együttérzésünket kifejezve azt kívánjuk, hogy az általa mutatott jó példa földbe hulló magja százszoros termést hozva vigasztalja és szolgálja tovább közösségünk jelenét és jövőjét.

A szokolcai gimnázium előtti ünnepségen

Aich Péter

Helyettünk is küzdött!

Sokan panaszkodnak, de kevesen tesznek érdemlegeset a gondok és bajok ellen. E kevesek közé tartozott Pogány Erzsi. Aki odafigyelt, láthatta: sokat tett értünk, szlovákiai magyarokért, talán meg sem érdemeltük. Mert itt volt, látható, érezhető nyomot hagyott.

Hányan voltak, akik félvállról vették csak tudomásul, netán nem is tudtak róla? És hányan vannak, akik könnyedén lemondtak nemzetiségükről, mert az úgy egyszerűbbnek tűnt, föladták eleik hagyatékát, még mielőtt egyáltalán meg kellett volna küzdeniük érte, mert az volt a kisebb ellenállás útja. Pogány Erzsébet helyettünk is küzdött. Az ég tudja, honnan volt benne annyi energia. Bizonyára csak a hit és szeretet képes ilyen mozgósításra. Legyen ez számunkra példa, erő a lankadásban!

A halál rossz, mindig rossz és mindig rosszkor jön. Összetör, de okulásra is készíten. Minden halál mementó lehet, fölkiáltó jel, amely figyelmeztet: ne add föl, sosem add föl! Mert megéri!

Vannak értékek, amelyekért mindig érdemes síkra szállni, amelyeket megvédeni érdemes. Pogány Erzsi is ezt tette, mindnyájunk értékét védte. Mindnyájunk közös értékéért harcolt, a jobb sorsra érdemes szlovákiai magyar kisebbség minden pozitív értékéért. Föl kell venni a fáklyát, amely kiesett kezéből, amelyet oly magasan tartott, hogy csak az nem látta, aki nem akarta látni. A fáklyát, amely közös utunkra világít. Egy volt közülünk, de példaértékű hittel, szeretettel, emberséggel.

Nem is tudom, a fontos emberek miért hullnak el mindig olyan korán. Csak egyet tehetünk: folytatjuk, ahol abbahagyni kényszerült, a magunk eszközeivel, a magunk lehetőségeivel, de az ő fegyverével: hittel és szeretettel.

Hrubík Béla, Ipolynyék polgármestere, a Csemadok volt országos elnöke:

Valamit szeretnék írni, de nem megy. Istenem, miért viszed el a legjobbainkat? Köszönök mindent neked, ami voltál, amit mutattál magadból, amit adtál magadból másoknak. Köszönöm a barátságod és a harcaidat.

Dr. Fehérné Tamás Judit, Tamás Ilonka néni lánya:

Pogány Erzsébet mindig támogatta a szlovák állampolgárságuktól megfosztott honfitársainkat, a kettős állampolgárságukat bátran vállalókat. Hihetetlen, hogy távozott közülünk.

Potápi Árpád János nemzetpolitikai államtitkár

Példaként áll előttünk

Mély megdöbbenéssel fogadta a hírt a magyar Miniszterelnökség Nemzetpolitikai Államtitkársága, hogy a SZAKC tartóoszlopa nincs többé közöttünk. Személyében a felvidéki magyarság egyik legelszántabb harcosa távozott el körünkből, aki soha sem érte be félmegoldásokkal, soha nem törődött az akadályokkal. A közösségért élt, amelynek nemcsak hasznos tagjává, de motorjává vált az elmúlt évtizedekben.

Töretlen hite, energikussága, szüntelen tenni akarása mindig példaként fog előttünk állni a külhoni magyarság megmaradásáért való közdelemben. Emlékét csak úgy őrizhetjük meg méltóképpen, ha hitet teszünk hagyatéka megtartása mellett: egymásban mindig szövetségest keresve, minden körülménnyel dacolva dolgozunk magyar közösségeink megtartásáért. (...)

Pető Tibor, Magyarország pozsonyi nagykövete

Áldozatkész munkásságát mindig nagyra becsültem

Megrendüléssel értesültem a felvidéki magyar társadalmi élet egyik kiválóságának, Pogány Erzsébetnek a halálhíréről, akit személy szerint is jól ismertem, a magyar közösség fennmaradásáért végzett áldozatkész munkásságát pedig mindig nagyra becsültem” – írta **Pető Tibor** nagykövet.

Magyarország pozsonyi nagykövete hozzátette: „Magam és a Pozsonyi Magyar Nagykövetség munkatársai nevében is szeretném kifejezni legőszintébb részvéteket kedves férjének Tibornak, gyermekeinek, illetve minden gyászoló hozzátartozójának.

Biztosítani szeretném Önöket, hogy a magyar társadalmi, politikai és kulturális élet számos kiemelkedő személyisége is mély együttérzéssel osztozik a Pogány Erzsébetet gyászoló hozzátartozók és az egész felvidéki magyar társadalom fájdalmában.

Pogány Erzsébet haza és a szülőföld iránti felelősség vállalásából táplálkozó példamutató munkásságát, eredményekben gazdag életművét megőrizzük!

Csáky Pál, az MKP európai parlamenti képviselője egy hosszabb lélegzetű jegyzetet írt Pogány Erzsébet és Bauer Győző halála után (a címe: Gyilkos tavasz, lapunk első részében található). Itt egy rövid részlet belőle:

"Kedvem lenne perelni Istennel, hogy mi történik velünk – de nem

lehet, nincs értelme, hiszen valamilyen szempontból sajnos törvényszerű az, aminek tanúi vagyunk. Egy korosztály távozik, s ezt – erős belső dühvel, a lélek ellenkezésével ugyan –, de tudomásul kell venni.

Olvasom a megemlékezéseket, tiszteletteljes és fontos mindegyik. S az is logikus, persze, hogy egy személyről szólnak: arról, akit éppen temetünk. Mert a többes szám első személye a fontos: az egész közösség lett kevesebb elmenetelükkel."

Z. Urbán Aladár, a Palóc Társaság elnöke:

Én is, a Társaság is nagyon-nagyon sokat köszönhetünk neki, most is könnybe borul a szemem, hogy ezt írom... A könnyek azonban nem segítenek, tudom, s az élet már csak ilyen, kegyetlen fájdalmat is okoz, sok örömben is részesít bennünket, földi halandókat. Ő már fentről vigyázza, dédelgeti földi botorkálásunkat, hogy jót s jól cselekedjünk azért, amiért ő is élt. Van kire felnézni, lesz kire emlékezni, s az emlékekből erőt meríteni, hitet erősíteni! Szálljon áldás porára!"

Cservenka Judit, a Felvidék.ma budapesti munkatársa:

Nem akarom elhinni a megdöbbenő hírt. Erzsike, nem lehet, hogy nem Te győztél, hanem a szörnyű betegség, amellyel régóta küzdöttél, de mindig bebizonyítottad, hogy Te vagy az erősebb, hiszen még annyi a terved, amit meg akarsz valósítani, és annyian vannak körülötted, akik munkájukhoz kedvet, hitet, energiát mindig a Te hitedből és energiádból merítenek. Annyira csodáltam benned kezdettől, még a Magyarok Világszövetségének felívelő időszakától kezdve, amikor megismerkedtünk, a küzdőképességedet, optimizmusodat, azt a biztonságot, amellyel eligazodtál a változó helyzetekben, emberismereted, amellyel meg tudtad különböztetni az igazi szövetségest attól, aki csak annak látszik. Sokat tanultam Tőled, sokat segítettél, amióta a Felvidék.ma munkatársai közé hívtál. Most köszönöm meg bizalmadat, és hadd mondjam el, bizalmad egy kitüntetéssel ért fel. Személyed, kisugárzód nagyon fog hiányozni. A királyfiakarcsai Magyarok Nagyasszonya segítse utadat!

Pataki János, a Kárpát-medencei Családszervezetek Szövetségének elnöke

Vannak emberek, akik hihetetlenül felpörgetett tempóban száguldanak végig az élet sztrádáján, mintha előre tudnák, az út számukra hamarabb ér véget. Jellemző rájuk, hogy vagy a szórakozásban, vagy a munkában teljesítenek túl. Pogány Erzsi, aki szintén fájdalmasan korán hagyott el bennünket, a hasznos tetteket és az önzetlen közösségi munkát választotta. A nagy jellemek nem az elmúlástól félnek, hanem attól rettegnek, hogy az idő rövidsége miatt kevesebbet tudnak adni magukból embertársaiknak. Ők azok, akik sohasem elvenni, mindig csak adni, szolgálni akarnak. Ők a mi hétköznapi hőseink. Kizárólag velük és általuk lehet jobb ez a világ. Pogány Erzsi ilyen ember volt.

Fáradhatatlan lelke békében megpihenhet: amit egy élet során ember elvégezhet, ő elvégezte. Amibe belefogott, abból maradandó született. Több évtizeden keresztül megalku-

vás nélkül küzdött a felvidéki és az egyetemes magyarság megmaradásáért, boldogulásáért, tehát értünk. Életműve tiszteletre méltó és örök értékű! Emlékét a Kárpát-medencei Családszervezetek Szövetsége és az általa is szeretett és támogatott Családlánc-mozgalom hűen megőrzi. Embersége, életigenlése és szeretete velünk marad örökre.

A Kárpát-medencei Családszervezetek Szövetségének elnöksége mély fájdalommal értesült Pogány Erzsike halálhíreről. Halálával a Kárpát-medencei magyarságért tenni akaró civil közösségeket soha nem pótolható veszteség érte. Tudtuk ugyan, hogy több éve egy gyilkos kórral vívja nehéz, embert próbáló küzdelmét, de a reményünk, hogy végül győzedelmeskedni fog, Erzsike hihetetlen erejéből, munkabírásiából fakadt. Fáradhatatlan tenni akarása, személyét mindannyiunk példaképévé tette. Hiszünk benne, hogy Erzsike közösségi elköteleződése, ember- és magyarságszeretete a halálával nem fog kihunyni: a mindennapos munkánkban, harcainkban továbbra is velünk él, és segít majd bennünket!” – áll Pataki János, a KCSSZ elnöke által megküldött részvétnyilvánításban.

Tiboldi Beáta, a Csíki Anyák Egyesületének elnöke:

Erzsikét még a Világszövetséges időkből ismertem, talán ő nem is emlékezett rám, amikor Brüsszelben együtt vacsoráztunk az Európai Parlamentben tett látogatásunk után. Nagyon sajnálom, hogy szenvedett, de mint minden nemes ember távozásakor azt gondolom, hogy nem szeretné, ha szomorkodnánk, és csüggednénk, hanem földi tevékenységével, aktív munkásságával, civil aspirációival azt szeretné, hogy nézzünk előre, és folytassuk a megkezdett munkát, hátha sikerülni fog a magyar nemzet összefogása a kis emberek nagy akaratával. Isten nyugtassa, és vigasztalja családját, szeretteit! Nekünk meg sok dolgunk van még!

Batta György újságíró, a Felvidék.ma munkatársa

Teremtő magyar volt, fáradhatatlan, áldozatkész

Pogány Erzsébetet a Szlovákiai Civil Becsületrend átadásán Komáromban, a Duna Menti Múzeumban láttam-hallottam utoljára április közepén. (...)

Már az is hatalmas áldozat volt részéről, hogy minden erejét összeszedve eljött Komáromba, hogy elmondja, miért érdemli meg a szőgyéni kultúraszervező magyar nő az elismerést. És most itt az ötvenkilenc esztendő hős magyar asszony halálának leújtó híre!.” – konstatálta szerzőtársunk.

(...) Ne higgye senki, hogy könnyű mesterség a nyilvánosság elé tárni, mit gondolunk az esemé-

nyekről, s benne a magyarokról; mit kellene tennünk az őrült iramban változó, kizsákmányoló, hazugságokkal, fegyverekkel teli világban pusztán azért, hogy fennmaradjunk. És mennyi erőt emészt fel az ilyen sorsú közösségi emberek életében a munkájuk során például az a küzdelem, amely egy-egy médium megjelentetésének feltételeit – például az anyagi támogatás megszerzését – jellemzi.

Napjainkban egyik, a nemzete jövőjén töprengő, s nem a saját fényezésén munkálkodó közéleti magyar embernek sincs könnyű sorsa, bárhol éljen is. Pogány Erzsébet teremtő magyar volt, fáradhatatlan, áldozatkész. Elvesztése lelki fájdalom, de egyben megválaszolhatatlan kérdés: ki vállal az övéhez hasonló sorsot?

Rákóczi Anna, a Cseh- és Morvaországi Magyarok Szövetségének elnöke

Tiszteletbeli tagunk volt

Pogány Erzsébet a rendszerváltást követő több mint két évtizedben mindig kiállt a CSMMSZ, a csehországi magyarok mellett, és lehetőségei szerint minden támogatást megadott a szervezetnek tevékenységéhez. Komoly érdemei vannak például abban, hogy a morvaországi Mírovban a kilencvenes évek végén jelképes síremléket kapott Esterházy János, a felvidéki magyarság tragikus sorsú, mártír politikusa. Tevékenységének elismeréseként a Cseh- és Morvaországi Magyarok Szövetségének legmagasabb testülete, a küldöttközgyűlés 2000-ben Pogány Erzsébetet a CSMMSZ tiszteletbeli tagjává választotta.

Pogány Erzsébet gyakran megfordult a CSMMSZ rendezvényein, a csehországi magyarok körében, így sokak számára emberileg is közel került. Korai halála a csehországi magyarok számára is fájdalmas veszteség. (...)

Gecse Géza újságíró

Képek Erzsiről

(...) A terepen, a kilátástalan körülmények között fáradhatatlanul végzett, sokszor sziszifuszinak tűnő munkájának célja, hogy a magyar közösség energiáit becsatornázza és így megsokszorozza!

Lehet, hogy ennél sokak számára átütőbbnek tűnik a Felvidék.ma 2005-ös megalapítása, hiszen a hírportál mára a Kárpát-medence legszínvonalasabb on-line orgánumává vált. Viszont fontos, hogy a SZAKC nélkül ez sem sikerült, vagy aligha sikerült volna ennyire jóra!

Ha csak e két kezdeményezés lett volna, amelynek sikeréről Erzsébet gondoskodott – ez is

embert próbáló feladat(!) volt –, már akkor is nyomot hagyott volna Kárpát-medencei közös történelemkönyvünkben. Egyébként az ehhez hasonló feladat Magyarországon sem lett volna egyszerű – de margóra szorított körülmények között ez ténylegesen művészi teljesítménynek számít! Emellett Erzsí vállalta a magyarországi értelmiségiek számára szokatlan, ezért aztán ritkán vállalt missziót: a fáradhatatlan és kitartó, állandó utazgatással járó folyamatos szervezőmunkát és készenlétet. És persze az ezzel járó permanens stresszet is, aminek szerepe volt abban, hogy élete sokkal rövidebb lett, mint amire máskülönben számítani lehet.

Nem volt egyszerű és könnyű tárgyalni vele, de lehetett. Ezt a jellemvonását – ha eddig nem is – de egyre inkább megtanuljuk becsülni, hiszen mind kevesebb manapság az olyan vezető, aki kompromisszumra törekedve, kellő rugalmassággal képes közös álláspontot kialakítani a gyakran ellenérdekű felek között is. Ha több ilyen emberünk lenne, valamennyiünk élete sokkal könnyebb lenne! (...)

--

Kopócs Tibor festőművész, a Magyar Alkotó Művészek Szlovákiai Egyesület elnöke,

Mindig ott volt, ahol segíteni kellett!

A hír, amely azt közli, hogy akivel a közelmúltban még a jövőnk formálásának színes fonalát sodrogattuk, ma már nincs közöttünk, fájdalmas és döbbenetes! A hír, hogy meghalt Pogány Erzsébet, a döbbenet merevségébe gúzsolt...! Fáj, hogy mostantól már „csak” emlékeznünk lehet rá, hiszen annyi szép és üdvös tervet szövögettünk közösen, annyi üdvös dolog célkitűzése fonódott egybe Erzsike gazdag emberi tevékenységével, fáradhatatlan és jó szándékú segítőkészségével, mint például a felvidéki magyar életformánk megtartása, a képzőművészeti kultúránk fenntartása, a hagyományaink ápolása, és még sok minden más... Segítőkészséggel volt mindig irántunk.

Mindig ott volt, ahol segíteni kellett, s – hiszem, hogy szellemében – ezután is „ott” lesz.

Szívügye volt – sok más egyéb mellett – a felvidéki kortárs magyar képzőművészeti kultúránk istápolása, segítette a láttatását itthon és Magyarországon egyaránt, s örült sikereinknek. Támogatásáért csak köszönet illeti Őt. A Magyar Alkotó Művészek Szlovákiai Egyesület – javaslatára – tagjai közé fogadta a Szövetség a Közös Célokért népes családja, amelyet Duray Miklóssal közösen alkottak meg és működtettek. Céljaink valóban közösek voltak. Mi is azokért a célokért küzdünk: összefogni és ápolni a felvidéki magyar életformánkat, együvé tartozásunkat, a magyarságtudatunk tudatos építését fennmaradásunk érdekében.

Nem tisztem felsorolni – értékelni meg éppen nem – sokrétű elkötelezettségét, odaadó szervezési munkálkodását, és főleg a mindig optimista, bizakodó biztatását céljaink sikeres megvalósításában. Nem tartom tisztemnek ezek felsorolását, de tudom és meggyőződésem, hogy felbecsülhetetlenek örökbe hagyott értékei. Köszönet és hála érte Neki.

Döbbenetes tudomásul venni azt, hogy Pogány Erzsébet – testi mivoltában ugyan – már

nincs közöttünk. Ám szellemi, lelki hagyatéka itt van velünk, s tovább él az emlékeinkben az az idea – a felvidéki magyar létünk, kultúránk, hagyományaink, szellemi együvé tartozásunk eszménye –, amely megmaradásunk kötelező záloga továbbra is.

A Teremtő adjon békességet lelkének.

Lelkes Gábor, a Szlovákiai Magyar Közgazdász Társaság elnöke

A felvidéki magyar nemzeti közösségünk újabb pótolhatatlan tagja ment el ezen a vasárnapon, hagyott itt minket azzal az üzenettel, hogy mindig is szolgálnunk kell a magyar nemzetet, hogy segítsünk a rászorulóknak, és közgazdászokként törekedjünk arra, hogy a politikusaink ne 4 éves ciklusokban gondolkodjanak, hanem legalább 30 éves távlatokban. Eddig, ha Somorján át vitt az utam, a két évvel ezelőtt elhunyt Tóth Karcsi barátom sírjánál álltam meg időnként. Mostantól a felvidéki magyarság újabb meghatározó személyisége előtt kell majd fejet hajtanunk a somorjai temetőben. Köszönjük neked Erzsébet azt a fáradhatatlan és önzetlen munkát, amivel egész életedben az itt élő magyarságot szolgáltad. Mi, akik itt maradtunk, ígérhetjük, hogy útmutatásaid szerint a Szlovákiai Magyar Közgazdász Társaságban folytatjuk az általad megkezdett munkát. Isten nyugosztaljon, mindnyájunk kedves Erzsikéje!

Pallag György, a Kárpátia Sport Polgári Társulás elnöke

Szövetkeztünk mindnyájan közös célokért, közös céljainkért.

(...) Megalakulásunkkor személyesen megkerestelek, mint a SZAKC igazgatóját és kértem, hogy az általam vezetett polgári társulás a SZAKC tagja lehessen. Ekkor már Te tudtad, hogy mi a sport terén tevékenykedünk nemcsak a Felvidéken, hanem a Kárpát-medencében. Válaszod egyértelmű igen volt és 2013 nyarán, az I. Martosi Szabadegyetemen az elnökség megszavazta ezt a kérvényezést. A SZAKC által és természetesen általad többek lettünk, sok jó emberrel és szervezettel ismerkedtem, ismerkedtünk meg, akikkel nekünk állandó közös céljaink voltak, vannak és lesznek. Ezeknek a céloknak a megvalósítását irányítottad, mondjuk meg őszintén, hihetetlen affinitással. Szövetkeztünk mindnyájan közös célokért, közös céljainkért.

Most, hogy vezető nélkül maradtunk, igazából most tudatosítjuk, hogy mekkora úr maradt utánad. Munkádnak, munkánknak minden időben nagy volt a jelentősége, de most mikor a nemzetiségeket, nemzetállamokat próbálják elsöpörni, ellehetetleníteni, a SZAKC küldetése

hatványozódik. Életed munkája számunkra példaértékű, erőt merítünk belőle. A küldetésünket továbbra is vállaljuk, céljainkat ugyanolyan lendülettel fogjuk megvalósítani, mint idáig, megvalósításaik során lélekben mindig velünk leszel. Emlékedet szívünkben örökké megőrizzük, ígérem rendezvényeinket továbbra is ugyanolyan hittel, sporttal és kultúrával fogjuk megvalósítani, ahogy ezt Te tetted itt a földi létben. Isten veled Drága Erzsike!

Zsoldos Ferenc zentai jogász, történész, a Vajdasági Magyar Doktoranduszok és Kutatók Szervezete budapesti területi képviselője:

Vannak emberek, akik esetében bár a tudatom tudja, hogy már eltávoztak közülünk, de a lelkem továbbra is úgy érzi, hogy velünk maradtak. Mindezt azért érzem, mert életükben olyan pozitív és meghatározó élményt jelentettek számomra, hogy a lelkemben továbbra is élénken élnek. Kedves Erzsike! Te is ilyen ember voltál, dinamizmusoddal, vidámságoddal, pozitív kisugárzásoddal, hihetetlen tenni akarásoddal. Bár tested eltávozott közülünk, a lelked és a gondolataid továbbra is velünk maradtak. S azok a célok is, amelyekért egész életedben küzdöttél. A barátaid, munkatársaid, egyszerű nemzettársaid továbbra is küzdeni fognak a te általad is felvállalt közösségért, a felvidéki magyarságért.”

Sipos András, a Tarsoly Ifjúságért Egyesület elnöksége nevében:

Ő volt az összekötő kapocs

(...) A Tarsoly Ifjúságért Egyesület „A mi Európánk” vetélkedőnek köszönhetően került vele kapcsolatba, amelyet a magyarországi és a határon túli középiskolások számára szervezünk, immár tíz éve. A vetélkedőt először csak a magyarországi diákok számára hirdettük meg, de már a következő évben kiterjesztettük a határon túlra is. Ennek megvalósításában kiemelkedő szerepe volt Erzsikének, mert amikor megkerestük ezzel az ötlettel, azonnal felkarolta és évek hosszú során át segített a szervezésben. Az ő személye volt eddig az összekötő kapocs és egyben a garancia arra, hogy mindig számíthattunk a „SZAKC” segítségére a vetélkedőnk népszerűsítésében, szervezésében, lebonyolításában és a díjazásban is.

Kedves, együttműködésre kész, hallatlan ráhangolódási képességgel megáldott lény, tettekrezsége minta lehet mindenkinek, aki a közjóért nem restell apró lépéseket, gesztusokat tenni és képes látni a nagyobb összefüggéseket is. Életének, kedves lényének és munkásságának tartozunk azzal az elhatározással, hogy ugyanabban a szellemben folytatjuk tovább a közös munkálkodást, ahogy azt korábban közösen elterveztük. Emlékét megőrizzük.

Bene Béla, a Határon Túli Magyarok Hivatalának volt, jelenleg a Rendszerváltás Történetét Kutató Intézet munkatársa:

Pogány Erzsikét Dobos László munkatársaként ismertem meg a Magyarok Világszövetségében. Lelkesen dolgoztunk a kárpátaljai árvíz menekültjeinek támogatásán. Éveken át napi kapcsolatban voltam vele a Határon Túli Magyarok Hivatala részéről a felvidéki Magyar

Igazolvány – státuszirodák működtetésében. Lelkes motorja volt a közigazdászok szakmai kapcsolatainak. Elkötelezettsége és figyelmessége olyan kiemelkedő, hogy mindenkinek ilyen Kollégát, Főnököt és Barátot kívánok. Remélem, nem szűnik meg eltávozásával a sor. Jönnek még hozzá hasonló utódok. Emléke szívünkben felejthetetlen marad.

Balásházy Imre, az Európai Családtudományi Társaság és a Családtudományi Platformból:

Talán kevésbé ismert, hogy Pogány Erzsébet az Európai Családtudományi Szemle című internetes tudományos folyóirat szerkesztőbizottságának is tagja volt. A 2014-ben indult folyóiratnak eddig két kötete jelent meg, egy 2014-ben és egy 2015-ben. Az induló kiadványban „Erőtéljes szlovákiai mozgalom bontakozott ki a családok védelmében” címmel írt Pogány Erzsike egy cikket, valamint egy vele készült interjú is megjelent a felvidéki magyar családszervezetekről. Pogány Erzsit azóta ismerem, amióta a KCSSZ-t. Jó volt Erzsivel dolgozni és jó volt Vele beszélgetni. Ő mindig segíteni akart és mindig segített is, és jókedvvel tette azt! Felüdülés volt a társaságában lenni! Emlékezzünk Rád Erzsike és mindig is emlékezni fogunk! (...)

Szűcs Dániel, a Felvidék.ma vezető szerkesztője

Pogány Erzsikétől a feltámadásba vetett hit vigaszával búcsúzom

Isten ugyanis feltámasztotta az Urat, és hatalmával minket is fel fog támasztani. (1KOR 6:14). Pál apostol szavainak kellene most vigasztalást nyújtaniuk számomra, de csak tátony ürességet érzek. S szégyent vallok most őelőtte, akinek köszönhetem, hogy tollforgatóvá lehettem, mert elakadnak a szavak. Emlékképek örvénylenek csupán – egy évtized s még egy év emlékei, közös munka, nagy beszélgetések, nehéz viták emlékei. Egyetlen közös célért, melyre pontosan 11 évvel ezelőtt szövetséget kötöttünk...

A Szövetség a Közös Célokért pozsonyi irodájában találkoztunk először. Hatalmas mosollyal és öleléssel fogadott. Majd helyet s üdítővel kínált, hogy aztán alig fél óra leforgása alatt két oldalnyi feladatot diktáljon le, amit a nem sokkal korábban általa alapított Felvidék.ma hírportálon induló tollforgatói munkásságom kiindulópontjaként várt tőlem.

Így kezdődött ismeretségünk a Felvidék.ma-nál, egy hosszú, hosszú út, oly sok emelkedővel és lejtővel, felemelő pillanatokkal és napi gondokkal. Harcokkal, amelyeket ő vívott meg helyettünk is. Amikor a legkilátástalanabb volt a helyzet, akkor sem engedte feladni a nagy álmát, amely immáron halhatatlanná tette őt és örökre beírta a nevét a felvidéki magyarság történetébe: a Felvidék.ma hírportált. Most csak hálás szívvel tudunk köszönetet mondani mindezért – én magam személyesen is a lehetőségért, bizalomért, amit tőle megkaptam s akkor is élveztem, midőn arra érdemeim szerint nem szolgáltam volna rá.

De ennél is fontosabb számomra az, amit Emberként kaptam tőle. Az érdeklődését, szeretetét, amit irántunk, családunk iránt tanúsított. Soha nem felejtette el megkérdezni, mikor már nagyon beteg volt, utolsó beszélgetéseink alkalmával sem, hogy van várandós feleségem, akiről mindig nagy szeretettel beszélt. Gyengülő hangján is érezni lehetett az örömet, szeretetet, amit egy új élet érkezése jelentett számára. És ott volt velem, kérdés nélkül és önzetlenül segítve fogta a kezem akkor is, amikor úgy tűnt, komoly pácban vagyok az egészségemmel.

Nem ismertem soha senkit, aki nála nagyobb „harcos” lett volna: küzdött rendületlenül a közös célokért, a szent ügyért és az életért, egészen az utolsó pillanatig. Adja Isten, hogy példáját követni tudjuk.

Egy időre most búcsúznunk kell, fájó szívvel, de a feltámadásba vetett hit vigaszával. Köszönünk mindent, Isten veled...

